

แถลงการณ์ เรื่อง

ความบริสุทธิ์ ของ นายปรีดี พนมยงค์

ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง
ในกรณีสวรรคต ของ
ในหลวงอานันทมหิดล

จัดทำโดย
สุพจน์ ด่านตระกูล

แถลงการณ์

เรื่องความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์

ในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดล

ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง

คดีดำที่ ๘๖๒๑/๒๕๒๑

คดีแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

จัดทำโดย

สุพจน์ คำนวณตระกูล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สันติธรรม

๑๒๖ ซอยบุรีรังสรรค์ ถนนพิบูลสงคราม

อ. เมืองนนทบุรี จ. นนทบุรี

โทร. ๕๒๕-๒๒๖๖

จัดจำหน่ายโดย บริษัทเคล็ดไทย

๓๐๓/๗ ซอยสันติภาพ ถนนนเรศ

บางรัก กทม. โทร. ๒๓๓-๒๗๕๒

พิมพ์ที่ อมรการพิมพ์ ๘๐๐/๐๕-๐๖ ถนนเจริญวงศ์ คลองสาน กรุงเทพมหานคร

นายอมร เจียรสัพพัตน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๕ โทร. ๔๖๖๐๐๘๘

แถลงการณ์ เรื่อง

ความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์
ในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดล
ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง

จัดทำโดย

สุพจน์ ตำนตระกูล

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

คำขึ้นต้น

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒)

“แถลงการณ์เรื่องความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีสวรรคตของในหลวงอานนทมหิดล” ที่กำลังอยู่ในมือของท่าน ณ บัดนี้ ผมเคยพิมพ์ออกจำหน่ายมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ และก็ได้ขาดตลาดไปในเวลาอันรวดเร็ว

นับแต่บัดนั้นจนถึงบัดนี้ก็เป็นเวลา ๖ ปีมาแล้ว มีท่านผู้ใคร่ในธรรมอันเป็นที่เคารพนับถือของผมหลายท่าน ทั้งที่เคยอ่านหนังสือเล่มนี้และทั้งที่ไม่เคยได้อ่าน หากเพียงได้ยินแต่ชื่อของหนังสือเท่านั้น ได้เรียกร้องตามหาหนังสือเล่มนี้ไปที่ผม

ดังนั้น เพื่อเป็นการการระต่อดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ได้รับใช้ชาติมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยังประโยชน์ให้กับบ้านเมืองอย่างมากมายากที่จะหาใครเสมอเหมือน อันนับเป็นคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อแผ่นดิน

และเพื่อเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบวันเกิดของท่าน ปีที่ ๘๖ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ และเป็นปีที่ ๓ ที่ท่าน

จากไปเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ณ กรุงปารีส ประเทศ
ฝรั่งเศส

และเพื่อเป็นการประกาศให้คนที่ไม่รู้ได้รู้ในความบริสุทธิ์
ของท่าน ผมจึงได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นอีกครั้งหนึ่งตามคำ
เรียกร้องของท่านผู้ใคร่ในธรรมเหล่านั้น ถึงที่ปรากฏอยู่ในมือ
ของท่านผู้อ่าน ณ บัดนี้แล้ว

ขอขอบคุณ

สุพจน์ ด้านตระกูล

มีนาคม ๒๕๒๘

คำขึ้นต้น (ในการพิมพ์ครั้งแรก)

อันเนื่องมาจากกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ นั้น มีนักการเมืองบางคนที่ไม่มีความละเอียดรอบคอบ ได้หยิบยกเอากรณี^{๕๕}นี้มาทำลายชื่อเสียงของ นายปรีดี พนมยงค์ โดยหวังจะดับชีวิตทางการเมืองของนายปรีดีฯ จนถึงกับมีการจ้างคนไปร้องตะโกนในโรงหนังขณะไฟดับว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง”

ต่อมาเมื่อเกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ คณะรัฐประหารได้ส่งรถถังไปกราบปืนกลใส่ทำเนียบทำช้าง เพื่อหมายทำลายชีวิตนายปรีดีฯ แก่นายปรีดีฯ ก็หนีเอาตัวรอดไปได้และได้หลบออกไปอยู่ในต่างประเทศจนกระทั่งบัดนี้

ในขณะที่ท่านพำนักอยู่ในต่างประเทศนั้น ได้มีหนังสือพิมพ์บางฉบับและนักเขียนบางคน เขียนข้อความออกโฆษณาเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความท่าน ทว่าท่านมีส่วนพัวพันในกรณีสวรรคตและหลบหนีคดีนั้นออกไปอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นความเท็จทั้งสิ้น^{๕๕}

เพื่อเป็นการปกป้องเกียรติยศชื่อเสียงของท่านและทายาททั้งในปัจจุบันและอนาคต ท่านจึงได้นำเรื่องขึ้นสู่ศาลเพื่อขอความเป็นธรรม ในที่สุดจำเลยที่หมิ่นประมาทใส่ความท่านทุก

คดีได้ยอมจำนนต่อหลักฐานข้อเท็จจริงในความบริสุทธิ์ของท่าน
จึงได้ขอประนีประนอมยอมความ

ในฐานะที่ท่านเป็นนายปรีดี พนมยงค์ เป็นอดีตรัฐมนตรี
ราชการแทนพระองค์ เป็นอดีตหัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย
เป็นอดีตนายกรัฐมนตรี และอยู่ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสแม้จน
กระทั่งบัดนี้

ดังนั้นความอาฆาตพยาบาทจึงไม่อยู่ในวิสัยแห่งคนอย่าง
ท่าน เมื่อจำเลยมีความสำนึกว่าได้กระทำผิดไปท่านก็ไม่ถือโทษ
ได้ให้อภัยไปทุกราย แต่เพื่อให้คนทั้งหลายได้ทราบในความ
บริสุทธิ์ของท่าน จำเลยทั้งหลายจะต้องประกาศความบริสุทธิ์
ของท่านในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันตามที่ได้ตกลงกัน ซึ่งจำเลย
ทุกคนก็ยินดีปฏิบัติตาม และศาลก็ได้พิพากษาไปตามยอมนั้น
ทุกคดี

ณ ที่นี้เพื่อให้เสียเวลาอันมีค่าของศาลในคดีหมิ่น
ประมาทใส่ความในทำนองนี้เกิดขึ้นอีก จึงเห็นสมควรออก
แถลงการณ์รับรองในความบริสุทธิ์ของท่านเกี่ยวกับกรณี
สวรรคตตามคำ พิพากษาของศาลแพ่งหลายคดีมาแล้วเพื่อให้
คนทั้งหลายได้รู้ทั่วกัน ผมจึงจัดทำแถลงการณ์ฉบับนี้ขึ้น ดังที่
ปรากฏอยู่ในมือของท่าน ณ บัดนี้แล้ว

ขอขอบคุณ
สุพจน์ ด้านตระกูล

กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ แห่งราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ เวลาประมาณ ๐๙.๒๕ น. ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวังนั้น

นอกจากจะยังความเศร้าโศกเสียใจอย่างสุดซึ้งให้กับประชาชนคนไทยทั้งชาติแล้ว กรณีสวรรคตของพระองค์ยังได้ส่งผลกระทบถึงบุคคลหลายคนเป็นการจำเพาะ

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นคนหนึ่งที่ได้รับการกระทบจากกรณีสวรรคตครั้งนี้อย่างรุนแรง แต่ก็ยังไม่รุนแรงเท่านายเจดีย์ว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ บัณฑกริน ที่ถูกกระทบถึงกับชีวิต

แต่ถึงกระนั้นก็ทำให้นายปรีดีฯ ต้องระทมขมขื่นและต้องพรัดพรากจากมาตุภูมิไปนานปีจนกระทั่งบัดนี้

ทั้งนี้เพราะว่าการสวรรคตของพระองค์นั้นไม่ได้เป็นไปตามปกติธรรมดา แต่หากสวรรคตโดยถูกพระแสงปืนโดยการกระทำของผู้อื่น

แต่ผู้อื่นเป็นใคร?

จนกระทั่งบัดนี้ ในทางนิเทศน์ก็ยังไม่ได้ชี้ชัดลงไป ทั้ง ๆ ที่อัยการโจทก์ โดยนายเล็ก จุณนานนท์ น้องชายของพระยาอรรถการีย์นิพนธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในรัฐบาลหลวง อภัยวงศ์ ได้พยายามสร้างพยานหลักฐานขึ้นมาเพื่อให้ศาลเห็นว่า เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชช คือมือปืนลอบปลงพระชนม์โดยการวางแผนของนายปรีดี พนมยงค์ แต่ศาลก็ไม่ได้เห็นตามที่โจทก์ชี้ ถึงคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ว่า

“....พยาน ๒ ชุดนี้ ยังไม่เป็นหลักฐานพอที่จะได้ชี้ว่าใครเป็นผู้ลงมือลอบปลงพระชนม์”

ก็จึงได้แต่กระซิบกันเบา ๆ คนต่อคน ว่าคนนั้นคนนั้น คือมือปืนลอบปลงพระชนม์ แต่ก็มีบางคนไปตะโกนกัง ๆ ที่ท้องสนามหลวงจนโดนข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก คนผู้นั้นคือนายสง่า เนืองนิยม หรือที่มีสมญานามว่า “ช้างงาแดง”

กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๐ เวลากลางวัน นายสง่า เนืองนิยม ได้ไปตะโกนกัง ๆ และทำท่าทางแปลก ๆ ณ ท้องสนามหลวง ต่อหน้าประชาชนประมาณ ๖-๗ พันคน

เป็นทำนองบอกไปถึงมือเป็นที่ลอบปลงพระชนม์ ต่อมานายสง่า
 เนืองเนียม ถูกจับกุมและถูกฟ้องร้องในข้อหาหมิ่นพระบรม
 เกษานุภาพ ซึ่งศาลอาญาได้พิพากษาจำคุกมีกำหนด ๕ ปี เมื่อ
 วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๐ ในคดีคำที่ ๑๗๑๓/๒๕๐๐ คดีแดง
 ที่ ๑๘๕๘/๒๕๐๐ โดยนายศรี มลิตา และนายสมบุรณ์ ภิบาลกุล
 ผู้พิพากษา ทั้งสามคนคำพิพากษากันนี้

คดีหมายเลขคำที่ ๑๗๑๓/๒๕๐๐

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๘๕๘/๒๕๐๐

ในพระปรมาภิไธพระมหากษัตริย์

ศาลอาญา

วันที่ ๓๐ เดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๐

ความอาญา

ระหว่าง พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
 นายสง่า เนืองเนียม จำเลย
 เรื่อง หมิ่นประมาทและดูหมิ่นพระมหากษัตริย์

โจทก์ฟ้องจำเลยรับสารภาพ คดีฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๐ เวลากลางวัน จำเลยได้บังอาจกระทำความผิดต่อกฎหมาย กล่าวคือจำเลยได้บังอาจขู่หมิ่นและหมิ่นประมาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย โดยจำเลยได้พูดโฆษณาในที่ประชุมสาธารณะบริเวณท้องสนามหลวงต่อหน้าประชาชนผู้ฟังประมาณ ๖,๐๐๐ - ๗ ๐๐๐ คน โดยจำเลยพูดเรื่องกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลว่าจะเปิดเผยชื่อผู้ลอบปลงพระชนม์ และเมื่อจำเลยได้พูดมาถึงตอนเปิดเผยชื่อผู้ลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘) แล้ว จำเลยได้แสดงท่าทางโดยเอาแว่นตาสีขาวมาสวมใส่แล้วจำเลยยกมือทั้งสองข้างขึ้นที่แว่นตาพร้อมกับพูดว่า “แว่นตา ผมไม่เคยใส่ นี่ดูเอาซิ ฟังเอาไปคิดว่าเป็นใคร” แล้วทันใดนั้นจำเลยก็กระโดดขึ้นสูงๆ หลายครั้ง และพูดต่อไปว่า “ผู้ลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ อายุไม่เกิน ๓๐ ปี” พร้อม กับใช้มือชี้ไปที่แว่นตาซึ่งจำเลยสวมอยู่ซ้ำอีก ทั้งนี้โดยท่าทางของจำเลยที่แสดงประกอบคำพูดนั้น จำเลยมีเจตนาใส่ความพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อประชาชน

ผู้มาฟังเพื่อให้ประชาชนผู้มาฟังทั้งหมดเข้าใจว่า ผู้ลอบปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อันเป็นการหมิ่นประมาทดูหมิ่นพระบรมเชษานุภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งการกระทำของจำเลยถึงกล่าวแล้วเป็นไปโดยประการที่น่าจะทำความเสียหายแก่พระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสื่อมเสียพระบรมเชษานุภาพชื่อเสียงและเกียรติคุณของพระองค์ ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วทั้งประเทศ และพระองค์อาจถูกดูหมิ่นจากประชาชนได้

เหตุเกิดที่ท้องสนามหลวง ซึ่งเป็นที่สาธารณะสถาน ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร

โดยที่องค์พระมหากษัตริย์ ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ การกระทำของจำเลยเป็นผิดตามประมวลกฎหมายอาณามาตรา ๑๑๒

จึงพร้อมกันพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาณามาตรา ๑๑๒ ให้จำคุกจำเลยมีกำหนด ๕ ปี จำเลย

รับสารภาพโดยดีเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงลดโทษให้
กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ คงให้ลงโทษจำ
คุกจำเลยมีกำหนด ๒ ปี ๖ เดือน และให้นับโทษต่อจากโทษ
ของจำเลยในเรื่องละเมิดอำนาจศาลในคดีนี้

นายศรี มลิลดา ผู้พิพากษา

นายสมบูรณ์ ภิบาลกุล ผู้พิพากษา

ในขณะที่พระองค์ทรงสวรรคตนั้น นายปรีดี พนมยงค์
ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี จึงต้องรับผิดชอบโดยตรงใน
กรณีนี้อย่างไม่มีทางปฏิเสธ และนายปรีดี ฯ ก็ไม่ได้ปฏิเสธใน
ความรับผิดชอบนั้น

เมื่อได้รับรายงานว่าพระองค์ทรงสวรรคต นายปรีดี ฯ
พร้อมด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.อ. ช่าง เชาว
ศักดิ์สงคราม อธิบดีกรมตำรวจ พล.ต.ท. พระรามอินทราและ
ราชเลขาณการในพระองค์ ได้พากันเข้าไป ณ พระที่นั่งบรม
พิมาน เมื่อเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา และไปรออยู่ ณ ห้อง
รับแขกชั้นล่าง ก่อนเมื่อเจ้านายผู้ใหญ่มาพร้อมแล้วจึงได้ขึ้นไป
ชั้นบน เพื่อถวายบังคมพระบรมศพ ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ
เที่ยงเศษ ๆ ปรากฏว่าพระบรมศพได้ถูกเคลื่อนย้ายจากพระแท่น

บรรทมใหญ่ไปอยู่พระแท่นบรรทมเล็ก มีการตกแต่งฉากแผด
เรียบร้อย ทอดจนเปลี่ยนเสื้อผ้าเครื่องทรงถึงบันทึกของกรม
ตำรวจ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ โดย พล.ต.ท. พระราม
อินทรา ผู้บันทึก พ.ต. นิตย เวชวิสิทธิ์ พยาน และ พ.ต.อ.
สัมฤทธิ์ สุขุมวาท. ผู้จดบันทึก มีความดังนี้

“วันนี้เวลา ๑๒.๑๐ น. พล.ต.ท. พระรามอินทรา
อธิบดีกรมตำรวจ พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท ผู้บังคับการ
ตำรวจสันติบาล พ.ต. หลวงนิตยเวชวิสิทธิ์ อธิบดีกรมการ
แพทย์ พร้อมด้วยเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางท่าน อาทิ
เช่น กรมขุนชัยนาทนเรนทร ท่านปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐ
มนตรี พ.อ. ช่าง เขวกศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย พล.ท. พระศิลปศาสตร์าคม สมุหราชองครักษ์ เป็น
กัน ได้ขึ้นถวายบังคมพระบรมศพพระเจ้าอยู่หัวในท้องพระ
บรรทมพระที่นั่งบรมพิมาน ได้เห็นพระบรมศพบรรทมหงายอยู่
บนแท่นภายในพระวิสูตรคลุมทั้งสี่ด้าน มีพระภูษาคลุมทั้งแต่
พระศอกตลอดพระบาท เห็นมีรอยแผลซึ่งเย็บแล้วอยู่ที่กลาง
พระนลาฏเหนือใกล้กับพระโขนงซ้าย ไม่เห็นมีรอยพระโลหิต
เปื้อนอยู่อย่างใด ได้ความว่าได้เช็ดล้างทำความสะอาดกันมาก่อน
ทั้งพระแท่นบรรทมก็เอาพระแท่นขนาดเล็กมาเปลี่ยนใหม่ พระ

อิริยาบถก็ทราบว่าเป็นเปลี่ยนแปลงจากขณะเกิดเหตุหมดแล้ว พระแสงปืนและปลอกกระสุนที่ว่ายอยู่ใกล้พระศพก็ได้นำเอาไปเก็บไว้ที่อื่น คงเห็นพระบรมศพเหมือนกับกำลังบรรทมหลับตามปกติที่ว่ามีรอยพระโลหิตเปื้อนที่ใดและพระแสงปืนอยู่ที่ไหนภายหลังเกิดเหตุโดยกระชั้นชิดนั้นคงได้รับความจากมหาดเล็กและพระพี่เลี้ยงชี้แจง และทำท่าให้ดูเท่านั้น ภายในพระวิสูตรในเมื่อขึ้นไปเห็นมีชามกะละมังขนาดใหญ่ใส่น้ำแข็งวางไว้โดยรอบพระบรมศพ ภายนอกพระวิสูตรก็มีพัดลมชนิดตั้งกับพื้นเปิดไว้โดยรอบเช่นเดียวกัน แล้วได้ดูพระวิสูตรในห้องบรรทม เห็นเป็นผ้าโปร่ง มีประตูสองด้าน ทางไว้ในเสาคกรอบพระแท่นบรรทม ชายพระวิสูตรครอบถึงพื้น และมีวัตถุหนัก ๆ เป็นข้อๆ ร้อยไว้ในพระวิสูตรเพื่อถ่วงให้ติดอยู่กับพื้นโดยรอบ ผลของการตรวจไม่พบรอยถูกลูกกระสุนเป็นอย่างไร และเพดานห้องพระบรรทมไม่มีช่องที่คนจะลงมาได้

อนึ่ง เมื่อเสร็จจากการตรวจพระวิสูตรแล้ว นายชิต สิงห์เสนีมหาดเล็กห้องพระบรรทม ได้นำลั่นชักคู้ซึ่งได้นำเอาพระแสงปืนกระบอกอยู่ข้างพระหัตถ์ ซึ่งพระพี่เลี้ยงได้ไปเห็นภายหลังที่ได้ยินเสียงปืนและตามเสด็จสมเด็จพระราชชนนีมาที่พระศพมาให้ ได้พร้อมกันตรวจเห็นว่า เป็นปืนชนิด ยูเอส. อาร์มี

ขนาด ๑๑ ม.ม. เลขหมาย ๒ ซี ๘๑๔๕๕๙ นกบินขึ้นในแมก
กาซีน ซึ่งใส่ไว้กับปิ่น มีลูกกระสุนไม่มีรอยสับแก๊ป ๕ นัด กับ
มีลูกกระสุนปิ่นอยู่ในลำกล้อง ๑ นัด ไม่มีรอยสับแก๊ป ปลอก
กระสุนชนิดเดียวกันซึ่งใช้ยิงแล้ว ๑ ปลอก จึงบันทึกไว้'

ในการเคลื่อนย้ายพระบรมศพนี้ จากคำให้การของ
พยานโจทก์ เช่น พ.ต. นายแพทย์ หลวงนิยต์เวชวิศิษฐ์ เป็น
ต้น บอกว่า สมเด็จพระราชชนนีมีรับสั่งให้ทำเช่นนั้นเช่นนั้น
สมเด็จพระราชชนนีทรงสำเร็จวิชาพยาบาลจากสหรัฐอเมริกา
พระองค์ย่อมทรงทราบว่า ในกรณีที่มีการตายอย่างไม่ปกติ
ธรรมดาเกิดขึ้น ห้ามไม่ให้มีการเคลื่อนย้ายศพและแปรเปลี่ยน
สภาพแวดล้อม จนกว่าจะได้รับการชันสูตรพลิกศพโดยเจ้าหน้าที่
ตามกฎหมาย

แต่เหตุไฉน ในกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ซึ่งสวรรคตโดยถูกพระแสงปืนอันเป็น
การสวรรคตที่ไม่ปกตินั้น จึงได้มีการเคลื่อนย้ายพระบรมศพ
และแปรเปลี่ยนสภาพแวดล้อมก่อนที่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายจะ
ได้ชันสูตรพลิกพระบรมศพ

ถึงแม้ว่าพระบรมศพจะถูกเคลื่อนย้ายและแปรเปลี่ยน

สภาพแวดล้อมไปแล้วก็ตาม นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้สั่งให้ พล.ท.ท. พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ ทำการชันสูตรพลิกพระบรมศพตามกฎหมาย แต่ถูกกรมขุนชัยนาทนเรนทร ทรงกักท้วงไว้ไม่ให้ชันสูตร ตั้งที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้ชี้แจงให้รัฐสภาทราบ ในการประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๒ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๘๕ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม มีความตอนหนึ่งดังนี้

“ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนกฎหมาย ข้าพเจ้ารู้เรื่องวิธีพิจารณาความอาญาว่าเป็นอย่างไรและจะต้องทำอย่างไร ก็ได้บอกกับอธิบดีกรมตำรวจว่าเราจะต้องทำให้แน่ชัด เช่นเหมือนอย่างว่าบอกให้หมอเอาโพลีไปใส่พระกะโหลก ข้าพเจ้าไม่รู้ราชาศัพท์ได้ปรึกษาเจ้านาย บอกท่าน ท่านสั่นพระเศียร ข้าพเจ้าโดนทั้งชั้นทั้งห้อง ถ้าจะต้องผ่าพระกะโหลกก็เป็นเรื่องพระศพของพระมหากษัตริย์จะทำให้เสียพระราชประเพณี แต่วิธีพิจารณาความอาญาก็ต้องมีชันสูตร เมื่อเป็นเช่นนี้จึงตัดสินใจว่า เราจะต้องสอบถามผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและแพทย์ประจำพระองค์ ก็คุณหลวงนิത്യ ฯ....”

ต่อมาในวันเดียวกันนั้น สำนักพระราชวังโดยความเห็นชอบของพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ มีกรมขุนชัยนาทนเรนทร

เป็นอาทิ ได้ออกแถลงการณ์ชี้แจงถึงกรณีสวรรคตของพระองค์
มีความดังนี้

“นับตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ศกนี้เป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เริ่มทรงพระประชวรเกี่ยวกับพระนาภีไม่เป็นปกติ และทรงเหน็ดเหนื่อยไม่มีพระกำลัง แม้กระนั้นก็ทมิสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยมราษฎรเป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์ ครั้นต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนาภีก็ยังมีได้ทุเลาลง จึงต้องเสด็จประทับอยู่แต่บนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออกงานตามหมายกำหนดการ ครั้นวันที่ ๙ มิถุนายนศกนี้เมื่อคืนพระบรมมหาราชวังเวลา ๖.๐๐ นาฬิกา ได้เสวยพระโสมน้ำมนต์ละหุ่ง แล้วเข้าห้องทรง ซึ่งเป็นพระราชกิจประจำวันแล้วก็เสด็จเข้าพระที่ ครั้นเวลาประมาณ ๙.๐๐ นาฬิกามหาเด็กห้องพระบรมมหาราชวังได้ยินเสียงปืนดังขึ้นในพระที่นั่ง จึงรีบวิ่งเข้าไปดู เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมมหาราชวังอยู่บนพระที่นั่งมีพระโลหิตไหลเปื้อนพระองค์และสวรรคตเสียแล้ว มหาเด็กห้องพระบรมมหาราชวังจึงได้ไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบแล้วเสด็จไปถวายบังคมพระบรมศพ ก่อนนั้นมีพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ นายกรัฐมนตรีได้เข้าไปกราบทูลถวายบังคม และอธิบดีกรมตำรวจกับอธิบดีกรมการแพทย์ได้ไปถวายตรวจพระ

บรมศพและสออบสวน ได้ความสันนิษฐานได้ว่าคงจะทรงจับ
 คำพระแสงปืนตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบแล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น

สำนักพระราชวัง
 วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๕”

นอกจากพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ มีอาทิ พระ
 วรวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระ
 องค์เจ้าจุมภว พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ฯ พระองค์เจ้าวรรณ ฯ
 พระองค์เจ้าธานี ฯ ที่เห็นชอบกับแถลงการณ์ของสำนักพระ
 ราชวังดังกล่าวแล้ว

ทั้งปรากฏในบันทึกของกรมตำรวจ โดย พ.ต.ท. ประ
 เติรฐ ลิ้มอักษร เป็นผู้บันทึก เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๕
 มีความดังนี้

“วันนี้เวลา ๑๕ น. มีพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์
 อาทิพระวรวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระเจ้าบรมวงศ์
 เธอพระองค์เจ้าจุมภว พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ พระองค์เจ้าวรรณ
 พระองค์เจ้าธานี กับท่านนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอีกหลายท่าน
 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่าง

ประเทศ ได้ไปชุมนุมกันพิจารณารายงานของอธิบดีกรมตำรวจ
เกี่ยวกับการสอบสวนสืบสวนกรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวในระหว่างชุมนุมดังกล่าว อธิบดีกรมตำรวจได้ทูลขอประ
ทานความเห็นของสมเด็จพระกรมขุนชัยนาท สมเด็จพระกรมขุนชัยนาท
ได้รับสั่งว่า สำหรับพระองค์ท่านเองทรงเข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุ
จริงถึงแก่ผลของการของทางราชการ เหตุผลที่ชี้เช่นนั้นก็เพราะ
พระองค์ทราบว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก
และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระชากพระแสงปืน และ
ทรงหันล่ากล้องเอาปากกระบอกมาทางพระพักตร์ เพื่อส่องดู
ล่ากล้อง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่าเป็นกระบอกนี้โก
อ่อน ลั่นง่าย จึงบันทึกไว้”

แม้องค์ในหลวงปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช ก็ยังได้รับสั่งกับ พ.ต. นายแพทย์หลวงนิตย
เวชวิศิษฐ์ มีใจความพระราชกระแสว่า

“ในหลวงในพระบรมโกศจะเป็นอย่างอื่นไม่ได้นอก
จากเอ็กซิเด็นท์ (อุบัติเหตุ) และจะไม่ถือโชคลางก็ไม่ได้ เพราะ
ก่อนจะสวรรคตสัก ๔-๕ วัน ถึงเวลาจะกินข้าวก็ทรงมาจุมมือ
ไปด้วย ซึ่งแต่ก่อน ๆ มาไม่เคย.....” (ดูคำให้การของ พ.ต.
หลวงนิตย ๖ ตอบโจทก์เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒)

นายเวศน์ สุนทรรัตน์ มหาคเล็กห้องพระบรรทมของ
ในหลวงองค์ปัจจุบันได้ให้การต่อศาลอาญา ในฐานะพยานโจทก์
เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๒ เกี่ยวกับประเด็นอุบัตเหตุว่า
ดังนี้

“รุ่งขึ้นวันที่ ๑๐ เวลาประมาณ ๒ หุ่ ม ขณะทีในหลวง
องค์ปัจจุบันเสวยพระกระยาหารอยู่พระองค์เกียวในห้องพระ
บรรทมของท่านนั้น พระองค์ได้รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า เรื่องนี้
เวศน์เห็นเป็นอย่างไร ข้าพเจ้ากราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้าเห็น
ว่าเป็นอุบัตเหตุมากกว่า พระองค์ฟังแล้วทรงพยักพระเศียร....”

ม.จ. สกลวรรณกร วรวรรณ ได้ให้ความเห็นกับ
หนังสือพิมพ์ “เสียงไทย” ในประเด็นเดียวกันนี้ มีความตอน
หนึ่งว่า

“ในเวลานี้คณะกรรมการเขากำลังสนนิษฐานกันอยู่ใน
ระหว่างเอ็กซิเจนท์หรือซูไซค์ (อัครวินิบาตกรรม) หรือฆาต-
กรรม แต่ในวันสวรรคตฉันก็เข้าไปอยู่ในที่นั้นด้วย ฉันขอตั้ง
คำถามเธอก่อน (ตรัสกับผู้ขอสัมภาษณ์) เธอนึกบ้างหรือไม่
ว่า เพราะเหตุใดพระพี่เลี้ยงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ซึ่งเป็นเนอรัสแท็ๆ (นางพยาบาล) ได้เล่าเรียนทางวิทยาศาสตร์
รุ่นเดียวกับสมเด็จพระราชชนนี ทำไมถึงเข้าไปเช็ดพระโลหิต

ถวายการปฐมพยาบาล เช่นเอาผ้าโพกพระเศียรไว้ และเก็บ
 ปืนกระบอกนั้นกับปลอกกระสุนที่ตกอยู่บนพระแท่นเข้า ไปไว้
 ในลิ้นชักโต๊ะ พระพี่เลี้ยงไม่รู้ตอกหรือว่า คนตายด้วยปืนนั้น
 กฎหมายบังคับไว้ว่าจะเข้าไปแตะต้องศพก่อนเจ้าหน้าที่ของบ้าน
 เมืองมาชันสูตรศพไม่ได้ พระพี่เลี้ยงต้องรู้ใช่ไหมว่าในหลวง
 สวรรคตด้วยกรณีใด ถ้ายังไม่รู้แน่ว่าเป็นชุกชีหรือถูกลอบ
 ปลงพระชนม์หรือเอ็กซิตันท์ พระพี่เลี้ยงก็คงไม่กล้าเข้าไปเช็ด
 พระโลหิต เอาผ้ามาพันพระเศียรไว้และอาวธขึ้น และปลอก
 กระสุนปืนนั้นเล่าก็คงไม่เคลื่อนไปจากที่เดิมได้

“ที่แรกรัฐบาล โดยเฉพาะหลวงประดิษฐ์ฯ ก็ได้ตั้งใจ
 ไว้ว่า จะชันสูตรพระบรมศพ (ตามกฎหมาย) แต่เจ้านายชั้น
 ผู้ใหญ่รวมทั้งสมเด็จพระราชชนนีด้วย ท่านไม่ชอบที่จะให้ทำ
 เช่นนั้น เหตุผลหรือ? (ตรัสกับผู้ขอสัมภาษณ์) เธอต้องการ
 เหตุผลว่า ทำไมท่านไม่ยอม ท่านก็ไม่ได้บอกตรง ๆ ว่าท่าน
 ไม่ยอม แต่ท่านไม่ชอบ เพราะพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตไปแล้ว
 จะไปพลิกศพชันสูตรอะไรกันอีกให้ทุเรศกันไปอีก กรมขุนชัย-
 นาทฯ พระองค์ท่านก็รับสั่งยืนยันในวันนั้น ยืนยันอยู่ว่าเอ็กซิตันท์
 เอ็กซิตันท์ กันนี้แล้วใครจะไปกลายยืนยันแข็งขันอยู่ได้
 หลวงนิยต์เวชวิศิษฐ์นั้น เธอต้องรู้ว่านอกจากเป็นแพทย์

ประจำพระองค์แล้ว หลวงนิത്യ ๆ ยังมีความสัมพันธ์กับราชตระกูล^๕อย่างใกล้ชิด ฉันทักหลวงนิത്യ ๆ ดี ฉันทเป็นคนไปเอาหลวงนิത്യ ๆ จากศิริราชไปไว้โรงพยาบาลกลาง หลวงนิത്യ ๆ ไปเรียนต่อที่อเมริกาโดยทุนสมเด็จพระราชบิดา เป็นหลวงนิത്യ ๆ ขึ้นมาได้ก็ด้วยพระราชบิดา ฉันทหลวงนิത്യ ๆ ต้องเป็นคนที่จงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง

“หลวงนิത്യ ๆ อยู่โรงพยาบาลมานานแล้ว ย่อมต้องเคยผ่านคดีถูกขังเช่น^๕นี้มานับครั้งไม่ถ้วน หลวงนิത്യ ๆ ไม่รู้หรือว่าถูกลอบทำร้ายหรือยิงตัวเอง หลวงนิത്യ ๆ จะต้องรู้ดี และก็เพราะเหตุใดหลวงนิത്യ ๆ ก็เป็นคนภายนอกคนแรกที่เข้าไปตรวจพระบรมศพจึงเข้าไปเย็บบาดแผลที่พระนลาฏ หลวงนิത്യ ๆ ต้องรู้ดีแล้วว่า สวรรคตด้วยกรณีใด หลวงนิത്യ ๆ จึงได้ยอมเย็บบาดแผลตามคำสั่งของพระราชชนนี”

ในตอนบ่ายวันสวรรคตนั้นเอง นายปรีดี พนมยงค์ ได้เรียกประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเลือกเจ้านายที่สมควรขึ้นเป็นกษัตริย์สืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายที่ตราต่อไป ที่ประชุมเห็นสมควรอัญเชิญสมเด็จพระราชอนุชาพระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นเป็นกษัตริย์สืบแทนพระเชษฐาธิราช

จึงในค่ำวันนั้น นายปรีดี พนมยงค์ แจ้งประธานรัฐสภาเรียกประชุมสมาชิกรัฐสภาเป็นการด่วน ดังปรากฏในรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๑ วันอาทิตย์ที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เริ่มประชุมเวลา ๒๑.๑๐ นาฬิกา มีสมาชิกเข้าประชุม ๑๒๗ นาย เป็นสมาชิกพรรคสภา ๖๔ นาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๖๓ นาย

ในที่ประชุมรัฐสภา นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้รัฐสภาทราบโดยละเอียด และได้ตอบข้อซักถามข้อใจของสมาชิก ครั้นแล้วนายทวี บุณยเกตุ สั่งราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยได้รับมอบหมายจาก นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อที่ประชุมว่า

“ตามกฎหมายและตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการสืบราชสมบัติ ให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ ได้บ่งไว้ชัดในหมวด ๔ มาตรา ๕ ข้อ ๘ ซึ่งข้าพเจ้าจะอ่านให้ฟัง ข้อ ๘ ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้พระราชโอรสและพระราชธิดาท่านก็ให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระราชชนนีพระองค์ที่มีพระชนมายุถัดลงมาจากพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เมื่อมีความชัดเจนเช่นนี้ รัฐบาลจึงเห็นว่าผู้ที่สมควรจะสืบราชสันตติวงศ์ควรได้แก่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงขอเสนอและขอความเห็นชอบจากรัฐสภาตามมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญต่อไป”

ในที่ที่สุดสภาก็ได้ให้ความเห็นชอบตามที่รัฐบาลเสนอเป็นเอกฉันท์ นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีได้ลุกขึ้นกล่าวต่อที่ประชุมว่า

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้สวรรคตแล้ว และบัดนี้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้สืบราชสันตติวงศ์เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประชาชนชาว

ไทยแล้ว เพราะฉะนั้นขอให้สภากวายเป็นพระพรชัย ขอให้
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงทรงพระเจริญ”

ครั้นแล้วที่ประชุมก็ได้ยื่นขึ้นเปล่งเสียงไชโย ๓ ครั้งเป็น
การถวายพระพรแก่พระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ และในคืนวันนั้น
เองประธานพฤษสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธาน
พฤษสภา และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ไปถวาย
พระพรและกราบบังคมทูล อัญเชิญเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชให้ขึ้น
ครองราชย์ตามมติของรัฐสภา และได้มีประกาศอัญเชิญสมเด็จพระ
เจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชย์ดังนี้

ประกาศ

โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เสด็จ
สวรรคตเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ โดยตาม
ความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๙ การสืบราช
สมบัติให้เป็นไปตามนัยแห่งกฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยการสืบราช
สันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗ และประกอบด้วยความเห็น
ชอบของรัฐสภา

โดยที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช
ทรงเป็นเจ้านายเชื้อพระบรมวงศ์ที่ร่วมพระราชชนนี ตามความ

ในมาตรา ๙ (๘) แห่งกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์พุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยที่รัฐสภาได้ลงมติ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ แสดงความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ในการที่จะอัญเชิญ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ต่อไป ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙

ปรีดี พนมยงค์

นายกรัฐมนตรี

ในคืนวันที่ ๙ มิถุนายน นั้นเอง นายปรีดี พนมยงค์ ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว และได้แถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมรัฐสภาว่า

“ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และบัดนี้ท่านได้สวรรคตแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ยื่นใบลาออกต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว ส่วนการตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเยาว์นั้น ก็เป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะกระทำกันในวันหลัง เมื่อได้มีการประชุมกันอย่างพร้อมเพรียง”

ในคืนนั้น เมื่อเลิกประชุมรัฐบาลแล้ว นายปรีดี พนมยงค์ ได้กลับไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนี และพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน เพื่อถวายพระพร

โดยที่สมเด็จพระราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ทรงทราบเป็นอย่างดีว่า กรณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไร พระองค์จึงทรงรับเป็นกษัตริย์โดยมันพระทัย กังที่พระองค์ได้ทรงรับสั่งกับ ม.จ. ศุภสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ “ท่านชั้น” พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่เมืองโลซาน สวิสเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งท่านชั้น, ได้มีลายพระหัตถ์มาถึง นายปรีดี พนมยงค์ มีความตอนหนึ่งว่า

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชชนนี ไม่ทรงเชื่อว่าคุณหลวงฯ (หลวงประดิษฐมนูธรรม หรือนาย

ปรีดี พนมยงค์) สมทบปลงพระชนม์ในหลวงในพระบรมโกศ
(ร. ๘)”

ต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์
ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับการ
ใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดี ฯ ในกรณีสวรรคตก็ติดตามมาด้วย จนถึง
กับมีคนไปร้องตะโกนในโรงหนัง (ขณะไฟดับ) ว่า.... “ปรีดี
ฆ่าในหลวง”

แถลงการณ์ของสำนักพระราชวังฉบับนั้นได้สร้างความ
งุนงงสงสัยให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชน
ผู้ที่ได้รับการศึกษามาวังพอสมควร ไม่เชื่อว่าขณะที่พระองค์
ทรงพระประชวรและอ่อนเพลีย^๕นั้น พระองค์จะยังมีพระทัย
หยาบเหวอะพระแสงปืนมาทรงลอบล่าตามพระราชอัธยาศัยจนเกิด
อุบัติเหตุขึ้นดังที่แถลงการณ์ระบุ น่าจะมีอะไรอยู่เบื้องหลังการ
สวรรคตของพระองค์ ประวัติศาสตร์ชาติไทยได้บันทึกไว้แล้ว
มากครั้งหลายหนถึงการ “ฆ่าข้างเอาจาปลงพระชนม์พระราชา
เอาเมือง”

อย่างไรก็ดี พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์
พระองค์แรกที่เสด็จสวรรคตเพราะถูกพระแสงปืน โดยการถูก
ลอบปลงพระชนม์ (ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ ๑๕๔๔/

๒๔๕๗) แต่พระองค์ก็หาใช่เป็นกษัตริย์พระองค์แรกของชาวไทยที่เสด็จสวรรคตโดยถูกปลงพระชนม์ไม่ ตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติไทย บอกว่าก่อนหน้านั้น^{๕๕}ไม่มีพระมหากษัตริย์และองค์รัชทายาทถูกปลงพระชนม์มาแล้วถึง ๑๔ พระองค์ และในหลวงอานันท์ ๕ เป็นพระองค์ที่ ๑๕ เรียงตามลำดับกษัตริย์และ พ.ศ. ดังนี้

๑. (พ.ศ. ๑๘๓๑) พระเจ้าทองลั่น พระราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชาธิราช หลังจากขึ้นครองราชย์ได้ ๗ วัน ก็ถูกสมเด็จพระรามาเมศวรราชโอรสของพระเจ้าอู่ทอง ซึ่งเป็นลูกพี่ของพระเจ้าทองลั่นเองจับปลงพระชนม์ แล้วขึ้นครองราชย์แทน (พระบรมราชาธิราช หรือขุนหลวงพะงั่ว พระราชบิดาของพระเจ้าทองลั่นเป็นพระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าอู่ทองผู้เป็นพระบิดาของพระรามาเมศวร ได้แย่งชิงราชสมบัติจากพระรามาเมศวร ภายหลังจากที่พระเจ้าอู่ทองเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๑๘๑๒ และครองราชสมบัติสืบมาจนเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๑๘๓๑ พระรามาเมศวรจึงแย่งราชสมบัติกลับคืน)

๒.-๓. (พ.ศ. ๑๘๖๓) เป็นการแย่งชิงราชสมบัติระหว่างเจ้าอ้ายพระยากับเจ้ายพระยา พระราชโอรสของสมเด็จพระอินทราชา และทั้งสองพระองค์พี่น้องก็ทรงถึงแก่พิราลัยไปด้วยกันในการต่อสู้ ราชสมบัติจึงตกได้แก่เจ้าสามพระยา

หรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ พระอนุชาของเจ้าย้ายและ
เจ้าย้ายพระยานั่นเอง

๔. (พ.ศ. ๒๐๓๓) สมเด็จพระรัษฎาธิราช เป็น
ราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชาหน่อพุทธางกูร หรือพระ
อาทิตย์วงศ์ ขึ้นเสวยราชเมื่อพระชนมายุได้ ๕ พรรษา และได้
ถูกเสด็จอาของพระองค์เอง คือพระขั้ยราชาแย่งราชสมบัติแล้ว
จับพระองค์ประหารชีวิต

๕. (พ.ศ. ๒๐๕๑) สมเด็จพระยอดฟ้า ราชโอรส
ของสมเด็จพระขั้ยราชา อันประสูติจากท้าวศรีสุภาจันทร ขึ้น
ครองราชย์เมื่อปี ๒๐๔๙ และถูกแย่งราชสมบัติโดยสมเด็จพระ
ราชชนนีของพระองค์เอง กับขุนวรวงศาธิราชซู้รักของพระนาง
จับพระองค์สำเร็จโทษเสีย เมื่อพระชนมายุได้ ๑๓ พรรษา

๖. (พ.ศ. ๒๑๖๓) สมเด็จพระศรีเสาวภาคย์ หรือ
สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๔ ราชโอรสของพระเอกาทศรถขึ้น
ครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๑๖๓ และก็ถูกพระอินทราชา หรือ
พระเจ้าทรงธรรม พระเชษฐาต่างพระมารดาแย่งชิงราชสมบัติ
จับพระศรีเสาวภาคย์ทูปด้วยท่อนจันทน์

๗. (พ.ศ. ๒๑๗๒) สมเด็จพระเชษฐาธิราช ราช
โอรสของพระเจ้าทรงธรรมขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. ๒๑๗๒ และ

ถูกเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์แย่งชิงราชสมบัติ จับสมเด็จพระ
เชษฐาธิราชประหารชีวิต เมื่อเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ปลง
พระชนม์สมเด็จพระเชษฐาธิราชแล้ว ก็ยกพระอนุชาของสมเด็จพระ
เชษฐาธิราชพระชนมายุได้ ๙ พรรษา ขึ้นเสวยราชย์ทรง
พระนามว่า สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์

๔. (พ.ศ. ๒๑๗๒) สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ (โอรส
ของพระเจ้าทรงธรรมและเป็นพระอนุชาสมเด็จพระเชษฐาธิราช)
เป็นหุ่นให้เจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์เช็ดอยู่ได้เพียง ๖ เดือน ก็
ถูกถอดออกจากตำแหน่งและถูกประหารชีวิตในเวลาต่อมา ขณะ
เมื่อมีพระชนม์ได้เพียง ๙ พรรษา และแล้วเจ้าพระยากลาโหม
สุริยวงศ์ก็ได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเอง ทรง
พระนามว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. ๒๑๗๒-
๒๑๙๘)

๕. (พ.ศ. ๒๑๙๘) สมเด็จพระเจ้าฟ้าชัย หรือสมเด็จพระ
สรรเพชญ์ที่ ๖ ราชโอรสของพระเจ้าปราสาททอง ขึ้นครอง
ราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๙๘ ถูกพระเจ้าอา คือพระศรีสุธรรมราชา
กับพระนารายณ์มหาราช พระอนุชาต่างพระมารดา สมคบกันแย่ง
ชิงราชสมบัติ จับเจ้าฟ้าชัยประหารชีวิต นำศพไปฝังไว้ที่วัด

โคกพระยา อันเป็นเสมือนสุสานของอดีตกษัตริย์ศรีอยุธยาที่ถูก
สำเร็จโทษ

๑๐. (พ.ศ. ๒๑๕๘) สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา ขึ้น
ครองราชย์โดยแย่งชิงมาจากเจ้าฟ้าชัยผู้เป็นหลาน อยู่ในราช
สมบัติได้ประมาณ ๒ เดือนก็ถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้
เป็นหลานช่วงชิงราชบัลลังก์ต่อไปอีกและจับพระองค์ปลงพระ
ชนม์เสียตามธรรมเนียม แล้วนำศพไปฝังไว้ที่วัดโคกพระยาตาม
ระเบียบ

๑๑. (พ.ศ. ๒๒๓๑) ขณะที่สมเด็จพระนารายณ์
มหาราช ทรงประชวรหนัก ก็ถูกพระเพทราชาและหลวงสรศักดิ์
หรือนายมะเคื้อแย่งชิงราชสมบัติ (หลวงสรศักดิ์ผู้เป็นโอรส
ของพระนารายณ์มหาราช ประสูติจากลูกสาวเจ้าเมืองเชียงใหม่
ซึ่งพระนารายณ์มหาราชพระราชทานให้กับพระเพทราชา เจ้า
กรมช้าง ขณะที่พระนางท้องได้หนึ่งเดือน เมื่อประสูติแล้วได้
เข้าถวายตัวรับใช้สมเด็จพระนารายณ์ และพระนารายณ์ก็ทรง
โปรดปรานเป็นพิเศษ เพราะมีหน้าตาละม้ายแก่นพระองค์ และ
ต่อมาหลวงสรศักดิ์ก็รู้ว่า ตนเองเป็นราชโอรส ส่วนพระเพท
ราชาเป็นเพียงบิดาเลี้ยงเท่านั้น) ต่อเมื่อพระนารายณ์มหาราช
เสด็จสวรรคตแล้ว พระเพทราชาจึงได้ปราบดาภิเษกขึ้นครอง

ราชย์ จับเจ้าฟ้าอภัยทศองค์รัชทายาทปลงพระชนม์ พร้อม
 กวैयाเจ้าพระยาพิชาเยนทร์ สมุหนายก ก็ถูกประหารชีวิตด้วย

๑๒. (พ.ศ. ๒๒๔๖) ขณะที่พระเพทราชาทรงประ
 ชวรหนัก หลวงสรศักดิ์หรือนายมะเตือ ก็ได้ทำรัฐประหารยึด
 อำนาจจับเจ้าฟ้าขวัญราชโอรสของพระเพทราชา อันเป็นองค์
 รัชทายาทประหารชีวิตขณะมีพระชนมายุได้ ๑๓ พรรษา และ
 เมื่อพระเพทราชาสวรรคตแล้ว หลวงสรศักดิ์ก็ได้ปราบดาภิเษก
 ขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าเสือ หรือพระ
 พุทธเจ้าเสือ

๑๓. (พ.ศ. ๒๒๓๕) เจ้าฟ้าอภัย พระราชโอรสของ
 สมเด็จพระที่นั่งท้ายสระ ขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๒๓๕
 ครองราชย์อยู่ได้ไม่กี่วันก็ถูกกรมพระราชวังบวรหรือสมเด็จพระ
 บรมโกศ ซึ่งเป็นเสด็จอาของพระองค์เองช่วงชิงราชสมบัติ จับ
 เจ้าฟ้าอภัยปลงพระชนม์ในปีที่ขึ้นครองราชย์นั่นเอง แล้วก็นำ
 พระบรมศพไปฝังไว้ที่วัดโคกพระยา

๑๔. (พ.ศ. ๒๓๒๕) พระเจ้าตากสินมหาราช พระ
 องค์ได้ปราบดาภิเษกขึ้นทรงราชย์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ ภายหลัง
 จากที่ได้ทรงกอบกู้เอกราชคืนจากพม่า และหากษัตริย์แห่งกรุง
 ศรีอยุธยาไม่ได้แล้ว พระองค์จึงได้สถาปนากรุงธนบุรีขึ้นเป็น

ราชธานีและเสวยราชย์อยู่เป็นเวลา ๑๕ ปี จนถึงวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ ก็ถูกทหารเอกของพระองค์ คือ สมเด็จเจ้าพระยาจักรีหรือสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก จับปลงพระชนม์ด้วยข้อหาว่าเสียพระสติ ขณะมีพระชนมายุได้ ๔๘ พรรษา นำพระบรมศพไปฝังไว้ที่วัดบางยี่เรือ ตลาคพูน แล้วสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกก็ได้ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่าพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก อันเป็นปฐมบรมราชจักรีวงศ์ และ

๑๕. (พ.ศ. ๒๔๘๕) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล แห่งราชจักรีวงศ์ หรือในหลวงอานันทฯ ทรงสวรรคตบนพระที่นั่ง ขณะบรรทมอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง โดยคนร้ายใช้พระแสงปืนยิงพระองค์ถูกที่พระนลาททะลุท้ายทอย สวรรคตทันที พระบรมศพของพระองค์ได้รับพระราชทานเพลิง ณ ท้องพระเมรุหรือที่อังสนามหลวง ส่วนฆาตกรโหดคนนั้นถึงแม้ว่าจะไม่มีใครรู้ว่าเป็นใคร ถึงแม้ว่าจะยังไม่ถูกเปิดเผยตัว และถึงแม้ว่ากฎหมายไม่สามารถเอื้อมมือไปถึง แต่ฆาตกรโหดผู้นั้นก็หนีกฎแห่งกรรมไปไม่พ้นอย่างแน่นอน พระเจ้าย่อมรู้ดีและพระเจื่อกำลังลงปฏิกษณอยู่ตลอดเวลา

จึงเป็นอันว่านับแต่ปี พ.ศ. ๑๙๓๑-๒๔๘๙ เป็นระยะเวลา ๕๕ ปี มีการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์และรัชทายาทถึง ๑๕ พระองค์ นอกจากกรณีครั้งที่ ๑๔ และ ๑๕ แล้วก็นื่องมาแต่การแย่งชิงราชสมบัติ ในจำนวนนี้ถูกปลงพระชนม์โดยพระญาติด้วยกัน ก็ระหว่างพี่กับน้อง หรือลูกพี่กับลูกน้อง หรือหลานกับอา หรือแม่กับลูก รวม ๑๐ พระองค์ และแบ่งเป็นยุคได้ดังนี้

ยุคกรุงศรีอยุธยา	๑๓ พระองค์
กรุงธนบุรี	๑ พระองค์
และกรุงเทพฯ	๑ พระองค์

อาศัยความเคลือบคลุมของแถลงการณ์ฉบับนั้นที่สร้างความงุนงงสงสัยให้กับประชาชน นักการเมืองกลุ่มหนึ่ง อันเป็น

ตัวแทนผลประโยชน์ของชาวกเคนส์กินาเก่า ซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับ
นายปรีดี พนมยงค์ จึงได้เอามาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน
ด้วยการเอากรณีสวรรคตนั้นใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดีฯ ว่าเป็นผู้วาง
แผนปลงพระชนม์ เพื่อจะล้มเลิกระบอบกษัตริย์เปลี่ยนแปลง
ระบอบการปกครองแผ่นดินเป็นสาธารณรัฐ หรือมหาชนรัฐ

การใส่ร้ายป้ายสีได้เริ่มต้นมาตั้งแต่วัน สวรรคตนั้นแล้ว
โดยได้มีโทรศัพท์ไปยังสถานทูตสำคัญ ๆ ตลอดจนข้าราชการ
ชั้นผู้ใหญ่ของไทยทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน เป็นทำนองว่า
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกลอบปลงพระชนม์ โดยพวก
ของนายปรีดี พนมยงค์

แม้ทูตอังกฤษประจำกรุงเทพ ฯ สมัยนั้น ซึ่งเป็นคน
กลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด ก็ทราบวิธีการนั้น ดังปรากฏในโทรเลข
รายงานถึงรัฐบาลอังกฤษของ มร. จอห์นเฟรย์ ธอมป์สัน ซึ่งเป็น
ทูตอังกฤษประจำกรุงเทพ ฯ ขณะนั้น ที่กล่าวว่า มีเจ้าองค์
หนึ่ง (?) ได้เสด็จไปพบทูตอังกฤษที่สถานทูต เมื่อวันที่ ๑๑
มิถุนายน (๓ วันภายหลังสวรรคต) เจ้าองค์นั้นได้โฆษณาชัก
จูงทูตอังกฤษให้หลงเชื่อว่าเป็นหลวงอานันท์ ฯ ถูกลอบปลงพระ
ชนม์ โดยนักการเมืองที่มีอำนาจ (ซึ่งหมายถึงนายปรีดี ฯ)

กำลังจะสถาปนาสาธารณรัฐ เจ้าองค์นั้นจึงขอให้ทหารอังกฤษ (ที่เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นและกำลังจะถอนกลับออกไปอังกฤษ) คงอยู่ในสยามต่อไป เพื่อป้องกันพระราชบัลลังก์และการเซ็นฆ่าพระราชวงศ์ แต่ทูตอังกฤษไม่หลงเชื่อ จึงได้ถวายคำแนะนำเจ้าองค์นั้นให้ใช้พระสติหลายประการ ในโทรเลขฉบับนั้น (ขณะนั้นสำนักงานเอกสารสาธารณะของรัฐบาลอังกฤษได้แสดงเปิดเผยต่อมหาชนแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๗) มีข้อความตอนหนึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ความว่าดังนี้

“....ข้าพเจ้าไม่สงสัยว่า เขา (เจ้าองค์นั้น) ได้ถูกส่งมาที่นี่ (สถานทูตอังกฤษ) โดยพวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ (กรณีสวรรคต) อาจกำลังพยายามริเริ่มปาเถื่อนขึ้นบางอย่าง”

และก็เป็นความจริงอย่างที่ทูตอังกฤษว่า คือการทำลายล้างนายปรีดี ฯ

ทำไมเจ้าบางคนจึงโกรธเกลียดนายปรีดี ฯ นักหนา

ข้อนี้ไม่เป็นที่สงสัยถ้าเราได้อ่านแถลงการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ที่นายปรีดีพนมยงค์ เป็นผู้เขียนแถลงการณ์ฉบับนั้น เพราะแถลงการณ์ฉบับนั้นได้เปิดโปงระบบสมบูรณาญาสิทธิราชอย่างล่อนจ้อน อัน

ยังความเจ็บแค้นให้แก่เจ้าบาง คนตลอดมาที่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน บังอาจประกาศตนเป็นอิสระไม่ยอมอยู่ภายใต้เบื้องบาทของระบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์อีกต่อไป ข้อความของแถลงการณ์ฉบับ นั้นบางตอนว่าดังนี้

“รัฐบาลของกษัตริย์ได้ปกครองอย่างหลอกลวง ไม่ซื่อตรงต่อราษฎร เป็นอันว่าหลอกลวงจะบำรุงการทำความมหากินอย่าง โฉนัอย่างนี้ แต่ครั้นค่อยๆ ก็เหลวไป หาได้ทำจริงจังไม่ มีหน้า ช้ายังกล่าวคำหมิ่นประมาทราษฎรผู้มีบุญคุณเสียภาษีอากรให้ พวกเจ้ากิน ว่าราษฎรยังมีเสียงทางการเมืองไม่ได้ เพราะราษฎร ยังโง่ คำพูดของรัฐบาลเช่นนี้ใช้ไม่ได้ ถ้าราษฎรโง่ เจ้าก็โง่ เพราะเป็นชนชาติเดียวกัน ที่ราษฎรรู้ไม่เท่าทันเจ้านั้น ไม่ใช่ เพราะโง่ เป็นเพราะขาดการศึกษาที่พวกเจ้าปกปิดไว้ไม่ให้เรียน เต็มที่ เพราะเกรงว่าเมื่อราษฎรได้มีโอกาสศึกษา ก็จรรู้ความชั่วร้ายที่พวกเจ้าทำไว้ และคงจะไม่ยอมให้ท่านาบนหลังคน

“ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า ประเทศเรานี้เป็นของ ราษฎรไม่ใช่ของกษัตริย์ตามที่เขาหลอกลวง บรรพบุรุษของ ราษฎรเป็นผู้ช่วยกอบกู้ให้ประเทศมีอิสระภาพพ้นจากมือข้าศึก พวกเจ้ามีแต่จะขูดมือเปิบและกวาดรวบรวมทรัพย์สินสมบัติเข้าไว้

ทั้งหลายร้อยล้าน เงินเหล่านี้^๕เอามาจากไหน ก็เอามาจากราษฎร เพราะวิธีทำนาบนหลังคนนั้นเอง บ้านเมืองกำลังอึดอัดฝืดเคือง ชาวนาและพ่อแม่ทหารต้องทำนา และทำอย่างไม่ได้ผล แต่รัฐบาลก็ไม่บำรุง รัฐบาลได้คนออกอย่างเกลื่อนกลาด นักเรียนเรียนสำเร็จแล้ว และทหารปลดกองหนุนแล้วไม่มีงานทำ จะต้องออกอยากไปตามยถากรรม เหล่านี้เป็นผลของรัฐบาลของกษัตริย์เหนือกฎหมาย ความจริงควรเอาเงินที่กวาดรวบรวมเอาไว้ จัดบำรุงบ้านเมืองให้คนมีงานทำ จึงจะเป็นการสนองคุณราษฎร ซึ่งได้เสียภาษีอากรให้พวกเจ้าร่ำรวยมานาน แต่พวกเจ้าก็หาได้ทำอย่างใดไม่ คงสุขเลียดกันเรื่อย ๆ ไป เงินมีเหลือเท่าใด ก็เอาไปฝากต่างประเทศ คอยเตรียมหนีเมื่อบ้านเมืองทรุดโทรม ปล่อยให้ราษฎรอค่อยยาก การเหล่านี้น่าจะชั่วร้าย....”

แถลงการณ์ฉบับนี้^๕คือสาเหตุที่แท้จริงของความอาฆาตพยาบาทที่เจ้าบางคน มีต่อนายปรีดี และนอกจากนี้ก็ยัง^๕มีเหตุผลแทรกซ้อนทางการเมืองบางประการติดตามมา ดังนั้น เมื่อได้โอกาสและมีช่องทางพวกเจ้าเหล่านี้^๕จึงไม่ละเว้นที่จะทำลายนายปรีดี ๖ ให้อย่อยยับลงไป

ในเมื่อเสียงกระซิบใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดี ฯ เกี่ยวกับกรณี
สวรรคตไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงได้ แต่กลับแพร่ขยายกว้างขวาง
ออกไป โดยยุทธวิธีเผยแพร่ข่าวลือของฝ่ายปฏิปักษ์ เช่น การ
จ้างคนไปร้องตะโกนในโรงหนัง หรือจารึกข้อความ “ปรีดีฆ่า
ในหลวง” ไว้ในธนบัตร เป็นต้น

ดังนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ผู้ซึ่งเคยปกป้องราชบัลลังก์
และพระเกียรติยศไว้เสมอชีวิตตลอดมา (ทั้งคำรับสั่งของท่าน
หญิงแก้ว หรือ ม.จ. อัมภาสราภา เทวกุล เกี่ยวกับนายปรีดี ฯ
ถวายความปลอดภัยแด่สมเด็จพระศรีสวรินทิรา พระพันวัสสา
อัยยิกาเจ้า และพระบรมวงศานุวงศ์ ในระหว่างสงคราม) จึง
ได้แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน
๒๔๘๙ โดยอนุมัติของคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทั้ง
ปรากฏในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๔๕ วันที่ ๒๕ มิถุนายน
๒๔๘๙ เพื่อสอบสวนหาความจริงในกรณีสวรรคต คณะกรรม-
การชุดนี้เรียกว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ ในการ

ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” ประกอบ
ด้วยเจ้าหน้าที่ชั้นสูงและพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ ดังนี้

๑. ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
๒. อธิบดีศาลอุทธรณ์ เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีศาลอาญา เป็นกรรมการ
๔. อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการ
๕. ประธานพฤษสภา เป็นกรรมการ
๖. ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ
๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุมภฏพงศ์บริพัตร
เป็นกรรมการ
๘. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เป็น
กรรมการ
๙. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัต เป็น
กรรมการ
๑๐. พลตรีวิเชียร สุตันทานนท์ เป็นกรรมการ
๑๑. พลเรือตรีเชน บำจุสานนท์ เป็นกรรมการ
๑๒. พลอากาศตรีหลวงเชิดวุฒากาศ เป็นกรรมการ
- นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นเลขานุการ
- นายสอาด นาวิเจริญ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ตามคำประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ ได้ระบุว่า ให้
อธิบดีกรมตำรวจนำพยานมาสอบสวนต่อหน้ากรรมการ และถ้า
กรรมการประสงค์จะสอบสวนเพิ่มเติม ก็ให้สอบถามได้ และ
หากประสงค์ให้อธิบดีกรมตำรวจนำพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์
ก็ให้อธิบดีกรมตำรวจออกหมายเรียก หรือนำพยานหลักฐานนั้น
มาพิสูจน์ต่อหน้ากรรมการ และในการนี้ให้กระทรวงยุติธรรม
จัดบัลลังก์กรรมการและให้ประชาชนเข้าฟังได้ ด้วยเหตุนี้
หนังสือพิมพ์จึงให้สมุณยานามคณะกรรมการชุดนี้อีกนัยหนึ่งว่า
“ศาลกลางเมือง”

ต่อมานายปรีดี พนมยงค์ ได้มีหนังสือที่ จ. ๔๔๒๑/
๒๔๘๙ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ถึงคณะกรรมการ
สอบสวนพฤติกรรมเสวรรคที่ได้แต่งตั้งขึ้นแล้วนั้น มีความ
ดังนี้

“ด้วยตามที่มีประกาศลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙
ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ให้มีหน้าที่สอบสวนพฤติกรรม
ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตนั้น การ
ที่ได้กำหนดไว้ในประกาศว่า ให้คณะกรรมการเสนอรายละเอียด
เพื่อนำความกราบบังคมทูลต่อไปนั้น ตามความมุ่งหมายนั้น
การเสนอรายละเอียดย่อมหมายความว่า การแสดงความเห็นว่า

กรณีสวรรคตเกิดขึ้นเพราะเหตุอย่างใดด้วย เพื่อที่จะขจัดข้อสงสัยในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงได้นำความเสนอคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ บัดนี้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้มีบัญชาว่า หน้าทีของคณะกรรมการย่อมรวมถึงการแสดงความเห็นว่า กรณีสวรรคตเพราะเหตุใดอย่างใดด้วย”

จากการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และพระบรมวงศ์ชั้นสูง รวมทั้ง อำนาจหน้าที่ดังที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งนั้น ล้วนแต่เป็นการยืนยันในความบริสุทธิ์ของนายปรีดีฯ ในกรณีสวรรคตอย่างชัดแจ้ง เพราะการแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว เท่ากับเป็นการทำให้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนายปรีดีฯ ไปด้วยในตัว ถ้านายปรีดีฯ มีส่วนพัวพันในกรณีสวรรคต ถึงคำโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายปฏิบัตินี้แล้ว ก็คงจะหนีไม่พ้นวิจารณญาณ อันหลักแหลมของคณะกรรมการไปได้ โดยเฉพาะคณะกรรมการฝ่ายพระบรมวงศ์ชั้นสูงทั้ง ๓ พระองค์

หลังจากมีหนังสือชี้แจงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๘๔ แล้ว ต่อมาอีก ๑๔ วัน นายปรีดีฯ ก็ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม

๒๔๘๘ นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ ฯ สอบสวน
ได้เต็มที่ ไม่ต้องคอยเกรงเกรงอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น

ต่อมาในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๘ คณะกรรมการ ฯ
จึงได้เสนอรายงานผลการสอบสวน และความคิดเห็น ของคณะ
กรรมการ ต่อรัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งเป็น
รัฐบาลสืบท่อจากรัฐบาลปรีดี พนมยงค์ ถึงรายละเอียดโดยสรุป
ต่อไปนี้

“เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๘ เวลา
ประมาณ ๙.๓๐ นาฬิกา ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรม
มหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
พระอัฐมรามาธิบดินทร ขณะเสด็จทอดพระเนตรสวน
กุหลาบในสวนจิตรลดา ๑๑ ม.ม. ลูกเดียวที่พระเศียร กระสุนเข้า
ทางพระนลาฏทะลุออกทางด้านหลังพระเศียรเหนือท้ายทอย
สวรรคตอยู่บนพระที่นั่งในท้องพระโรง กระสุนทะลุพระเศียรไป
ฝังอยู่ในพระที่นั่ง แผลเกิดจากการยิงในระยะห่างไม่เกิน
๕ ช.ม.

“ในวันเดียวกันกับวันที่เกิดเหตุ เวลาประมาณ ๑๕
นาฬิกา นายแพทย์แห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้มาฉีกยา
พระบรมศพ ขณะนั้นก็ยังหาได้ตรวจดูว่ามีแผล ณ ที่แห่งใดอีก
หรือไม่

“ในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๔ นายแพทย์ และนางพยาบาลแห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้เข้าไปเยี่ยมไข้พระบรมศพ ชั้นแรกได้ทำการชำระและทำความสะอาดให้แก่พระบรมศพ เสร็จแล้วก็แต่งพระองค์ ขณะที่กำลังแต่งพระองค์นั้น นายแพทย์ได้เห็นพระโลหิตที่พระเชนยซึ่งรองพระเศียรอยู่ จึงพลิกพระเศียรดู ตรวจพบว่า มีแผลอยู่ที่ก้นหลังพระเศียร อีกแผลหนึ่ง มีลักษณะเท่าที่แลเห็นเล็กกว่าที่พระนลาฏ นายแพทย์จึงแจ้งแก่พระยานุรักษ์ราชมนเฑียร หัวหน้ากองมหาดเล็ก และได้ไปตาม พ.ต. นิตย เวชวิสัย มาดู ครั้นแล้วจึงได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน มีรับสั่งให้นายแพทย์ลองค้นหาดูอีก แต่ไม่พบ จึงแต่งบาดแผลนั้น และก็แต่งพระองค์จนเสร็จ แล้วก็อัญเชิญพระบรมศพลงมาขึ้นรถกาชาดไปยังที่นั่งพระบรมพิमानรัถยา ในพิธีทรงนำพระบรมศพ

“ความเห็น ลำดับต่อไปนี้ คณะกรรมการจะได้พิจารณาว่า กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลนี้ เนื่องด้วยเหตุอย่างไร จึงอาจแยกการพิจารณาได้ดังนี้ คือ

“๑. เกิดจากการกระทำของผู้อื่น หรือ

๒. เกิดจากการทรงกระทำของพระองค์เอง ซึ่งอาจเป็นโดยทั้งพระทัยกระทำอัตตวินิบาตกรรม หรืออุบัติเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด

“ก่อนอื่นคณะกรรมการขอเสนอว่า กรรมการคณะนี้ไม่มีหน้าที่สืบสวน ได้แต่นั่งฟังคำพยานบุคคลและพิจารณาหลักฐานซึ่งตำรวจสอบสวนโดยเปิดเผย และจัดตามพยานบุคคลเหล่านั้น ถึงแม้ว่าประกาศตั้งกรรมการจะได้ให้กรรมการสั่งให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม แต่การที่จะสั่งสอบสวนพยานเพิ่มเติมได้นั้น ก็ต้องอาศัยคำพยานหลักฐานที่ได้ฟังมาแล้ว อันอาจเป็นลู่ทางให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ ฉะนั้นหากมีสิ่งใดนอกเหนือไปกว่านั้นคณะกรรมการก็มีอาจทราบได้

“คณะกรรมการนี้มีหน้าที่ฟังการสอบสวนแสดงความเห็นเท่าที่ปรากฏจากคำพยานหลักฐานในท้องสำนวน และการวินิจฉัยเรื่องนี้เป็น การวินิจฉัยว่า กรณีของเรื่องเป็นอย่างไร และเป็นการวินิจฉัยชั้นสอบสวนเท่านั้น มิใช่เป็นการวินิจฉัยคดีที่มีคู่ความหรือผู้ต้อง ซึ่งในการวินิจฉัยในคดีที่มีคู่ความคือโจทก์ จำเลย อย่างศาลนั้นก็อาจวินิจฉัยชี้ขาดได้ ถ้าหากว่าพยานหลักฐานของฝ่ายหนึ่งมีน้ำหนักยิ่งหย่อนกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือถ้าหากมีข้อกล่าวหาว่า ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิดทางอาญา

และการพิจารณาเป็นที่สงสัย ก็อาจชี้ทางยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ แต่ในการพิจารณาแก้มุตในเบื้องต้นว่ากรณีเป็นอย่างใดดังนี้ หากมีกรณีใดเป็นที่สงสัยก็ไม่อาจที่จะตัดทั้งเสียได้ เพราะโอกาสที่จะกันคว้าต่อไปเพื่อให้ได้มาเพื่อความจริงชัดเสียซึ่งข้อสงสัยนั้นยังมีอยู่

“คณะกรรมการเห็นว่า เมื่อมีการตายโดยฉิธรรมชาติเกิดขึ้น ประการสำคัญซึ่งจะต้องรู้ก่อนอื่น คือ การตายนั้นเกิดจากผู้อื่นกระทำร้ายหรือไม่ เพราะเหตุว่าการตายโดยลักษณะเช่นนั้น อาจมีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นกรรมการจึงขอตั้งประเด็นวินิจฉัยกรณีสวรรคตนี้ว่า เนื่องจากผู้อื่นกระทำหรือไม่ก่อน

“อนึ่ง เมื่อระลึกว่าผู้ตายคือองค์พระมหากษัตริย์ การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์จะต้องมีสาเหตุคือ ๑. เหตุส่วนพระองค์ ๒. เหตุเกี่ยวแก่พระราชบัลลังก์ ๓. เหตุทางการเมือง

“ในประการที่หนึ่ง เหตุส่วนพระองค์สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้นั้น ไม่ปรากฏตามคำสอบสวนว่าได้กระทำความชุนชียงหมองใจให้แก่ผู้ใด ถึงขนาดที่จะกระทำการประทุษร้ายเช่นนั้น มีแต่ประกอบคุณงามความดี

ทรงพระเมตตากรุณาแก่เหล่าพสกนิกรทั่วไป ทั้งพระราช
อริยาถัยก็ปรากฏว่าเยือกเย็นละมุนละไมเป็นที่รักใคร่และเคารพ
สักการะของประชาชนทั่วไป ไม่ซัดเซขึ้นวรรณะเพศและชาติ
ศาสนาใด ๆ

“ในประการที่สอง ไม่ปรากฏแม้แต่หน่อยว่าจะได้มีการ
ขัดแย้งกันซึ่งสิทธิอันเกี่ยวแก่ราชบัลลังก์แต่อย่างใด ทั้งก่อน
และหลังเวลาเสด็จสวรรคต

“ในประการที่สาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวใน
พระบรมโกษฐ์ ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติตั้งแต่พระชนมายุ
เพียง ๑๐ พรรษา ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การปฏิบัติพระราช
ภารกิจจึงกระทำโดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และ
ในระหว่างนั้นพระองค์ก็ทรงศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ครั้นเมื่อ
ทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว ได้เสด็จมาเยี่ยมพระนครเมื่อวันที่ ๕
ธันวาคม ๒๔๘๙ ได้ทรงประกอบพระราชภารกิจด้วยพระองค์
เองจนกระทั่งถึงวันสวรรคต เพียงเวลา ๖ เดือนเศษ ระหว่าง
นี้ก็ปรากฏในท้องสำนวนชวนให้คิดว่า มีเหตุทางการเมือง
อันกระทบกระเทือนไปถึงพระองค์ ทั้งมีพระกระแสรับสั่งของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่คณะกรรมการ
การว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ ไม่เคย

ไม่พอพระราชหฤทัยอย่างมาก ในการที่ท้องทรงปฏิบัติพระราชภารกิจแต่อย่างใด

“ทั้งนี้ สาเหตุต่าง ๆ อันจะเป็นมูลให้เกิดมีการลอบปลงพระชนม์ก็ไม่ปรากฏขึ้น

“อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้พระองค์ได้รับความรักใคร่และเคารพจากประชาชนเป็นทุนเดิมสืบเนื่องมาแต่สมเด็จพระราชบิดา เพราะเหตุว่าสมเด็จพระราชบิดาเมื่อครั้งยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น ได้ทรงประกอบพระกรณียกิจอันเป็นสาธารณประโยชน์มากหลาย ทั้งนำพระทัยก็เต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตากรุณาคุณ ทรงเจือจานแผ่แผ่ทะนุบำรุงกุลบุตรกุลธิดาโดยไม่เลือกชั้น ให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาชั้นสูงเพื่อประโยชน์แก่อนุชน และประเทศชาติ ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้เช่นนั้นแล้ว เมื่อเสด็จนิวัติพระมหานครครั้งหลังนั้นก็ทรงอยู่ในวัยแรกรุ่นเป็นที่รักใคร่ต้องตาต้องใจของประชาชน ทั้งพระราชอัธยาศัยก็อ่อนโยนละมุนละไม แม้เพียงเวลาไม่กี่เดือนที่ได้ปฏิบัติพระราชกิจด้วยพระองค์เองในหน้าที่พระมหากษัตริย์ ก็ได้ทรงแสดงให้เห็นปรากฏแก่คนทั้งหลายว่า พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถทั้งนำพระทัยก็เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาและไม่ถือ

พระองค์ ทรงสอคล้องทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ไม่จำกัดชั้นวรรณะและศาสนา ทั้งนำพระทัยก็มีแต่จะให้ราษฎรได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และทรงกตัญญูเสมอว่า ทำอย่างไรจึงจะให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข (ความข้อนี้ปรากฏชัดตามคำพระพิไลยเนื่อง) ความจงรักภักดีของราษฎรไม่ว่าชาติศาสนาใด ๆ ที่แสดงต่อพระองค์นั้น เป็นที่ประจักษ์แจ้งอยู่แล้ว คณะกรรมการเชื่อว่าราษฎรของพระองค์ส่วนมากคงถวายชีวิตเป็นราชพลี เพื่อพระมหากษัตริย์อันประเสริฐของเขา ฉะนั้นหากว่า มีผู้ทะนงองอาจประทุษร้ายต่อพระองค์จริงแล้ว หลักฐานก็ควรจะปรากฏขึ้นไม่ทางหนึ่งก็ทางใด

“อนึ่ง เมื่อเกิดเรื่องขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำพยานซึ่งเป็นผู้ที่รับราชการอยู่ในพระที่นั่งบรมพิมานมาสอบสวนเป็นจำนวนมาก พยานเหล่านั้นต่างให้ถ้อยคำเป็นแนวเดียวกันว่าไม่รู้เห็นเหตุการณ์อันแสดงวิแวไปในทางที่ว่า มีผู้ร้ายลอบปลงพระชนม์ และพยานที่มาให้การทั้งนี้ก็ไม่ได้แสดงอาการปฏิกิริยาให้คณะกรรมการเห็นว่า มีวิแวไปในทางที่จะมีผู้คิดประทุษร้ายต่อพระองค์เลย

“อนึ่ง กรมตำรวจก็ได้ออกประกาศโฆษณาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๘๕ ว่า ในกรณีเกี่ยวกับการเสด็จสวรรคต

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติว่าหากผู้ใดมีหลักฐานเป็นอย่างอื่น นอกไปจากที่ทางราชการได้แสดงไปแล้ว ก็ให้นำหลักฐานนั้นแสดงต่ออธิบดีกรมตำรวจโดยเร็ว เมื่อได้ประกาศไปแล้วจนกระทั่งบัดนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจรายงานว่า ไม่เคยมีผู้ใดมาแจ้งเหตุการณ์ไว้อย่างไรเลย และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกทำการสืบสวนสืบค้นรับฟังหลายทาง ก็ไม่ปรากฏข่าวว่าใครเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์

“ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นการวินิจฉัยคำพยานบุคคลและเหตุแวดล้อมกรณีอย่างอื่นประกอบตามลำดับ ต่อไปนี้จะได้อินิจฉัยถึงวัตถุพยาน ซึ่งมีความสำคัญในกรณีนี้เป็นอันมากคือ

๑. ปลอกกระสุน
๒. ตำแหน่งแผล
๓. ลักษณะท่าทางของพระบรมศพ

“๑. ปลอกกระสุน ปลอกกระสุน^๕นี้เก็บได้ในที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ตรวจแล้ว ปรากฏว่าปลอกกระสุนที่ได้ถูกยิงโดยกระบอกปืนของกลางซึ่งวางอยู่ข้างพระกรซ้ายของพระบรมศพ ฯลฯ

๒. ตำแหน่งแผล ปรากฏว่าแผลกระสุนถูกที่พระนลาฏเหนือหัวพระชนงซ้ายทะลุออกใกล้ปุ่มท้ายทอยเบื้องหลังพระเศียร กระสุนทะลุพระเขนยแล้วเลยลงไปฝังอยู่ในพระที่ จากคำพยานของคณะแพทย์และจากการทดลองของคณะแพทย์ได้ความว่าแผล^{นี้}เกิดจากการยิงในระยะติดผิวหนังหรือห่างไม่เกิน ๕ ซม. ลักษณะของบาดแผลเป็นดังนี้ คณะกรรมการเห็นพ้องด้วย ความเห็นของแพทย์ส่วนมากในข้อที่ว่า โดยลักษณะของบาดแผล^{นี้}เองแสดงให้เห็นว่า บาดแผลเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำ แต่ความตั้งใจ^{นี้} มิได้หมายความเฉพาะตั้งใจกระทำให้ตาย ย่อมหมายความรวมถึงความตั้งใจที่ยกปืนขึ้นไปจ่อติดหน้าผาก ซึ่งเป็นอาจล้นขึ้นโดยอุบัติเหตุก็ได้ด้วย

ลำดับต่อไปนี้จะได้วินิจฉัยว่า ที่ว่าลักษณะของบาดแผลเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำนั้น จะเป็นโดยผู้อื่นกระทำหรือกระทำโดยพระองค์เอง ฯลฯ

อนึ่ง ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เข้าพระที่บรรทมในคืนวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๙ เวลา ๒๑.๐๐ น. เศษ และตื่นบรรทมเมื่อเวลาประมาณย่ำรุ่งของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ แล้วสมเด็จพระราชชนนีได้เสด็จมาถวายน้ำมนต์ละหุ่งยังห้องพระบรรทม ต่อจากนั้นก็บรรทมต่อไปอีกจนเวลา

ประมาณ ๘ นาฬิกา จึงตื่นบรรทมเสด็จเข้าห้องทรง ครั้นแล้ว
จึงกลับเข้าพระที่อีก ต่อมาอีกประมาณ ๑ ชั่วโมงจึงเกิดเหตุ
จากพฤติการณ์ที่ปรากฏดังนี้จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวบรรทมมาแล้วดังนี้ คือตลอดคืนครั้งหนึ่ง และตั้งแต่
เวลาที่รุ่งถึงเวลา ๘ นาฬิกาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตื่นบรรทม ๘ นาฬิกา
แล้วเข้าห้องทรง ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าคงเข้าไปลงพระบังคนหนัก
แล้ว จึงเสด็จเข้าพระที่อีก ต่อไปจากนี้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง
ก็เกิดเหตุ ระยะเวลาหลังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวน่าจะ
จะไม่บรรทมหลับ เพราะได้บรรทมแล้วถึงสองระยะ ถึงหาก
จะบรรทมหลับก็คงไม่สนิท ฉะนั้นถ้าหากผู้ร้ายเปิดพระวิสูตร
เข้าไปกระทำการยิงดังที่ปรากฏบาดแผลนั้น ก็น่าที่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงรู้สึกพระองค์เสียก่อน และไม่น่าที่
ผู้ร้ายจะกระทำการได้โดยง่ายดังนี้ อนึ่ง ตามรายงานการตรวจ
ของคณะแพทย์ ก็มีได้ปรากฏว่ามียาพิษอยู่ในอวัยวะซึ่งอาจทำ
ให้พระองค์บรรทมโดยไม่รู้สึกระองค์แต่ประการใด

คณะกรรมการได้คำนึงอยู่เหมือนกัน ผู้เป็นใหญ่ของ
ประเทศนั้นก็อาจถูกกระทำร้ายโดยความอึกอาจ ทั้ง ๆ ที่มีผู้
ป้องกันแข็งแรงดังมีตัวอย่างหลายเรื่องกับผู้เป็นใหญ่ของประเทศ

ถูกผู้ร้ายอุกอาจเข้าประหาร โดยไม่เกรงภัยอันตรายใด แต่
นั้นมิใช่เป็นเรื่องลอบทำร้าย แต่เป็นการกระทำร้ายซึ่งหน้า
โดยผู้กระทำร้ายยอมพลีชีวิตเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่ง
โดยมากเป็นประโยชน์ส่วนรวมตามความเห็นของเขา และมัก
เป็นเหตุผลทางการเมือง

“ฉะนั้นโดยลักษณะของบาดแผล ประกอบเวลา สถานที่
และพฤติการณ์โดยรอบคั่นดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการก็
ยังมองไม่เห็นว่บาดแผลนี้ เกิดจากการกระทำของผู้อื่น

“ถ้าหากวินิจฉัยว่า บาดแผลนั้นมิได้เกิดจากการกระทำ
ของผู้อื่นแล้ว ผลลัพธ์ก็ลงว่า เกิดจากการกระทำของพระองค์
เอง ปัญหาต่อไปว่า พระองค์ทรงกระทำในลักษณะท่าทาง
อย่างไร และโดยในลักษณะท่าทางที่ทรงกระทำดังนี้ จะเป็น
อุบัติเหตุหรือตั้งพระทัยกระทำอัตตวินิบาตกรรม

“การจับปืนสั้นอย่างเช่นปืนของกลาง ที่ถนัดก็คือจับ
ค้ำปืนแล้วยิงโดยวิธีใช้นิ้วชี้เหนี่ยวไก แต่ปืนของกลางนี้ยาว
ถึง ๒๒ ซม. การที่บุคคลจะจับปืนวิธีนี้แล้วยิงตนเองให้เกิด
บาดแผลดังที่ปรากฏในพระบรมศพนั้น ถึงแม้จะเป็นผู้ที่ข้อมือ
อ่อนก็เป็นท่าที่ไม่ถนัด และไม่น่าจะทำ มีท่าที่ทำได้สะดวกอยู่
ท่าหนึ่งคือจับค้ำปืนกลับใช้นิ้วหัวแม่มือเหนี่ยวไกปืน และใช้

อีก ๔ นิ้วจับที่คอค้ำเป็น จดปากกระบอกปืนตั้งที่หน้าผาก และเมื่อบุคคลนอนหงายอยู่การจับปืนกลับเช่นที่กล่าวข้างต้น เป็นท่าที่ทำงานง่ายทั้งมือซ้ายและมือขวา หรือทั้งสองมือพร้อมกัน หากจะสันนิษฐานว่า ได้ทรงกระทำเช่นที่กล่าวนี้โดยที่พระองค์ ถนัดขวาแต่ปืนตกอยู่ข้างซ้ายของพระองค์ พระองค์ก็คงใช้ พระหัตถ์ซ้ายของพระองค์ จับกระบอกปืนตั้งที่พระนลาฏ หรือ ได้ใช้ทั้งสองพระหัตถ์ ก็ต้องใช้พระหัตถ์ซ้ายเป็นส่วนใหญ่ในการจับปืนนั้น

“คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของแพทย์ว่า ผู้ที่จะกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้นต้องมีจิตใจไม่ปกติ หรือมี ฉะนั้นก็มีเหตุกระทบกระเทือนทางจิตใจของผู้นั้นอย่างรุนแรง ไม่ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศมี พระจิตผิดปกติประการใด และพระองค์มิได้ทรงทั้งร้องร่ำไห้ว่ามีเหตุส่วนพระองค์อย่างใดเลย ทั้งตามทางสอบสวนก็ไม่ ทราบถึงสาเหตุและร้องร่ำไห้ของการนั้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดคนหนึ่ง คนใดด้วย แต่ทว่าจิตใจของผู้นั้นไม่เหมือนกัน เหตุที่ว่ กระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรงของคนหนึ่ง และเหตุ กระทบกระเทือนทางจิตใจนี้อาจพลุ่งขึ้นขณะหนึ่งขณะใดโดยทันทีก็ได้

ฉะนั้นกรณีเหตุที่เกิดขึ้นสำหรับคนหนึ่งจะนำมาใช้และเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งไม่ได้เสมอไป ส่วนสาเหตุนั้นเล่าก็เป็นเหตุเฉพาะตัวของผู้กระทำอัตวินิบาตกรรม ซึ่งถ้าเขาไม่เปิดเผยเอาไว้ก่อน เช่นปรารภกับผู้อื่นหรือเขียนเอกสารทิ้งไว้ก็ยากที่บุคคลอื่นจะรู้ได้

“มีอีกข้อหนึ่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้ทรงกะการล่วงหน้าไว้หลายอย่าง เช่นโปรดเกล้าฯ ให้นัดสมเด็จพระสังฆราชทูลดาพระชินสีห์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปต่างประเทศเป็นต้น อีกทั้งปรากฏตามการสอบสวนว่าพระองค์ท่านทรงพอพระราชหฤทัยที่จะได้เสด็จไปเยี่ยมสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษและท่านประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา

“แต่อย่างไรก็ดี พฤติการณ์ทั้งหลายนี้จะถือว่าเป็นเหตุ ผลอันจะตัดกรณีอัตวินิบาตกรรมโดยสิ้นเชิงเสียที่เกี่ยวก็หาได้ไม่ แต่เมื่อได้พิจารณาถึงตำแหน่งของบาดแผลและวัตถุที่ทำให้เกิดบาดแผล ก็เป็นแล้ว ไม่เห็นว่าจะจะเป็นอุบัติเหตุไปได้เลย คณะกรรมการได้คำนึงเหมือนกันว่าอุบัติเหตุเช่นนี้อาจเกิดขึ้นในรูปใด ๆ ก็ได้ แต่ในที่นี้จะต้องอนุมานได้ว่าเกิดขึ้นในรูปใดรูปหนึ่ง และอาจเป็นได้ในรูปนี้รูปหนึ่งรูปใด ที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ก็อปินจะต้องคงอยู่ที่หน้าผาก แต่เป็นไม่ใช่ของ

เล่นที่หน้าผาก และหน้าผากก็ไม่ใช่เป็นที่ดูปืน ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งใจเหินยวโกป็นโดยไม่ทันพิจารณาว่าลูกปืนขึ้นล้ากต้องไว้แล้ว หรือเหินยวโกป็นโดยพลั้งพลาด ก็เหลือวิสัยที่จะเชื่อว่ากระทำที่หน้าผาก ฉะนั้น จึงไม่มีทางที่จะคิดว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นในรูปนี้โดยการกระทำของพระองค์เอง ส่วนอุบัติเหตุอันเกิดจากการกระทำของผู้อื่นนั้น ไม่มีเกำมูลอันจำต้องพิจารณา

“๓. ลักษณะท่าทางของพระบรมศพ อย่างไรก็ดีโดยลักษณะของพระบรมศพที่ทอดพระกรไปตามพระวรกาย ซึ่งเป็นท่านอนตามธรรมดา นั้น มีความสำคัญซึ่งควรพิจารณาอยู่มาก ปรากฏจากปากคำพยานที่เป็นแพทย์บางคนให้ถ้อยคำตรงกันว่า ถ้าหากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้ถูกกระสุนปืนโดยพระองค์ทรงกระทำเองแล้ว พระกรทั้งสองไม่น่าจะอยู่ในท่าเรียบกันนั้น พระกรควรงอหรือตกอยู่ที่พระพักตร์ หรือพระอุระหรือมิดะนั้นก็เปะปะไป ส่วนเป็นจำต้องอยู่ในพระหัตถ์เสมอไปหรือไม่นั้นไม่แน่นอน ความข้อนี้สำคัญเป็นอันมาก เพราะว่าถ้าความเห็นของแพทย์เป็นสิ่งที่แน่นอนแล้ว ก็ชี้ให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศรู้มิได้ทรงกระทำให้ปืนลั่นโดยพระองค์เอง แต่ความเห็นของแพทย์ดังที่

ว่านั่นแน่นอนหรือไม่ ข้อ^๕แพทย์มิได้ยืนยันเต็มที่โดยเด็ดขาด
ทุกคนเป็นแต่ใช้ถ้อยคำว่า “ควรจะ” “น่าจะ” เป็นอย่างนั้น

“แต่อย่างไรก็ตาม แพทย์ที่ได้ให้ความเห็นอย่างนั้นก็มิได้
ตัดในข้อที่ว่าพระองค์ทรงกระทำโดยพระองค์เอง (เว้นแต่นาย
แพทย์ ชุบ โชติกเสถียร ผู้เดียว)

“^๖บ้นกระบอกของกลางมีขนาด ๑๑ มม. มีกำลังดันไก
๓ ก.ก. มีความแรงสะท้อน ๐.๑๒๔๘ เมตร/กิโลกรัม สมมุติ
ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำพระองค์เอง ไม่ว่า
จะเป็นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ในประการแรกก็ไมรู้แน
นอนว่าพระองค์ทรงจับปืนด้วยพระหัตถ์ข้างเดียวหรือสองข้าง
และทังไม่รู้ด้วยว่ากำลังที่พระองค์ทรงจับปืนนั้น มีกำลังแข็งแรง
สักเพียงใด แต่ทราบได้ว่ากำลังซึ่งทรงใช้ทำให้ปืนลั่นนั้น ๆ อย่าง
น้อยต้องเป็น ๓ ก.ก. ส่วนกำลังต้านทานการสะท้อนของปืน
นั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากซึ่งไม่สามารถทราบได้ ^{๕๗}ทั้งนั้นเป็น
อันไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า กำลังแรงสะท้อนของปืนนั้นจะ
สามารถพาเอาพระกรรมาคกอยู่ในท่าเช่นนั้นได้หรือไม่ เหตุฉะนั้น
โดยลักษณะท่าทางของพระบรมศพดังนี้ ก็ไม่กระจางพอที่จะ
^{๕๘}ชี้ลงไปว่ากรณีเกิดจากการกระทำของผู้อื่น แม้กระนั้นก็ดี โดย
ที่ท่าทางของพระบรมศพ เป็นที่น่าประหลาด ซึ่งไม่เป็นข้อที่

จะผ่านเลยไปเสียโดยไม่คำนึงถึง

“โดยที่การวินิจฉัยเรื่องนี้ เป็นการวินิจฉัยกรณีดังกล่าวไว้แต่แรก ไม่ใช่เป็นเรื่องที่มีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ซึ่งในเรื่องเช่นนี้ถ้าไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเขากระทำผิด หรือหลักฐานไม่แน่นแฟ้นพอ และมีเหตุสงสัยประการใด ๆ ก็ตามผู้วินิจฉัยย่อมยกเอาความไม่แน่นอน และความสงสัยนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหา และวินิจฉัยไปได้โดยเด็ดขาดทันที แต่เรื่องนี้เป็นเพียงในชั้นสืบสวนและสอบสวน โอกาสที่จะกระทำการสืบสวนกันกว่าต่อไปยังมีอยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งความแน่ชัดแห่งกรณี

“ตามข้อเท็จจริงที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งมวลจะเห็นได้ว่า ตามสำนวนสอบสวนเท่าที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ยังไม่กระจ่างในปัญหาบางข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะมิได้กระทำการชั้นสูตรพดลิกพระบรมศพให้ละเอียดถี่ถ้วนมาแต่ต้น ตลอดจนการสอบสวนพยานก็ไม่รู้แน่ในข้อสำคัญ เช่น ปลอกกระสุนปืนเป็นต้น

“อย่างไรก็ดี คณะกรรมการได้ประมวลสอบสวนเข้าทั้งหมด ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบสวนไว้เดิมและที่สอบสวนโดยเปิดเผยต่อหน้าประชาชน และเมื่อได้พิจารณาถึงคำพยานบุคคล วัตถุพยาน และเหตุผลแวดล้อมกรณีต่าง ๆ ทุกแง่ทุก

มุ่มโดยรอบค้ำงักกล่าวมาแต่ต้นแล้ว คณะกรรมการเห็นว่า
 ในกรณีอื่นจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรเมนท
 รมหาอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุ
 คณะกรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสอง
 กรณีคือถูกลอบปลงพระชนม์และทรงปลงพระชนม์เองนั้น การ
 ถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่า
 จะเป็นไปได้ แต่ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียโดยสิ้นเชิง เพราะ
 ว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำงอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์
 เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏ
 เหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะ
 กรรมการจึงไม่สามารถที่จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสอง
 กรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะ
 ดำเนินการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
 ความอาญาต่อไป”

ต่อมาในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๙ รัฐบาลชั่วคราวได้
 แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง เพื่อพิจารณารายงานของ
 คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 อานันทมหิดลเสด็จสวรรคต คณะอนุกรรมการชุดนี้มีพลเรือตรี
 ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน นายติเรก

ชยันต นายเถื่อน บุนนาค นายวิจิตร สุนทรานนท์ นาย
ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายทองเปลว ชลภูมิ เป็นกรรมการ
และนายไสว สุทธิพิทักษ์ เป็นเลขาธิการ

คณะกรรมการได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการ
ชุดแรกอย่างถี่ถ้วน ตลอดจนไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และ
ได้สอบถามมหาดเล็กผู้ใกล้ชิดพระยุคลบาท แล้วได้สรุปผล
เสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามนัยที่คณะกรรมการชุดแรกได้พิจารณา
แล้ว คณะรัฐมนตรีจึงได้เปิดประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน
๒๔๘๙ และหลังจากพิจารณาแล้วคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อคณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน
สวนคำให้การหาตัวมือปืนมาลงโทษตามกฎหมายต่อไป

ปรากฏว่า ตำรวจผู้ดำเนินการสอบสวนหาตัวมือปืนผู้
ปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ ก็ได้เริ่มวิธีการสืบสวนตาม
หลักการที่เคยทำกันมา คือสืบสวนว่าในกรณีลอบปลงพระชนม์
นั้น พระองค์ได้เคยมีสาเหตุขัดแย้งกับผู้ใดถึงขนาดที่ต้องปลง
พระชนม์พระองค์ท่าน แล้วสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์
ดังที่เคยเป็นมาในประวัติศาสตร์ ก็ปรากฏว่า เมื่อในหลวง
อานันท์ ฯ สวรรคตแล้ว รัฐบาลนายปรีดี ฯ ก็ได้อัญเชิญพระ
ราชอนุชา คือรัชกาลปัจจุบันขึ้นทรงราชย์ พนักงานสืบสวน

จึงเห็นว่า สาเหตุแห่งการปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ มิใช่เหตุแย่งชิงราชสมบัติ พนักงานสืบสวนจึงสืบสวนถึงสาเหตุอื่นว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์ ก็เห็นว่ามหาดเล็กที่ใกล้ชิดและบุคคลที่ตกเป็นข่าวใส่ร้ายป้ายสี คือ นายปรีดี พนมยงค์ ก็มีใช่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ แม้แต่น้อย ดังนั้นพนักงานสืบสวนจึงสืบถึงบุคคลอื่นที่ได้รับประโยชน์เป็นผลพลอยได้จากการปลงพระชนม์นั้น ซึ่งก็มีเสียงซุบซิบกันว่าเป็นคนนั้นคนนั้น พนักงานสืบสวนจึงได้สอบถามปากคำของคนบางคนไว้ แต่ไม่สามารถจะเปิดเผยได้ในขณะนั้น ก็พอดีเกิดรัฐประหาร ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ รัฐบาลธำรงถูกขับออกจากตำแหน่งแล้ว พรรคประชาธิปัตย์ก็ได้ขึ้นเป็นรัฐบาลแทนเมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ พรรคประชาธิปัตย์ได้แต่งตั้งพระพิณิจชนกดี พี่เขย ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งถูกปลดออกจากราชการไปแล้วให้กลับเข้ารับราชการใหม่ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีสวรรคตใหม่เป็นการพลิกรูปคดีที่เจ้าหน้าที่ชุดก่อนได้สืบสวนเอาไว้ ต่อมาจึงได้จับนายเจดีย์ว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ บัณฑกริน เป็นผู้ต้องหาในกรณีสวรรคต

๔

ในขณะที่เกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๕๐ นั้น นายปรีดี พนมยงค์ พำนักอยู่ที่ท่าเนียบท่าช้าง อันเป็นบ้านพักที่ทางราชการจัดให้ตั้งแต่ที่ท่านเข้าดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และต่อมาแม้ท่านจะพ้นจากตำแหน่งนั้น ท่านก็คงยังพำนักอยู่ ณ ที่นั้นด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ท่านทรงเห็นในคุณงามความดีของนายปรีดี พนมยงค์ ท่านจึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงฐานะเป็น “รัฐบุรุษอาวุโส” เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๘ และจนกระทั่งบัดนี้ นายปรีดีฯ ก็คงยังดำรงฐานะนี้อยู่ ทั้งปรากฏคำประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เล่ม ๖๒ ตอนที่ ๗๐ หน้า ๖๙๙ มีข้อความดังนี้

ประกาศ

อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญ ๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นเอนกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป

๕๕๕
ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

ในคืนรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๕๐ ทำเนียบท่าช้างถูกฝ่าย
รัฐประหารบุกโจมตีด้วยกำลังรถถัง ใช้ปืนกลยิงกราดเข้าไปใน
ทำเนียบ หมายถึงจะทำลายชีวิตนายปรีดี ฯ แต่ชตานายปรีดี ฯ
ยังไม่ได้ถึงฆาตจึงอาศัยความมืดแห่งราตรีกาลนั้น หลบหนีภัยคณะ
รัฐประหารไปได้ และในที่สุดท่านได้ไปพำนักอยู่ในประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีน

ดังกล่าวก่อนหน้านี้ว่าคณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการ
ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตที่รัฐบาลปรีดี
๕๕ นั้น ประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และเจ้านายชั้นสูง
หลายพระองค์ ในจำนวนเจ้านายชั้นสูงเหล่านี้ มีพระเจ้าวรวงศ์
เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลเป็นกรรมการร่วมอยู่ด้วย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เป็น
พระโอรสองค์ใหญ่ ของพลโทสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีรา-
เมศร์กับพระองค์เจ้าหญิงเฉลิมเขตมณฑล ซึ่งมีฐานันดรศักดิ์
สูงสุกว่าพระราชวงศ์ทุกพระองค์ที่มีพระชนม์ชีพอยู่ในขณะ
นั้นแต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารแต่พระ-
องค์เดียว และในลำดับการสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายมณเฑียร
บาลที่บังคับใช้อยู่ในขณะนี้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า

ภาณุพันธุ์ยุคทองอยู่ในอันดับที่ ๒ รองจากสมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

ภายหลังที่ นายปรีดี พนมยงค์ ได้ออกจากสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน และได้มาพำนักอยู่ในฝรั่งเศสแล้ว พระเจ้า
วรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคทอง ได้เสด็จไปฝรั่งเศสและ
ได้ไปเยี่ยมนายปรีดี ฯ ณ ประเทศนั้น เมื่อพระองค์ท่าน ๖ กลับ
ประเทศไทยแล้ว พระองค์ท่านได้ประทานสัมภาษณ์แก่หนังสือ
พิมพ์สยามไทม์เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๔ เกี่ยวกับ
พระองค์ท่านได้ไปเยี่ยมนายปรีดี ฯ ในตอนหนึ่ง พระองค์ท่าน
กล่าวว่า

“ฉันไปยุโรปเมื่อต้นฤดูร้อนเมษายนที่แล้ว ผ่านกรุง
ปารีส ก็ได้แวะเยี่ยมหลวงประดิษฐ์ ฯ ในฐานะเพื่อนฝูงที่เคย
ชอบพอกันแต่สมัยที่เป็นนักเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส”

พระองค์ภาณุ ฯ ตรัสต่อไปอีกว่า

“เมื่อเราทั้งสองพบกันครั้งแรกหลังจากที่เราไม่ได้พบ
กันมา ๒๓ ปี จึงได้ถามไถ่ทุกข์สุขของกันและกันอยู่พักใหญ่
แล้วหลังจากนั้นก็ชวนไปร่วมรับประทานอาหารกันที่ภัตตาคาร
เก่าแห่งหนึ่ง เพื่อรำลึกถึงความหลังเมื่อครั้งเป็นนักเรียนด้วย
กัน และสนทนากันในเรื่องต่างๆ อย่างเพื่อนรักเมื่อครั้งปฐมวัย

เป็นเวลา ๕ ชั่วโมง ว่ากันในฐานะเพื่อนฝูงแล้ว หากจะไม่นิยมพบปะกันเมื่อมีโอกาสดี้ออกจะใจจืดใจดำมากไป”

ผู้สื่อข่าวทูลถามว่า ขณะทรงสนทนากับหลวงประดิษฐไพเราะ ได้ปรารภเรื่องจะกลับมาประเทศไทย หรือไม่ พระองค์ภาณุฯ ตรัสว่า

“เป็นธรรมดาที่คนไทยทุกคน เมื่อจากประเทศไปนาน ย่อมอยากกลับมาสู่กลิ่นไอของประเทศชาติของตน ส่วนหลวงประดิษฐไพเราะ จะกลับมาหรือไม่นั้นเป็นเรื่องของกฎหมายบ้านเมือง ถ้าหลวงประดิษฐไพเราะ จะกลับมาก็เป็นเรื่องของคนไทยทั้งชาติ หรือแม้บางทีผู้นำเพียง ๒-๓ คน ไม่อยากให้กลับก็กลับไม่ได้”

พระองค์ภาณุฯ ตรัสถึงในเรื่องการเมืองว่า “ถ้าผู้นำเพียง ๒-๓ คน จะกันมิให้หลวงประดิษฐไพเราะ กลับมา ซึ่งในฐานะเขาเป็นคนไทยคนหนึ่งก็จะเป็นบาปเวรอย่างหนัก โดยเฉพาะขณะนี้หลวงประดิษฐไพเราะ อยู่ในปัจฉิมวัยแล้วย่อมต้องการที่จะกลับมาฝังกระดูกในบ้านเกิดเมืองนอนอย่างแน่ ๆ”

ผู้สื่อข่าวได้ทูลถามว่า หลวงประดิษฐไพเราะ ในฐานะคุ้นเคยกับพระองค์ชายเป็นผู้มีอุดมคติเพียงใด พระองค์ภาณุฯ ตรัสว่า

“หลวงประคิษฐ์ ๖ เป็นบุคคลหนึ่งที่รักชาติบ้านเมืองมาก ส่วนความรักความต้องการของหลวงประคิษฐ์ ๖ อาจไม่ถูกทางสำหรับคนอื่นก็ได้”

ผู้สื่อข่าวได้ทูลถามต่อไปว่า หากหลวงประคิษฐ์ ๖ กลับมา ในฐานะพระองค์เป็นเชื้อพระวงศ์อาวสุโศ พอตระสตอบได้ใหม่ว่า คณะพระบรมวงศานุวงศ์จะเข้าพระทัยในปัญหานี้ประการใด พระองค์เจ้าภาณุ ๖ ตรัสตอบว่า

“ตอบไม่ได้ในความรู้สึกของคนอื่น แต่ในฐานะส่วนพระองค์แล้วเห็นว่า หากหลวงประคิษฐ์ ๖ มีสิทธิสมบูรณ์ในทางกฎหมายและการเมืองก็ควรกลับมาได้”

พระองค์ภาณุ ๖ ตรัสถึงเรื่องเศรษฐกิจของไทยต่อไปอีกว่าเป็นเรื่องต้องแก้ไข และสภาวะการณบ้านเมืองปัจจุบันมีเรื่องต้องแก้ไขอีกมากมาย แต่จะเจาะจงให้หลวงประคิษฐ์ ๖ เป็นผู้แก้ไขหรือใครนั้นเป็นเรื่องที่ตอบไม่ได้

พระองค์ภาณุ ๖ พูดถึงสุขภาพของหลวงประคิษฐ์ ๖ ว่า แม้อายุจะอยู่ในขั้นปัจฉิมวัย แต่หลวงประคิษฐ์ ๖ ยังมีพลานามัยสมบูรณ์ดีมากและยังมีมันสมองที่เฉียบแหลมมิได้หลงลืมไปตามวัย ขณะนี้หลวงประคิษฐ์ ๖ ยังคงเป็นห่วงชาติบ้านเมืองอยู่มาก

จะเห็นได้จากการที่ท่านได้สอบถามถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทยหลายประการ

พระองค์ภาณุ ฯ ทรงตรัสในที่สุดว่า

“แม้หลวงประดิษฐ ฯ จะมีความคิดเรื่องการเมือง
ประการใดก็ตามที่ แต่ในเรื่องส่วนตัวที่เคยร่วมรักใคร่กันมา
ก็ไม่เปลี่ยนแปลง และแม้ว่าใครจะเข้าใจว่าหลวงประดิษฐ ฯ
เป็นคอมมิวนิสต์ก็ตามที่ ส่วนฉันเมื่อรู้อะไรมาก็พูดอย่างเปิดเผย
และคนไทยคงเข้าใจว่าฉันไม่ใช่คอมมิวนิสต์แน่”

เป็นที่แน่นอนว่า ถ้านายปรีดี ฯ เป็นผู้วางแผนปลง
พระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลแล้ว พระ-
วรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ซึ่งทรงเป็นเจ้านายชั้นสูง
คงจะไม่เสด็จไปเยี่ยมเยียนถึงกรุงปารีส และคงจะไม่ประทาน
ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นแน่

ลายพระหัตถ์ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๐ ของ
ม.จ. ศุภสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้า
รำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ที่ได้มีมาถึงนาย
ปรีดี พนมยงค์ ก็เป็นเครื่องชี้ชัดถึงความบริสุทธิ์ของนายปรีดี ฯ
ในกรณีสวรรคต เช่นกัน

ม.จ. ศุภสวัสดิ์ ฯ หรือที่เรียกกันว่า “ท่านชั้น” ได้มี
ลายพระหัตถ์ ลงวันที่ดังกล่าว ตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เรียนคุณหลวงทราบ (คุณหลวง, หมายถึงนายปรีดี ฯ-สุพจน์)

เมื่อเดือนที่แล้วมานี้ เราได้พากันไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวและสมเด็จพระราชชนนี ก่อนที่จะไปผมได้เขียนหนังสือ
ไปทูลสมเด็จพระราชชนนีว่าจะไปเที่ยวสวีตเซอร์แลนต์และ
จะไปเฝ้าท่าน ท่านส่งโทรเลขมาเชิญให้เราไปอยู่ด้วยกับท่าน
เป็นอันดีจากที่เราได้ expect ไว้ดังที่ได้คุยกับคุณหลวงไว้

“ผมอยากจะเล่าข้อสังเกตต่างๆ มาให้คุณหลวงฟัง เพราะ
สิ่งเหล่านี้จะได้เป็นเครื่องทำให้คุณหลวงโล่งหัว ออกเหมือนเช่น
ผมเหมือนกัน

“๑. ตามที่ผมไปเห็นในหลวงและสมเด็จพระราชชนนี
มาแล้วในคราวนี้ ผมกล้าบอกได้อย่างแน่นอนว่า ท่านมิได้เชื่อ
ว่าในหลวงเป็นผู้ฆ่าในหลวงดังที่เขาถือกันเลย พุทธตามจริงแล้ว
บรรดาสิ่งต่าง ๆ ที่ผมเคยคุยกับสมเด็จพระราชชนนีไว้ที่
กรุงเทพ ฯ ในเรื่องเกี่ยวกับพวก Royalist ว่าวิธีการปฏิบัติ
ของเขามีได้แสดงเลยว่าเขาเป็น Royalist ที่จริง กล่าวคือถ้า
เขาเป็น Royalist ที่จริงแล้ว เขาย่อมจะต้องไม่เอาพระนาม

ในหลวงมาใช้เป็นประโยชน์ของเขาในทางการเมืองดังปรากฏมาแล้ว อันล้วนแต่เป็นการเสื่อมเสียต่อในหลวงทั้งสิ้น ทั้งที่ผมิได้เคยเล่าให้คุณหลวงฟังแล้วว่าท่านเห็นด้วยกับผมิในชั้นนั้น บัดนี้ท่านก็ยังรู้สึกเช่นเดิม กล่าวคือท่านยังคงเชื่ออยู่เดียวนั้นว่าทุก ๆ คนที่แอบเข้ามากราบทูลเรื่องราวต่าง ๆ นั้นก็จะเอาท่านไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวทั้งสิ้น ท่านมิได้เชื่อเขาดังที่เขา มาทูลบอก ตามจริงแล้วเหตุการณ์ตามที่ปรากฏมาในตอนหลังนี้ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ในตัวเองว่า พวกที่เคยแอบกราบทูลอะไรต่าง ๆ นี้ “ก็แต่พูด” ไม่เห็นเคยทำอะไรจริงเลย ท่านนัท (ม.จ. นนทียาวต สวัสดิ์วัฒน-สุพจน์) จะเล่าให้คุณหลวงฟังด้วยปากได้ว่า แก่ได้ยินคำรับสั่งของในหลวงในชั้นนี้อย่างไร ท่านรับสั่งอย่างแน่นนอนว่า “ท่านไม่เชื่อคำพูดของคน แต่ถ้าท่านจะเชื่ออะไรแล้ว ท่านเชื่อด้วยการกระทำที่ท่านได้เห็น” คำรับสั่งของท่านอันนี้แหละมันทำให้พวกเราเป็นต่อ เพราะเมื่อได้พิจารณา action เข้าแล้ว ท่านย่อมเห็นได้ชัดว่า คุณหลวงนั้น ได้เคยปฏิบัติตามอย่างไร และเพราะเหตุว่า ในคราวที่คุณหลวงได้เฝ้าท่านครั้งสุดท้ายนี้โดยมิได้แก้ตัวอย่างไรในการที่ถูกกล่าวหาตัวเอง เลยเป็นเครื่องพิสูจน์อย่างสูงว่าคุณหลวงมิได้

กระทำการเช่นนั้น ผมขอชี้ action ของในหลวงและของสมเด็จพระราชชนนีประกอบคำที่ผมพูดมาแล้วว่าเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ดีเพียงไร

“ก. การที่ท่านให้คุณหลวงไปเผ่านั้น ถ้าท่านเชื่อว่าคุณหลวงได้กระทำการฆ่าในหลวงในพระบรมโกศจริงแล้ว ผมแน่ใจว่าสมเด็จพระราชชนนีคงไม่เสด็จออกให้เผ่าด้วยเป็นแน่ ท่านมี excuse ใ้ง่ายที่สุดที่จะบอกคำเดียวว่าไม่ทรงสบายเสียเป็นต้น แม้ที่รถลูกที่สุคนธ์ถ้าแม้ว่าทราบว่ามีคน ๆ นี้ได้ฆ่าลูกตายแล้ว ถึงแม้จะมีเหตุการณ์บังคับอย่างไรก็ตาม คงจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่พบคนผู้นั้นให้จงได้ เพราะจะคุหน้าเขาอย่างไรได้ และในเรื่องของสมเด็จพระราชชนนีแล้วยังมี excuse ยิ่งขึ้น เพราะคุณหลวงไปก็คงไปในทางราชการเพื่อเผ่าในหลวง ย่อมไม่จำเป็นจะต้องรวมท่านเข้าไว้ด้วย ถึงแม้ท่านจะไม่ออกมาพบโดยเหตุที่ท่านไม่อยากจะพบเพราะเชื่อว่าคุณหลวงฆ่าลูกท่านตาย ท่านก็มี excuse เป็นอย่างดีที่จะกระทำเช่นนั้น ใครเลยจะหาเรื่องราวที่ท่านได้ เพราะคุณหลวงไปก็ไปเผ่าในหลวงต่างหาก ไม่ใช่เผ่าท่าน แต่การหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ท่านกลับทรงยินดีที่จะพบคุณหลวง และได้มารับสั่ง

ภายหลังเมื่อเราไปเฝ้าว่า เป็นที่น่าเสียดายที่คุณหลวงไม่พுகิจ
การบ้านเมืองกับท่าน พุดแต่เรื่องทรงสบายดีหรือและอะไรเช่น
นั้น....”

ในการที่สมเด็จพระราชชนนีเสด็จออกต้อนรับนายปรีดีฯ
เมื่อคราวที่นายปรีดีฯ เดินทางผ่านสวิสเซอร์แลนด์ และได้เข้า
เฝ้าในหลวงรัชกาลปัจจุบันนั้น ย่อมเป็นการแสดงน้ำพระทัย
ของพระองค์ที่มีต่อนายปรีดีฯ ดังที่ท่านขึ้นได้กล่าวไว้ในลายพระ
หัตถ์ข้างต้น ก็พระองค์ทั้งสองเชื่อในความบริสุทธิ์ของนาย
ปรีดีฯ นั้นเอง การที่สมเด็จพระราชชนนีเสด็จออกต้อนรับนาย
ปรีดีฯ ในคราวนั้น ก็เท่ากับเป็นการรับรองในความบริสุทธิ์
ของนายปรีดีฯ เช่นเดียวกับที่พระองค์ภาณุฯ และเจ้านายชั้น
สูงอื่น ๆ อีกหลายพระองค์ที่ได้มีพระเมตตาเสด็จไปเยี่ยมนาย
ปรีดีฯ ที่กรุงปารีส เช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิม
พลทิฆัมพร หม่อมเจ้าหญิงอัปภัตราภา เทวกุล หม่อมเจ้าหญิง
พูนพิศมัย ดิศกุล หม่อมเจ้าวงศ์มทิป ชยางกูร เป็นอาทิ และ
ตลอดจนพระเถระชั้นผู้ใหญ่ มีสมเด็จพระสังฆราช วัดพระเชตุ
พน พระพิมลธรรม พระธรรมคุณาภรณ์ วัดสระเกศ ท่าน
เจ้าคุณอุคมวัดเทพศิริน ฯลฯ เป็นต้น เจ้านายชั้นสูง และพระ
เถระชั้นผู้ใหญ่เหล่านั้นท่านตระหนักถึงงานรับใช้ชาติของนาย

ปรีดี ฯ ที่ได้กระทำมาอันเป็นคุณประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ประเทศชาติและประชาชน ท่านทรงทราบและทราบดีถึงกรณี สวรรคตว่านายปรีดี ฯ เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ถึงคราวเคราะห์กรรมจึง ทำให้มีอันเป็นไป พอท้องฟ้าแจ่มใส ท่านเจ้านายและพระเถระผู้ใหญ่เหล่านั้นจึงแสดงออกในน้ำพระทัยและน้ำใจที่เห็นอกเห็นใจนายปรีดี ฯ ด้วยการเสด็จและไปเยี่ยมเยียนท่านถึงกรุงปารีส บางพระองค์ถึงกับทรงเล่าเรื่องและจารึกไว้เป็นหลักฐานถึงการที่นายปรีดี ฯ ได้ถวายความปลอดภัยให้แก่สมเด็จพระยาของในหลวงองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระศรีสวรินทิราพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสงคราม

พระองค์ที่กล่าวถึงนี้คือ หม่อมเจ้าหญิงอัปภัตราภา เทวกุล หรือที่เรียกกันว่า “ท่านหญิงแก้ว” ซึ่งพระองค์ได้รับใช้ใกล้ชิดสมเด็จพระอัยยิกาเจ้ามาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งถึงแก่พิราลัย ได้รับสั่งเล่าเรื่องดังกล่าวให้นายสมภพ จันทรประภาบันทึกไว้เป็นหลักฐานในหนังสือชื่อ “สมเด็จพระศรีสวรินทิรา ฯ”

๕

ทั้ง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และสมเด็จพระราชชนนี ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงต่างตระหนักพระราชหฤทัย และพระทัยในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี ฯ เป็นอย่างดีดังกล่าไปแล้ว แต่ก็ยังมีเจ้านายบางพระองค์ที่ถึงแม้จะตระหนักพระทัยดีว่านายปรีดี ฯ เป็นผู้บริสุทธิ์ หากแต่ว่าด้วยความอาฆาตในทางการเมือง เพราะนายปรีดี ฯ เป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่เป็นตัวตั้งตัวตีในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และโดยเฉพาะนายปรีดี ฯ เป็นผู้เขียนแถลงการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง อันยังความระทมขมขื่นและโกรธแค้นให้กับคณะเจ้าเป็นอย่างยิ่ง เจ้านายกลุ่มนี้ร่วมด้วยเชื่อพระวงศ์ชั้นปลายแถวและนักการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์กับนายปรีดี ฯ อันเนื่องมาจากพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๙ จึงได้ผูกใจอาฆาตร่วมมือกันทำลายเกียรติคุณและเกียรติยศชื่อเสียงของนายปรีดี ฯ ด้วยการเอากรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลมาเป็นเครื่องมือใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดี ฯ ว่าเป็นผู้วางแผน

ปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์พระองค์นั้นอย่างไม่มีหิริโอตตัมปะแม้แต่น้อย ประพฤติตนเป็นคนนอกศาสนาโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้โดยการร่วมมือกับนักการเมืองฝ่ายเผด็จการที่กระหายอำนาจ

ดังกล่าวนแล้วว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” ได้รายงานผลการสอบสวนนี้ต่อรัฐบาลร่าง ฯ และรัฐบาลร่าง ฯ ได้ส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายต่อไป

ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้สืบสวนหลายๆ ทางทุกด้านทุกมุม จนได้เค้าเงื่อนบางประการที่จะสืบสาวไปถึงตัวคนร้าย ก็พอได้เกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๕๐ โฉนดล้มรัฐบาลร่าง ฯ แล้วนายควง อภัยวงศ์ ก็ขึ้นเป็นรัฐบาลต่อมา และได้แต่งตั้ง พล.ท. พระพิณิจชนกดี เข้าควบคุมคดีสวรรคตจัดการสืบสวนหาข้อมูลใหม่จนกระทั่งจับนายเฉลียว ฯ นายชิต ฯ และนายบุญ ฯ ดังกล่าวนแล้ว

ในการรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๕๐ ครั้งนั้น กลุ่มเผด็จการนำโดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับการร่วมคิดและสนับสนุนโดยพรรคประชาธิปัตย์ อันเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของ

กลุ่มชาวกะเหรี่ยงในขณะนั้น และมีนายทอง ออกยงค์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นสมาชิกคนสำคัญของพรรค

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ หลังจากที่จอมพล ป. พิบูลสงครามทัศนาวรรอบโลก ทำให้ทัศนคติทางการเมืองของท่านที่ผูกฝังในลัทธิเผด็จการแปรเปลี่ยนมาเป็นนิยมประชาธิปไตย ท่านได้เปิดให้สิทธิ์เสรีภาพในการพูดการเขียนอย่างกว้างขวาง และโดยประการสำคัญ ท่านกำลังดำริที่จะออกกฎหมายให้รื้อฟื้นคดีต่างๆ ที่ถูกศาลพิพากษาไปแล้ว แต่ปรากฏหลักฐานภายหลังว่าจำเลยหรือผู้เสียหายไม่ได้รับความยุติธรรมให้มีสิทธิ์รื้อฟื้นคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดีสวรรคตซึ่งจอมพล ป. เอง ท่านรู้ดีอยู่แก่ใจว่า เป็นการกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสี เพื่อทำลายนายปรีดี พนมยงค์ ทางการเมือง แต่ผลที่ออกมาเป็นบาปเป็นกรรม ทำให้ผู้บริสุทธิ์ถึงสามคนต้องถูกประหารชีวิตเป็นแพะบูชา

ในขณะเดียวกัน พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจและรัฐมนตรีมหาดไทย ซึ่งมีความขัดแย้งกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐมนตรีกลาโหม ร่วมรัฐบาล และทั้งสองฝ่าย

ทำงานก็มีบริวารคอยใส่ร้ายป้ายสีกันตลอดเวลา ฝ่ายจอมพลสฤษดิ์ก็พยายามอิงทางชากเคนศักดิ์ดินากลุ่มหนึ่ง ส่วนนายพลเผ่า ๖ นั้นมีความขัดแย้งบางประการกับชากเคนศักดิ์ดินกลุ่มนั้น และนายพลเผ่า ๖ เคยขู่จะเปิดโปงกรณีสวรรคต ในกรณีที่นายสง่า เนื่องนิยม ไปพูดถึงกรณีสวรรคตที่ท้องสนามหลวงเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๐ นั้น ก็ว่ากันว่าเป็นแผนการของนายพลเผ่า ๖ แต่ที่แน่นอนก็คือตำรวจในยุคที่นายพลเผ่า ๖ เป็นอธิบดี ไม่ได้จับกุมนายสง่ามาดำเนินคดี นายสง่ามาถูกจับกุมดำเนินคดีในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ๖ ขึ้นเป็นใหญ่ในแผ่นดินแต่ผู้เดียวแล้ว

ด้วยเหตุที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม จะให้มีการรื้อฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ และประกอบกับพฤติกรรมของนายพลเผ่า ๖ ที่พยายามจะเปิดเผยกรณีสวรรคต

ดังนั้นชากเคนศักดิ์ดินากลุ่มนั้นจึงสนับสนุนให้ จอมพลสฤษดิ์ ๖ ทำรัฐประหาร เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๑ โฉ่นั้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขั้บนายพลเผ่า ๖ ออกนอกประเทศ ทั้งนี้โดยความรู้เห็นเป็นใจของจักรวรรดินิยมอเมริกาด้วย เพราะขณะนั้นจอมพล ป. พิบูลสงคราม กำลังพยายาม

ทำการติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างลับ ๆ อันเป็นการขัดกับผลประโยชน์ของอเมริกาในประเทศไทย

ที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านรู้ดีว่ากรณีสวรรคตเป็นอย่างไรนั้น ได้รับการยืนยันอีกครั้งหนึ่งจากหนังสือแจกงานศพของนายชิต สิงหเสนี ซึ่งธิดาของนายชิตฯ ได้เขียนไว้อาลัยถึงพ่อในหนังสือฉบับนี้มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เมื่อพ่อสิ้นชีวิตไปแล้ว นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) ได้ให้เลขาธิการมาติดต่อกับเราขอความช่วยเหลือ เพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูกของพ่อ เราปรึกษากันว่า จะรับหรือไม่ ในที่สุดเราก็เห็นว่า ควรรับไว้เพื่อเป็นประจักษ์พยานว่า รัฐบาลเองก็ตระหนักดีว่าพ่อเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงต้องการอุปการะครอบครัวของเรา” (ต่อมาเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ขึ้นเป็นใหญ่ในแผ่นดินแล้วจึงได้ตัด “ความอุปการะ” นั้นเสีย)

รัฐบาลต่อมาที่พูดเป็นทำนองเปิดโปงกรณีสวรรคตและแล้วก็ถูกซากเดนศักดิ์ดินากลุ่มนั้นสนับสนุน ให้ โคนล้ม ไปก็คือ รัฐบาลถนอม-ประภาส ที่ถูกโคนล้มเมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นั้น แรงผลักดันที่ทำให้รัฐบาลจอมพลถนอมต้องดีกาโลวसान

ก็คือแรงผลักดันจากชาวกะเหรี่ยงที่กินาเจ้าเก่าที่เคยสนับสนุนการ
โค่นล้มรัฐบาลธำรงเมื่อ ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ และสนับสนุนการ
โค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ ๑๖ กันยายน
๒๕๐๑ นั้นเอง

กล่าวคือ ได้มีการปล่อยข่าวลือว่า จอมพลประภาส
จารุเสถียร ส่งมือปืนจากกรุงเทพฯ ไปลอบประทุษร้ายต่อสม
เด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ที่ประเทศออส
เตรเลีย

แล้วต่อมาก็ปล่อยข่าวลือว่า พ.อ. ณรงค์ กิตติขจร บุตร
เขยจอมพลประภาส ฯ ขณะที่ไปเป็นผู้อำนวยการปราบปรามผู้
ก่อการร้ายที่ยุทธภูมิเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ประกาศต่อหน้า
คนหลายคนว่า เขาจะขอเป็นประธานาธิบดีคนแรกของประ
เทศไทย

ข่าวทั้งสองที่มุ่งทำลายจอมพลประภาส ฯ และ พ.อ.
ณรงค์ ฯ ได้แพร่สะพัดไปทุกวงการ

จอมพล ประภาส ฯ ส่งคนไปประทุษร้ายต่อสมเด็จพระ
บรม ฯ องค์รัชทายาท ซึ่งก็หมายถึงการเลิกล้มระบอบกษัตริย์
แล้วสถาปนาระบบสาธารณรัฐขึ้นมา โดยมี พ.อ. ณรงค์
กิตติขจร เป็นประธานาธิบดี

จนกระทั่งวันหนึ่งจอมพลประภาส ฯ ได้ให้สัมภาษณ์
หนังสือพิมพ์ตอบโต้ยุทธการข่าวลือนั้นว่า “การปล่อยข่าวลือ
ว่าท่านส่งมือปืนไปประทุษร้ายต่อสมเด็จพระบรม ฯ ที่ออสเตรเลีย
เลย เช่นนี้ เป็นวิธีการเก่าที่เคยใช้ได้ผลมาแล้วเมื่อ สร็จ
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ใหม่ ๆ ยังแต่ว่าไม่เข้าไปตะโกนในโรง
หนังเท่านั้น”

ต่อคำให้สัมภาษณ์ของจอมพลประภาส ฯ ดังกล่าว เท่า
กับประกาศให้พวกซากเดนศักดิ์คินารู้ว่า นายปรีดี พนมยงค์ ที่
ถูกหาว่าเป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ในหลวงอานันท ฯ และถึง
กับมีการจ้างคนเข้าไปร้องตะโกนในโรงหนัง (ขณะไฟดับ) ว่า
“ปรีดีฆ่าในหลวง” นั้น ที่แท้จริงแล้วนายปรีดี ฯ เป็นผู้บริสุทธิ์
ข่าวลือต่างๆ เป็นการใส่ร้ายป้ายสีของพวกซากเดนศักดิ์คินาอย่าง
เช่นที่ตัวจอมพลประภาส ฯ เอง กำลังถูกใส่ร้ายป้ายสีอยู่ขณะ
นั้น จอมพลประภาส ฯ จึงว่า

“ยังแต่ว่าไม่เข้าไปร้องตะโกนในโรงหนังเท่านั้น”

จากคำให้สัมภาษณ์ของ จอมพลประภาส จารุเสถียร ดัง
กล่าว นักสังเกตการณ์ทางการเมืองที่สนใจประวัติศาสตร์การเมืองไทยได้ตั้งข้อสังเกตว่า

การที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องถูกโค่นลง

เมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๑ สาเหตุประการหนึ่ง นอกจากสาเหตุอื่น ๆ ก็คือการที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำริจะออกกฎหมายให้รื้อฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ ซึ่งเท่ากับว่า จอมพล ป. ๖ เชื่อในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ และจำเลยทั้งสามคนที่ถูกประหารชีวิตไปแล้ว

การที่รัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ต้องถูกโค่นลงเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นั้น สาเหตุประการหนึ่ง นอกจากสาเหตุอื่น ๆ ก็คือการที่รัฐบาลนั้นได้ส่งเรื่องให้ตำรวจสันติบาลสืบสวนกรณีสวรรคตจนได้หลักฐานพอสมควร ที่จะเอาตัวคนผิดมารับโทษได้

เพราะฉะนั้นคำให้สัมภาษณ์ของจอมพลประภาส ๖ ครั้งนี้จึงเท่ากับเป็นการประกาศสงครามกับพวกราชบัณฑิตโดยตรง ถ้าจอมพล ประภาส ๖ ไม่แท้จริง ก็คงจะมีอันเป็นไปเช่นเดียวกับรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และรัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ในอดีตอย่างแน่นอน และในที่สุดเหตุการณ์ก็เป็นไปเช่นนั้นจริง ๆ เมื่อเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๑๖ เกิดขึ้น

เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๑๖ เกิดขึ้นจากหลาย ๆ สาเหตุ แต่สาเหตุหนึ่งก็คือ คำให้สัมภาษณ์ตอบโต้ราชบัณฑิตถึงกล่าววนเอง

๖

ดังกล่าวแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์
ปัจจุบันและสมเด็จพระราชชนนี ทรงเชื่อในความบริสุทธิ์ของ
นายปรีดี ฯ และตลอดจนพระบรมวงศานุวงศานุวงศ์ชั้นสูงหลาย
พระองค์ ข้าราชการทั้งฝ่ายทหารตำรวจและพลเรือนส่วนมาก
ปัญญาชน ครูบาอาจารย์และนิสิตศึกษาส่วนมาก และรวมถึง
ชาวต่างประเทศส่วนมากที่รู้เรื่องเมืองไทยต่างก็มีความเห็นใน
กรณีเช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ
บรมราชชนนี

แต่ก็ยังมิบุคคลบางหมู่เหล่าที่พยายามโฆษณาชวนเชื่อ
ให้เข้าใจว่านายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์
เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชช คือมือปืน โดยการเรียนรู้เห็นและร่วม
มือจากนายเจลิยว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุญ
ปัทมศรีน

การก่อกรรมทำเข็ญของบุคคลเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นไป
อย่างมีขบวนการหรือโดยความเห็นผิดเป็นชอบของบุคคลเหล่า

หนึ่งเหล่าใดก็ตาม แต่ที่แน่นอนก็คือการโฆษณาชวนเชื่อด้วยวาจา และด้วยการพิมพ์เอกสารออกเผยแพร่ของบุคคลเหล่านั้น เป็นไปโดยการบงการของกฎแห่งกรรม

เพราะจากการโฆษณาใส่ร้ายของกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้สร้างเงื่อนไขให้นายปรีดี พนมยงค์ ได้พิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตนเองในข้อกล่าวหาในกรณีสวรรคต โดยการฟ้องร้องบุคคลเหล่านั้นในข้อหาละเมิดปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน หมิ่นประมาทใส่ร้ายแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง

ถ้าเป็นการเล่นตะกร้อบ่วง บุคคลเหล่านั้นก็คือผู้ทำหน้าที่บ่อนตะกร้อให้นายปรีดี ฯ เตะเข้าบ่วงนั่นเอง

จึงต้องขอขอบคุณบุคคลเหล่านั้นที่ได้พยายามและพิมพ์หนังสือใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดี ฯ อันเป็นเหตุให้นายปรีดี ฯ มีโอกาสชำระความบริสุทธิ์ของตัวเอง จนกระทั่งคนทั้งหลายที่เคารพต่อเหตุผลและสัจจะเห็นในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี ฯ

บุคคลกลุ่มแรกที่จะได้รับความสนใจจากนายปรีดี ฯ คือ

๑. บริษัทสยามรัฐ จำกัด
๒. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

๓. นายสำเนียง ชันธชนะ

๔. นายประจวบ ทองอุไร และ

๕. นายประหยัด ศ. นาคะนาท

กลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ ได้ร่วมกันไขข่าวลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ฉบับวันเสาร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ เรื่อง “แ่งกิดจากข่าว” โดย ส.ธ.น.” และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑๐ วันอาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ เรื่อง “ป่วย-ปรีดี??” (เครื่องหมายคำถามทางการเมืองเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับการเดินทางของ ดร. ป่วย จากกรุงเทพฯ ไปปารีส เพื่อพบกับนายปรีดี) โดย ส.ธ.น.”

ส.ธ.น. ได้เริ่มต้น “แ่งกิดจากข่าว” ของเขา ดังนี้

“ส.ส. ลูกพรรครัฐบาล ๑๐ คน รวมกันยื่นญัตติด่วน ให้เชิญ นายปรีดี พนมยงค์ กลับเมืองไทย เชิญมาเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาลและเจรจาแสวงหาสันติภาพกับจีนแดง เหตุผล.—

เพราะคอมมิวนิสต์จะคุกคามไทยขนาดไหน อยู่ที่จีนแดงจะบันดาล และนายปรีดีเป็นผู้ที่จีนแดงเคารพนับถือมากที่สุด ถึงกับถึงฉายาว่า “กวางมั่งไต้เชื้อ” ฉะนั้นรัฐบาลจึงควรเชิญ

ให้เข้ามาเป็นรัฐบุรุษอาวุโสตามเดิม เพื่อเจรจาว่ากล่าวกับจีน
แดง ไม่ให้จีนแดงรุกรานไทย ควรให้เป็นทีปรีक्षाเศรษฐกิจ
ของรัฐบาล เพราะนายปรีดี เป็นนักเศรษฐกิจชั้นยอด

ที่มีการเสนอแนะขึ้นในพรรครัฐบาลให้เชิญนายปรีดีซึ่ง
หนีคดีปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
รัชกาลที่ ๘ ไปหลบอยู่ในประเทศจีนแดงจนคดีหมดอายุความ
ให้นายปรีดีกลับเข้ามาเป็นใหญ่อีกครั้งหนึ่ง คู่ช่วงได้จึงหวั่นกับ
สถานการณ์อันวุ่นวายให้อยู่มาก เพราะเป็นระยะที่กำลังสับสนทาง
การเมืองภายในประเทศและสงครามข้างบ้าน

การขึ้นภาษีของรัฐบาลซึ่งยังสด ๆ ร้อน ๆ อยู่ทำให้ประ
ชาชนไม่ค่อยชอบใจรัฐบาลนัก บรรดาฝ่ายค้านกำลังจะเปิด
อภิปรายทั่วไปรัฐบาล และสงครามในอินโดจีนที่จีนแดงหนุน
อยู่ข้างญวนคอมมิวนิสต์ก็เขยิบติดบ้านเข้ามา

ก็จะเป็นจังหวะที่นายปรีดีจะกลับเข้ามาในเมืองไทยอย่าง
วีรบุรุษในความเข้าใจของบางคนที่ยังจงรักภักดีต่อนายปรีดีอยู่
และยังเชื่อมีอนายปรีดีอยู่ คิดว่านายปรีดีนักเศรษฐกิจชั้นยอด
พ.ศ. ๒๔๗๕ จะเข้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจของเมืองไทย พ.ศ.
๒๔๑๓ นี้ได้ คิดว่านายปรีดีจะเป็นท่าน “กวางเม้งไต้ซือ” จะ

พูดว่ากล่าวเงินแดงไม่ให้รุกรานเมืองไทยได้ ซึ่งเป็นความผิด
ทั้งเพ

นายปรีดีก็เหมือนสมพงษ์ เวชสิทธิ์ ยอคนักมวยสากล
ของไทย ซึ่งในสมัยหนึ่งไม่มีนักมวยคนไหนในเมืองไทยและ
ตลอดแหลมมลายูแทบติด แต่แล้วอีก ๑๐ ปี ต่อมา ก็ถูก สุข
ปราสาทหินพิมาย นักมวยหน้าใหม่เต็มทีช้ำเสียเหมือนหมาไล่
เนื้อฟัดลูกแกะ เศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ กับ พ.ศ. ๒๕๑๓
ต่างกันทั้งพื้นฐานและปัญหาหลายร้อยกิโล เหมือนกะปลุกผี
ร็อกกี มาเซียโนว์ เจ้าของสมญาหมักภูเขาหินชั้นมาต่อยกับ เบิก
ฤกษ์ ชาติวันชัย เสียอย่างนั้นแหละ ถึงเงินแดงจะเรียกนาย
ปรีดีอย่างยกย่องให้เป็น “กวางเม้งไต้ซื่อ” ก็ไม่ได้หมายความว่า
ว่าเงินแดงจะเชื่อนายปรีดีถึงขนาดที่นายปรีดีพูดอะไรก็เป็นนั้น
เงินแดงจะรุกรานเมืองไทยหรือไม่และเมื่อไหร่ เงินแดงตัดสิน
ใจเองและไม่เชื่อใครด้วย เว้นแต่นายปรีดีจะทำให้รัฐบาลไทย
เป็นคอมมิวนิสต์ไปเสียก่อน ถึงจะเจรจาสันติกันได้แบบรัสเซีย
ทำกับเช็กโก โดยเงินแดงเป็นผู้ตั้งรัฐบาลไทย

คนจีนเขาบอกว่า “กวางเม้งไต้ซื่อ” เป็นสรรพนามที่
ใช้เรียกพระอาวโสขนาดสมภาร ไม่ถึงขั้นสมเด็จพระเจ้า ไม่ถึงขนาด

เจ้าคุณเสียด้วยซ้ำ นับถือกันขนาดสมภารเจ้าวัดจะเจรจาความเมืองอย่างไรได้ ความจริงเงินแดงก็ไม่นับถือนายปรีดีมากมายอะไรยิ่งไปกว่านั้น นายปรีดีก็ไม่ได้ทำอะไรมา ๒๐ ปีแล้ว อายุก็ ๗๐ ปีเศษเข้าไปแล้ว มองไม่เห็นว่าจะมาช่วยอะไรให้แก่เมืองไทยได้ ไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือเจรจากับเงินแดง นอกจากทำประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ก็กลับมาอยู่เมืองไทยอย่างคนแก่คนหนึ่ง แล้วก็จะได้มาตายในเมืองไทยอย่างคนไทยที่ควรจะมาตายในเมืองไทย จะมีประโยชน์สำหรับเมืองไทยอยู่บ้างตรงที่จะได้รู้กันว่า คนที่ถือตำราของเลนินกับคาร์ล marx ในเมืองไทยที่ไม่ได้ดูหน้าบัทม์นาฬิกา ยังหลงคิดว่าเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ ยังเป็นเมืองไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ และยังนับถือสมมุติปกเกล้าของนายปรีดีอยู่ ยังมีใครบ้าง จะได้เผยโฉมหน้าให้รู้กันเสียที นอกจากนั้นการที่นายปรีดีอยู่เมืองจีนแดง นายปรีดีเป็นฝ่ายได้เปรียบเมืองไทยอยู่มาก แก่อยากฟ้องใครก็ฟ้องได้ แก่ไม่ชอบอะไรใครหรือใครไปทำอะไรที่แก่ไม่ชอบก็ทำคดีฟ้องศาลได้ แต่แกทำอะไรที่เราไม่ถูกใจจะทำคดีฟ้องแกบ้าง ก็ฟ้องไม่ได้ เพราะแกอยู่เสียในเมืองจีนแดง

ฉะนั้น ถ้าหากนายปรีดีคิดจะกลับเมืองไทยในตอนนี้ก็ดีเหมือนกัน อยากให้กลับมาจริง ๆ ที่จริงถ้าหากนายปรีดีกลับ

มาเมืองไทยในตอนนั้นก็กลับได้ เพราะคติปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันหมกตมายุความไปแล้ว ส่วนคติอื่น ๆ ก็เล็กน้อยเต็มที เดินลอยชายเข้ามาได้เลย ไม่จำเป็นที่จะต้องเอาพระยศพระเกียรติให้รัฐบาลเชื่อเชิญให้วุ่นวาย เรื่องการให้รัฐบาลเชิญนายปรีดีกลับมาั่งเป็นใหญ่อีกหน ไม่ทราบว่าเป็นการลองเชิงรัฐบาลของใคร หรืออยากดัง หรือว่าตั้งใจจะเอาจริง

รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญซึ่งใช้ระบบปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข ยกย่องเคารพนับถือสถาบันพระมหากษัตริย์และราชบัลลังก์เป็นขวัญของประเทศ และเป็นหลักของการปกครอง แต่นายปรีดีเคยเป็นผู้ต้องหาในคดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ แม้ว่าจะพ้นข้อหาไปแล้วแต่ก็มีได้พันด้วยการพิพากษาของศาล แต่พ้นเพราะผู้ต้องหาได้หลบหนีคดีไปจนหมดอายุความ การที่รัฐจะเชิญอดีตผู้ต้องหาในคดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ มาแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ในคณะรัฐบาลของตน รัฐบาลนั้นก็เท่ากับเป็นกบฏต่อราชบัลลังก์และต่อระบอบการปกครอง อย่างน้อยก็ขาดความสุจริตใจในความจงรักภักดีต่อราช

บัลลังก์และระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ยึดถือพระมหากษัตริย์เป็นหลักของการปกครอง รัฐบาลจอมพลถนอม ท่านคงไม่ยอมทำเป็นอันขาด

อย่างไรก็ตาม การที่ ส.ส. จำนวน ๑๐ คน ยืนหยัดติดต่อพรรค เพื่อให้รัฐบาลเชิญนายปรีดีเข้ามาเป็นใหญ่ร่วมกับรัฐบาลนั้น แสดงให้เห็นว่าในพรรคของรัฐบาลยังมีบุคคลที่นิยมชมชอบสนับสนุนบุคคลที่เคยเป็นผู้ต้องหา ในคดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ กลับเข้ามาใช้อำนาจปะปนอยู่ในพรรครัฐบาล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าวิตกอยู่สำหรับประชาชนทั่วไป”

อีกเรื่องหนึ่ง ที่ลงพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ “ป่วย-ปรีดี??” ส.ธ.น. หรือนายสำเนียง ชันธชวนะ ชันตันกั้ง

“มีคนซื้อตังอย่างสำมะคัญคนหนึ่ง ซึ่งเราควรจะคอยจับตาดูตามดูไว้ให้ดี ท่านผู้นั้นชื่อ ป่วย อิงภากรณ์ ถือกเตอร์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านผู้นี้มีชื่อเสียงมานานผ่านตำแหน่งหน้าที่ราชการสำคัญ ๆ มามาก แต่ฟังจะ “ดั่ง” ชันเมื่อตอนได้รับตำแหน่งเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และโง่งง

มากขึ้นเมื่อได้รับตำแหน่งคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ลัทธิธรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง ถึงด้วยการอุปถัมภ์
 ปาฐกถา และให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยว
 กับการบริหารอย่างนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิอย่างแท้จริง และ
 สำนวนแหลมคมเฉือนหัวใจรัฐบาลถูกใจประชาชน ที่บอกว่า
 เราควรสนใจจับตาคอยติดตามดูไว้ให้ดี ๆ ก็เพราะท่านจะเป็น
 นักการเมืองที่โด่งดังของยุคอีกคนหนึ่ง ถ้าหากเป็นความ
 พิจารณาของท่าน และท่านมีทั้งพื้นฐานและมีแววจะเป็นนัก
 การเมืองได้เต็มตัว

๕
พินิจฐาน.—

— ความรู้ความชัดเจนที่จะเป็นรัฐมนตรีว่าการ ได้ทุก
 กระทรวงอย่างสบายมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงเศรษฐ
 การ และกระทรวงการคลัง ยกเว้นกระทรวงมหาดไทย และ
 กระทรวงกลาโหม

— ประวัติกวามซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการไม่มีรอย
 กางพร้อย

— มีลูกศิษย์ลูกหามาก

— กิจกรรมทางบ้านสังคมสงเคราะห์ระดับชาติ เช่น เป็น

กรรมการใหญ่บัณฑิตอาสาสมัคร, กรรมการใหญ่พิจารณาหา
ทุนเพื่อการศึกษา และเจ้าของโครงการธนาคารเพื่อการศึกษา
เป็นผลทำให้ท่านมีบาร์มีมากขึ้น รวมทั้งความเชื่อถือของประ
ชาชนที่ให้กับท่าน

— ความเชื่อถือและไว้วางใจของจอมพลถนอม กิตติ
ขจร นายกรัฐมนตรี ที่ให้กับท่าน เท่า ๆ กับความเชื่อถือและ
ไว้วางใจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติและ
อดีตนายกรัฐมนตรีผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งให้กับหลวงวิจิตรวาทการ

แวนนักการเมือง.—

— ความสามารถสร้างความเชื่อถือ และศรัทธาจากประ
ชาชน

— ความสามารถสร้างบาร์มีในหมู่นักศึกษาและบัณฑิต

— ความสามารถเรียกความเชื่อถือและนับถือทาง ความ
กิตติจากจอมพลถนอม หัวหน้ารัฐบาลและหัวหน้าพรรค ส.ป.ท.

พูดใหม่อีกคนหนึ่ง ดร. ป่วย อังภากรณ์ มีทั้งพื้นฐาน
และแววที่จะเป็นนักการเมือง และจะมีบทบาทต่อทางการเมือง
และบ้านเมืองอย่างสำคัญและโต้งดังแห่งยุค ถ้าท่านปรารถนา
และจะเป็นนักการเมืองที่น่าเกรงขามสำหรับคู่ต่อสู้ที่เดียว เมื่อ

ไทรก็เมื่อนั้น อย่างไรก็ตาม ดร. ป่วย บังเอิญมีพฤติกรรม
 ส่วนตัวบางอย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ เป็นการใส่เครื่องหมายคำถาม
 ให้กับตัวเอง ซึ่งถ้าหาก ดร. ป่วย ไม่สามารถไขเครื่องหมาย
 คำถามให้ประชาชนเข้าใจได้ ก็อาจทำให้เราต้องเสียคนดี ๆ
 อย่าง ดร. ป่วย ไปอย่างน่าเสียดายที่สุด นั่นคือการเดินทางจาก
 ประเทศไทยของ ดร. ป่วย ไปเยี่ยมกำนันนายปรีดี พนมยงค์
 อดีตผู้ต้องหาหลบปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอา
 นันทมหิดล ถึงกรุงปารีสเมื่อเร็ว ๆ นี้ และเป็นการไปเยี่ยม
 กำนันในขณะที่ในวงการเมืองที่เมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 ส.ป.ท. ของรัฐบาลได้มี ส.ส. ลูกพรรคบางคนเสนอให้รัฐบาล
 เชื้อเชิญนายปรีดีกลับเมืองไทย เพื่อให้มีตำแหน่งใหญ่เป็นที่
 ปรีกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาล และเป็นผู้แทนของรัฐบาล
 เปิดการเจรจากับจีนแดง และขณะเดียวกัน นายปรีดีเองก็
 กำลังเป็นท้าวหัวใหญ่อยู่ในเมืองไทย ในฐานะที่เป็นโจทก์ฟ้อง
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และเอกอัครราชทูต
 ไทยประจำปารีสขอให้ศาลสั่งจำเลยออกนิตินกรรมรับรองว่า โจทก์
 ยังมีชีวิตอยู่เพื่อใช้เป็นหลักฐานให้กระทรวงการคลังจ่ายบำนาญ
 ให้กับโจทก์ เพราะฉะนั้นการที่ ดร. ป่วย เดินทางไปเยี่ยมนาย
 ปรีดีในตอนนี้นี้จึงมีเครื่องหมายคำถามติดหลัง ดร. ป่วย ไปด้วย

ว่า นอกจากไปเยี่ยมเยียนในฐานะที่เคยใกล้ชิดและเคารพนับถือ
 เคยร่วมงานเสรีไทยสมัยเมืองไทยถูกญี่ปุ่นยึดครองแบบมหามิตร
 และเคยเป็นลูกศิษย์อาจารย์กันแล้ว ดร. ป่วย ได้พูดคุยกับนาย
 ปรีดีเกี่ยวกับเรื่องการบริหารเมืองของเมืองไทยอะไรกันบ้าง
 ถึงแม้ ดร. ป่วย จะบอกว่าไม่ได้พูดอะไรกันในเรื่องการบริหาร
 เมืองจะเชื่อได้หรือไม่ก็ยังไม่รู้ เพราะแม้แต่จอมพลถนอม นา
 ยกรัฐมนตรีบอกหนังสือพิมพ์ว่า ท่านสั่งความ ดร. ป่วย ให้ไป
 บอกนายปรีดีว่า จะกลับเมืองไทยก็กลับได้ แต่อย่ามาก่อความ
 ยุ่งยากขึ้น แต่ ดร. ป่วยกลับปฏิเสธว่าท่านนายกฯ ไม่ได้สั่งอะไร
 เลย จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ยังไม่รู้ว่าใครพูดจริงไม่จริงอย่างไร ผู้
 ใหญ่สมัยนั้นฟังแล้วต้องเอากลับไปกรองอีกหน ท่านพูดจริงหรือ
 ไม่จริงแค่ไหน ในเมืองไทยเดี๋ยวนี้ยังมีคนครึ่ง ๆ กลาง ๆ
 บางคนที่ยังหลงอยู่ว่า นายปรีดีเป็นปรมาจารย์ทางเศรษฐกิจ
 สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจในเมืองไทยในปัจจุบันนี้ได้ และคิด
 ว่าถ้าหากจะให้เงินแดงเล็กเป็นศัตรูกับเมืองไทย ก็มีนายปรีดี
 เท่านั้นที่จะเจรจาล่าช้าเงินแดงได้ เพราะเงินแดงนับถือนาย
 ปรีดีคนเดียว ขอบอกว่า ความกึกอั่นนั้นผิด เป็นความกึก
 ของคนไร้ความกึก นายปรีดีอาจจะเคยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของ

เมืองไทยมาแล้วจริง และแก้ไขสำเร็จเมื่อ ๓๕ ปีก่อนโน้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อ ๓๕ ปีก่อนโน้นกับปัจจุบัน ก็เหมือนกับโจทย์เลขชั้นมูล (ต่ำกว่าชั้นประถม) กับโจทย์ คำนวณวิชาอวกาศ ซึ่งใกล้เคียงเหลือเกิน ความจริงเศรษฐกิจเมืองไทยเมื่อ ๓๕ ปีก่อนนั้น เรื่องเล็กเหลือเกินแทบจะไม่มีอะไรจะต้องแก้ไข นอกจากแก้แค้น นายปรีดีนอกจากจะห่างราชการงานเมืองและงานเศรษฐกิจไปนานกว่า ๒๐ ปี ซึ่งยังถูกปิดหูปิดตาอยู่ในจีนแดงเสียจนตลอดเวลานั้น ถ้าจะมีความรู้ทางเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันก็เป็นความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของจีนแดงอย่างเดียวเท่านั้น ถ้าจะเอานายปรีดีมาช่วยแก้เศรษฐกิจ เอา ดร. ป๋วย ยักติกว่า และถ้านายปรีดีมาเป็นตัวแทนเจรจากับจีนแดง ดร. ป๋วย ลูกศิษย์ยังมีแวดดีกว่า หรือไม่ก็คุณสง่าน้องนายก ฯ หรือไม่ก็นายสังข์-เอ้า ข้อสำคัญที่สุดนายปรีดีเคยเป็นผู้ต้องหาคดีลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ผู้ต้องหาร่วมกับนายปรีดีที่ถูกจับดำเนินคดี และถูกศาลตัดสินประหารชีวิตทั้ง ๓ คน เพราะศาลเชื่อว่า จำเลยร่วมกันปลงพระชนม์จริง ถ้านายปรีดีพ้นคดีโดยการหลบหนีคดีจนกระทั่งหมดอายุความ นายปรีดีไม่ได้เข้ามาต่อสู้คดีเพื่อแสดงความ

บริสุทธิ์ของตน การที่จะเอาบุคคลที่มีประวัติเคยเป็นผู้ต้องหา คดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ อันเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ และการปกครองปัจจุบันมาเป็นใหญ่ปกครองประชาชน เป็นการเหยียบย่ำประชาชนซึ่งจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างสุดหัวใจ ใครก็ตามที่เป็นศัตรูมาคร่ำครวญต่อพระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นศัตรูต่อประชาชนด้วย และใครก็ตามที่ฝากฝังส่งเสริมบุคคลที่มาคร่ำครวญต่อพระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นคนที่ไม่ควรไว้วางใจอีกต่อไป

ด้วยเหตุที่ ดร. ป่วยเดินทางไปเยี่ยมนายปรีดีถึงปารีสในขณะที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อสนับสนุนนายปรีดีเข้ามามีอำนาจในเมืองไทยอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่า ดร. ป่วยจะแสดงว่าเป็นการไปเยี่ยมเยียนเป็นส่วนตัวฐานเคารพนับถือและเป็นศิษย์อาจารย์กัน แต่จังหวะของเหตุการณ์ดังกล่าว รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อความที่นายกรัฐมนตรีฝาก ดร. ป่วย ให้ไปบอกกับนายปรีดี ซึ่งปรากฏว่า จากที่นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ ดร. ป่วยให้สัมภาษณ์นั้นไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่าคงจะมีอะไรบางอย่างไม่เปิดเผย ในการที่ไปพบกับนายปรีดีคราวนี้ นอกเหนือไปจากการเยี่ยมเยียนเป็นส่วนตัว ซึ่งอาจ

เป็นเหตุทำให้ประชาชนนึกวุ่นวายใจไปได้มาก และอาจชังใจ
สงสัย ตร. ป่วยได้มาก”

ความคิดเห็นที่ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐข้างต้นนั้น ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่นอกจากจะกล่าวหาใส่ความอย่างฉกฉกรรจ์แล้ว ยังเป็นความคิดเห็นที่เพียบพร้อมบริบูรณ์ไปด้วยคำเยาะเย้ยถากถางและสบประมาท ซึ่งบุคคลธรรมดาทั่วไปไม่น่าจะกระทำได้ถึงเพียงนี้ ต่อผู้ที่มีอคติและปัจจุบันอย่างที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

“โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญ ๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่ง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอันมากประการ

จึงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ไว้ในฐานะ รัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป”

และแม้จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังไม่มีใครถอดถอนพระบรมราชโองการดังกล่าว นายปรีดีจึงคงดำรงฐานะแห่ง รัฐบุรุษอาวุโส อยู่ในบัดนี้

แม้แต่พระยามานวราชเสวี อดีตข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในระบอบราชาธิปไตย ต่อมาได้มีตำแหน่งเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และเป็นองคมนตรี ซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิ และทรงคุณธรรมได้รับการยกย่องนับถือในสังคมไม่น้อยไปกว่า ส.ร.น. หรือนายสำเนียง ชันธชวณะเป็นแน่ ก็ยังได้กล่าวยกย่องคุณงามความดีของนายปรีดีไว้ให้ปรากฏในประวัติศาสตร์สภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่ท่านเจ้าคุณเป็นประธานสภาแห่งนั้น กล่าวตอบคำปราศรัยปิดสมัยประชุมของนายปรีดีว่า นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๙ มีข้อความบางตอนดังนี้

“เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว คณะราษฎรได้ทำหน้าที่มาอย่างไร ข้าพเจ้าได้รับเชิญเข้ามาไม่อยู่ในฐานะ

ที่จะยกย่อง แต่ขอเรียนให้ทราบว่าก็ได้ทำงานทุกสิ่งทุกอย่าง
 เป็นผลเอาตัวรอดมาเป็นไทยได้อยู่ทุกวันนี้ก็เพราะคณะราษฎร
 หรือผู้ที่เป็นหัวหน้าคณะราษฎร และที่ท่านนายกรัฐมนตรีบอก
 ว่า ท่านได้ตั้งใจไม่ใช่แค่บัดนี้ เป็นเวลานานมาแล้วที่จะรักษา
 และจะหาทางซึ่งประชาธิปไตยให้ประเทศไทยนั้น ข้าพเจ้าขอเรียน
 ด้วยความเคารพว่า ท่านสมาชิกทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นั่งนี้ได้ทราบ
 ซึ่ง ไม่เฉพาะแต่คำพูดของท่าน ได้ทราบซึ่งในการกระทำของ
 ท่านตั้งแต่เดิมมาจนบัดนี้ ไม่เป็นที่สงสัยแต่ประการใดเลย และ
 ขอเรียนให้ทราบในที่นี้ว่า ถ้าแม้ว่าอยู่เย็นเป็นสุข ความที่จะ
 ระลึกที่จะไปหาท่านนายกรัฐมนตรีอันเป็นที่เคารพนับถืออันน้อย
 แต่เมื่อมีทุกข์มีร้อนมีความความจำเป็นยุ่งยากแล้ว ข้าพเจ้าเอง
 เป็นผู้นั้นที่ถูกเรียกเข้ามาใช้ได้ไปรบกวนท่าน ท่านไม่เคยปฏิเสธ
 แม้แต่เวลาเดียว คนที่เคยช่วยเหลือนอกจากผู้ก่อการก็มีเป็น
 จำนวนมาก ข้าพเจ้าขอเป็นพยานในที่นี้ว่า ท่านได้ดำรงตัว
 ของท่านมาอยู่ในความสัตย์ความจริงในความบริสุทธิ์ สมควรที่
 เราจะเคารพนับถือ และแม้ในคราวสุดท้ายที่ท่านนายกรัฐมนตรี
 ไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อได้
 ไปหาท่านด้วยได้รับมอบหมายจากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายนี้ ท่าน

ยินดียิ่ง ก็ทำให้ข้าพเจ้าผู้มีหน้าที่ในฐานะที่เป็นประธานสภาผู้
แทนราษฎรหมดความห่วงใย และยังมีหวังว่าท่านจะแก้ไข
อุปสรรคต่าง ๆ ของการกระทำที่ได้เป็นมาแล้วให้ตลอดรอดฝั่ง
และท่านก็ได้แก้ไขสัญญาการให้ข้าวเปล่าได้เป็นการซื้อขายและ
ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญจนได้มีกิตติศัพท์ว่าไทยเรานี้เป็นคนแปลก
เวลาทำเดียวกันเสียเกือบแย่งทุกแง่ทุกมุม แต่ถึงเวลาเอาจริงใน
วาระที่ ๓ มาให้คะแนนเสียง ซึ่งคนต่างประเทศพูดกับข้าพเจ้า
ว่าไม่เคยคิดเคยฝันเลย การทั้งนี้สมาชิกทั้งหลายย่อมระลึกเสมอ
ว่าเป็นด้วยผู้ที่เห็นหัวหน้าคณะซึ่งมีเสียงข้างมากในสภา ฯ จึงจะ
ทำได้ ผู้ที่สามารถทำได้ก็ไม่ใช่คนอื่นคือท่านนายกรัฐมนตรีคน
นี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอเรียนต่อท่านด้วยความจริง ไม่ใช่
ยกย่อง ว่าถ้าไม่ได้ท่านนายกรัฐมนตรีนี้แล้ว รัฐธรรมนูญ
(ฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙) ไม่มีโอกาสจะแก้ไขให้เป็นไป
ได้เลย แต่ที่แก้ไขมาได้ทั้งนี้ ไม่เฉพาะแต่เป็นเกียรติของสภา
ผู้แทนราษฎร เป็นเกียรติศักดิ์ของชาติไทย และเป็นเกียรติศักดิ์
ของท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี้ด้วย

“เพราะฉะนั้นในวาระสุดท้ายนี้ ในนามของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านนายกรัฐมนตรีผู้ที่
ข้าพเจ้าเคารพนับถือให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป”

การกล่าวยกย่องคุณงามความดีของนายปรีดี ฯ ที่ได้รับใช้ประเทศชาติมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและด้วยปรีชาสามารถนั้น หาได้มีแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลและพระยามานวราชเสวีไม่ หากยังมีเจ้านายชั้นสูงอีกหลายพระองค์ ตลอดจนคนสำคัญ ๆ ของต่างประเทศ แต่น่าอนาถใจที่คนอย่าง ส.ร.น. กลับมองไม่เห็น และมีหน้าซ้ำกลับเอาความเท็จมาใส่ร้ายป้ายสีท่านเป็นการซ้ำเติม นายปรีดี ฯ จึงขอเอาศาลเป็นที่พึ่งในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของท่านในข้อหากรณีสวรรคต นายปรีดี เป็นนักกฎหมายที่เคารพในกฎหมาย ท่านจึงเคารพต่อศาลที่เคารพต่อกฎหมาย ท่านจึงได้ดำเนินการฟ้องคณะบุคคลดังกล่าวนั้นต่อศาลแพ่ง เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓ คดีหมายเลขดำที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ โดยนายวิชา กันตามระ ผู้รับมอบอำนาจเป็นโจทก์ มีข้อความที่สำคัญดังนี้

“ข้อ ๒ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้สมคบกันลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ฉบับวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ ภายใต้หัวเรื่อง “แ่งคิดจากข่าว” โดย ส.ร.น. ซึ่งโจทก์ได้แนบสำเนามาท้ายฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๒ มีความตอนหนึ่งว่า

“แต่นายปรีดี พนมยงค์ เคยเป็นผู้ต้องหาในคดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ แม้ว่าจะพ้นข้อหาไปแล้ว แต่มิได้พ้นด้วยการพิพากษาของศาล แต่พ้นข้อหาเพราะผู้ต้องหาได้หลบหนีคดีไปจนหมดอายุความ”

ข้อความตอนนั้นและตอนอื่น ๆ ในบทความนั้นเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์หลายประการคือ

ก) จงใจชักจูงให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ จึงเป็นการใส่ความโจทก์ เพราะหลักกฎหมายทั่วไปและปฎิญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคินั้น ได้ยอมรับนับถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าความผิดประจักษ์แน่ชัดในการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผย พร้อมทั้งมีประกันที่จำเป็นแก่การต่อสู้คดี โจทก์มิได้ถูกศาลตัดสินลงโทษในคดีสวรรคต และการพิจารณาคดีนั้นมิได้ดำเนินไปต่อหน้าโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างสมบูรณ์ การกระทำละเมิดของจำเลยต่อโจทก์นั้นเป็นการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์ป้องกันมนุษยชนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๒ จึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้ผิด

“นอกจากโจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักกฎหมาย และ
 ฎีกาเห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแล้ว โจทก์สามารถแสดง
 ความบริสุทธิ์ได้ในข้อเท็จจริงและในข้อกฎหมายด้วยเหตุผลอีก
 หลายประการ

“โดยเฉพาะการต้องหาในกรณีสวรรคตที่จำเลยกล่าวนั้น
 ก็เป็นเพียงการกล่าวหาตามหมายจับของกรมตำรวจ ซึ่งจำเลย
 ที่ ๒ กับพวกได้สร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้น โดยมุ่งแก้แค้น
 โจทก์ในการที่พรรคการเมืองที่จำเลยที่ ๒ เคยร่วมอยู่นั้น ได้
 พ่ายแพ้ฝ่ายโจทก์ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นปฐมเหตุ
 ต่อมาอีกประมาณ ๑ เดือน พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ ได้
 สวรรคต จำเลยที่ ๒ กับพวกก็ฉวยโอกาสใส่ความโจทก์ว่า
 สมคบกับผู้อื่นในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์องค์นั้น โดย
 เขียนลงหนังสือพิมพ์และกล่าวทางวาจา รวมทั้งใช้ จ้างวาน
 ยุยงส่งเสริมให้บุคคลร้องตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่า
 ในหลวง” ต่อมาได้เกิดรัฐประหาร ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
 จำเลยที่ ๒ กับพวกได้เป็นรัฐบาลโดยการเห็นชอบของคณะรัฐ
 ประหาร ครั้นแล้วรัฐบาลนั้นได้สั่งให้โอนการสอบสวนกรณี
 สวรรคตจากพนักงานสอบสวนเดินไปมอบให้พลตำรวจตรีเนื่อง

อาชบุตร จำเนียรการต่อไป แต่จำเลยที่ ๒ กับพวกก็ยังไม่พอใจที่จะให้นายตำรวจผู้นั้น ซึ่งรัฐบาลของตนเองมอบหมายการสอบสวนกรณีสวรรคต ฉะนั้น จำเลยที่ ๒ กับพวกในรัฐบาลนั้น จึงได้บรรจุพระพินิจชนคดีพิเชยจำเลยที่ ๒ ซึ่งออกจากราชการไปแล้วให้กลับเข้ารับราชการอีก โดยจำเลยที่ ๒ กับพวกได้มอบหมายให้ทำการสอบสวนกรณีสวรรคต โดยเฉพาะพระพินิจชนคดีกับพวกได้ทำพยานหลักฐานเท็จและข่มขู่พยานให้การเท็จดังปรากฏจากถ้อยคำพระยาศรยุทธเสนีที่ให้การต่อศาลในคดีหมายเลขคำที่ ๒๐๓๘/๒๕๑๑ ระหว่างท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ โจทก์ นางนงเยาว์ ประภาสธิต กับพวก จำเลย ซึ่งโจทก์แนบมาท้ายฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓ ซึ่งรับรองบันทึกที่พระยาศรยุทธเสนีเขียนด้วยลายมือตนเอง ปรากฏตามบันทึกพระยาศรยุทธเสนี ซึ่งได้แนบมาท้ายคำฟ้องนี้แล้ว เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖

“เมื่อพระพินิจชนคดีกับพวกได้ทำสำนวนสอบสวนตามความต้องการของจำเลยที่ ๒ กับพวกแล้ว ก็ได้เสนอไปยังพลตำรวจเอกหลวงชาติตระการโกศล อธิบดีกรมตำรวจ ปรากฏว่าสำนวนนั้น เมื่อตั้งกับพื้นแล้ววัดส่วนสูงได้กว่า ๕ ไม่นับ

หลวงชาติตระการโกศลได้ลงนามในหมายจับโจทก์ และได้
ตอบคำถามหนังสือพิมพ์ว่า ตนมิได้อ่านสำนวนนั้นอย่างละเอียด
ทั้งหมด หากลงนามในหมายจับโดยอาศัยบันทึกของพระพิณ
ชนกคดีที่เสนอไว้หน้าสำนวน

“ดังนั้น ข้อกล่าวหาของตำรวจดังกล่าว จึงเป็นการ
แกล้งใส่ความโจทก์ข้างเดียวเท่านั้น

“ข) การใส่ความว่าโจทก์หลบหนีคดีสวรรคตนั้นเป็น
เท็จ เพราะโจทก์ได้ออกจากประเทศไทยโดยการรัฐประหาร
๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งได้ส่งรถถังระดมยิงบ้านพักของโจทก์
ที่ปากคลองหลอด จังหวัดพระนคร เพื่อให้โจทก์และภรรยา
และบุตรที่ยังเป็นเด็กไร้เดียงสาต้องพินาศล้มตาย และได้จับ
กุมสมาชิกสภาผู้แทนและพวฒสภาและนักการเมืองหลายคนไป
คุมขังไว้ และได้ติดตามที่จะทำร้ายโจทก์ในที่ต่าง ๆ

“โจทก์จึงได้ไปอาศัยอยู่ที่สถานีทหารเรือสัตตหีบประ
มาณ ๗-๘ วัน แล้วพิจารณาเห็นว่า การที่โจทก์จะอาศัยอยู่
ต่อไปนั้น อาจทำให้รัฐบาลสมัยนั้นไม่พอใจฝ่ายทหารเรือ ดัง
นั้นโจทก์จึงได้ติดต่อกับสถานทูตอังกฤษโดยผ่านนายทหารเรือ
อังกฤษผู้หนึ่งขอไปลี้ภัยอยู่สิงคโปร์ สถานทูตอังกฤษได้ปรึกษา

กับสถานทูตอเมริกัน เสร็จแล้วผู้ช่วยทูตทหารเรืออเมริกันได้นำเรือยนต์รับโจทก์ที่ทำเรือคลองเตย ในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ปีนั้น (๑๐ วันต่อจากวันที่จำเลยที่ ๒ กับพวกเป็นรัฐบาล) นำโจทก์ไปขึ้นเรืออังกฤษที่สันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วโจทก์ถึงสิงคโปร์ในวันที่ ๒๓ เดือนเดียวกันนั้น ฉะนั้น ถ้าหากโจทก์หนีคดีสวรรคตแล้ว รัฐบาลอังกฤษก็จะไม่ยอมช่วยให้โจทก์ไปสิงคโปร์ได้

“ต่อมาอีกประมาณ ๖ เดือน อธิบดีกรมตำรวจจึงออกหมายจับโจทก์ขณะที่โจทก์ไปฮ่องกง แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ได้อาศัยหมายจับนั้น ขอให้รัฐบาลอังกฤษที่ฮ่องกงส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทย ต่อมาโจทก์ไปอยู่สาธารณรัฐจีน (ก่อนสถาปนาสาธารณรัฐราษฎรจีน) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลสมัยนั้นรู้ดีว่าโจทก์อยู่ ณ ที่นั้นระหว่างกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ถึงกุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้น ก็มีได้ขอให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีนส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทยตามหมายจับในข้อหาคดีสวรรคต ซึ่งแสดงว่ารัฐบาลสมัยนั้นที่รับช่วงงานต่อจากรัฐบาลนายคองซึ่งจำเลยที่ ๒ ร่วมอยู่ด้วยนั้นไม่ติดใจว่าโจทก์หนีคดีสวรรคตที่อาจ

ถูกขอให้ส่งตัวกลับประเทศไทยได้ โจทก์จึงมิได้หลบหนีคดี
สวรรคต คงมีแต่จำเลยที่ ๒ กับพวกที่ใช้ความอุทสาหะในการ
ใส่ความโจทก์ ว่าสมคบในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์
รัชกาลที่ ๘ และหนีคดีสวรรคต

“ก) จำเลยที่ ๒ กับพวกได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ใน
ระหว่างที่โจทก์อยู่สิงคโปร์เป็นใจความว่า ผู้ที่ไปกับโจทก์และ
ผู้อารักขาโจทก์ที่สิงคโปร์บางคนเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์พระ
มหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่โดยที่จำเลยที่ ๒ ยังมีได้สร้างหลัก
ฐานพยานเท็จให้ครบถ้วน จำเลยกับพวกในรัฐบาลนั้นจึงได้
สร้างหลักฐานเท็จส่งไปยังรัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ขอให้จับตัว
ร้อยตำรวจเอกเจียบ ชัยสงค์ และสิบตำรวจโทชม แสงเงิน ผู้
อารักขาโจทก์เพื่อให้ส่งตัวกลับกรุงเทพ ฯ ในข้อหาคดีสามัญ
เพื่อได้ตัวมาอยู่ในมือจำเลยที่ ๒ กับพวก เพื่อกำเนินข้อหาใน
กรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่ศาลอังกฤษที่
สิงคโปร์ ได้พิจารณาสำนวนคดีถ้วนแล้วจึงมีคำสั่งว่า “สำนวน
(ของรัฐบาลไทยสมัยนั้นที่ยื่นต่อศาล) ไม่มีสาระจึงปล่อยตัว
ร.ต.อ. เจียบ และ ส.ต.ท. ชม แสงเงินพ้นข้อหาไป” (Nothing
so Discharge These Two Persons)

“เมื่อจำเลยที่ ๒ กับพวกไม่สามารถทำตามแผนการนั้นได้ จึงใช้วิธีทำหลักฐานเท็จข่มขู่บุคคลให้เป็นพยานเท็จเพื่อให้พระยาศรยุทธ ฯ ให้การว่าโจทก์กับนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ร่วมมือในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเมื่อพระยาศรยุทธเสนีปฏิเสธ พระพิณิจชนกก็กับพวกก็ใช้วิธีเสกสรรคดีต้องหาขึ้นใหม่ โดยขู่เชิญให้พระยาศรยุทธเสนีให้การว่า โจทก์กับนายเจดีย์ว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ บัณฑุรินทร์ และเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร่วมมือกันในการปลงพระชนม์นั้น

“ง) โจทก์ไม่สามารถกลับประเทศไทยได้ เพราะถูกคุกคามจากผู้มีอำนาจที่จะทำร้ายโจทก์ตลอดมา ซึ่งจำเลยกับพวกรู้ดีว่ามีพรรคพวกของโจทก์หลายคนที่มีได้ถูกกล่าวหาว่าร่วมปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น ก็ได้ถูกตำรวจจับไปขังทั้งและขังทั้งหลายคน เช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง กาวเรือง นายถวิล อุดล นายทองเปลว ชลภูมิ นายเตียง ศิริขันธ์ และนายชาญ บุญนาค ฯลฯ ถึงปรากฏความจริงในคดีที่ศาลอาญาได้ตัดสินแล้วหลายคดี

“แม้อายุความกรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘

หมดอายุความแล้วในวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๐๕ นั้น แต่โจทก์ก็ยังได้รับการคุกคามจากตำรวจและรัฐมนตรีที่มีอำนาจบางคนที่จะจับกุมคุมขังโจทก์เมื่อกลับประเทศไทย ถึงปรากฏข้อความในหนังสือพิมพ์หลายฉบับรวมทั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐด้วย

“ฉะนั้น การที่โจทก์ต้องอยู่ในต่างประเทศจึงมิใช่เป็นการหลบหนีคดีสวรรคตตามที่จำเลยกับพวกใส่ความโจทก์ ข้อความที่จำเลยกับพวกลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันดังกล่าวนั้น จึงเป็นการจงใจใส่ความโจทก์ เพื่อให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ การกระทำของจำเลยทั้งสี่คนจึงเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์

“ข้อ ๓ นอกจากหมิ่นประมาทโจทก์ดังกล่าวในข้อ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐฉบับนั้นอีกว่า

“การที่รัฐจะเชิญอดีตผู้ต้องหาในคดีเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์มาแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ในคณะรัฐบาลของตน รัฐบาลนั้นก็เท่ากับเป็นกบฏต่อราชบัลลังก์ และต่อระบบการปกครอง” และอีกตอนหนึ่งมีความว่า “อย่างไรก็ตามการที่มี ส.ส. จำนวน

๑๐ คน ยื่นญัตติก่อพรรคเพื่อให้รัฐบาลเชิญนายปรีดีเข้ามาเป็นใหญ่ร่วมกับรัฐบาลนั้น แสดงให้เห็นว่า ในพรรคของรัฐบาลยังมีบุคคลนิยมชมชอบสนับสนุนบุคคลที่เคยเป็นผู้ต้องหาในคดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์กลับเข้ามามีอำนาจ ปะปนอยู่ในพรรครัฐบาล”

“ข้อความที่ลงพิมพ์นั้นมิใช่เป็นการแสดงความเห็นติชมรัฐบาลตามธรรมดา หากเป็นการแฝงไว้ซึ่งการใส่ความโจทก์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์

“โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตและโจทก์มิได้เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์

“จำเลยกับพวกหรือควรรู้ได้ว่าเมื่อพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ สวรรคตในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ แล้วนั้น โจทก์ได้เสนอต่อรัฐสภา ซึ่งสมาชิกส่วนมากที่สุดของรัฐสภาเป็นฝ่ายสนับสนุนโจทก์นั้นให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบัน ครั้นแล้วในวันนั้นเอง โจทก์ได้นำประธานและรองประธานรัฐสภาพร้อมด้วยคณะรัฐมนตรีอันเชิญสมเด็จพระอนุชาขึ้นทรงราชย์ดังกล่าวดังแล้ว

โจทก์จึงขอประทานเสนอศาลว่า การที่โจทก์ได้นำพินัยโดย
สุจริตนั้นมิใช่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ตามที่จำเลยกับพวกใส่ความ
โจทก์ เพราะในสมัยนั้นโจทก์ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก
ส่วนมากที่สุดในรัฐสภาและจากมวลราษฎรส่วนมาก ถ้าหาก
โจทก์เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ หรือต่อระบบที่มีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแล้ว ก็ไม่เป็นการยากที่โจทก์จะ
ทำการตามที่จำเลยกับพวกใส่ความหมิ่นประมาทโจทก์ ฉะนั้น
จำเลยกับพวกต้องรับผิดชอบอย่างหนัก

“ข้อ ๔ ภายหลังที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้
หมิ่นประมาทโจทก์ตามที่โจทก์กล่าวในข้อ ๒ และข้อ ๓ จำเลย
ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ก็ได้สมคบกับจำเลยที่ ๕ ใส่ความหมิ่นประมาท
โจทก์ในหนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ ๓๐ สิงหาคม
๒๕๑๓ ภายใต้หัวข้อเรื่องว่า “ป่วย-ปรีดี??” โดย ส.ธ.น.
ซึ่งโจทก์ได้แนบสำเนาท้ายฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔
ซึ่งมีการย้ายหลายตอนให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่า โจทก์เป็นผู้สมคบใน
การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อ
ราชบัลลังก์ และโจทก์หลบหนีคดีสวรรคตดังความปรากฏใน
บทความนั้นที่โจทก์ยื่นเป็นเอกสารท้ายฟ้อง อาทิมีความตอน

หนึ่งว่า “ข้อสำคัญที่สุด นายปรีดีเคยเป็นผู้ต้องหาคดีลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล” ตอนหนึ่ง และอีกตอนหนึ่งว่า “ผู้ต้องหาพร้อมกับนายปรีดีที่ถูกจับดำเนินคดี และถูกตัดสินประหารชีวิตทั้งสามคนเพราะศาลเชื่อว่าจำเลยร่วมกันปลงพระชนม์จริง แต่นายปรีดีพ้นคดีโดยการหลบหนีคดีจนกระทั่งหมดอายุความ” และอีกตอนหนึ่งว่า การที่จะเอาบุคคลที่มีประวัติเคยเป็นผู้ต้องหาปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์อันเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์และการปกครองปัจจุบันมาเป็นใหญ่ปกครองประชาชน เป็นการเหยียบย่ำประชาชนซึ่งจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างสุดหัวใจ ใครก็ตามที่เป็นศัตรูมาคร่ำครวญต่อพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นศัตรูแก่ประชาชนด้วย”

“ข้อความที่ลงพิมพ์นั้นมิใช่เป็นการแสดงความเห็นติชมนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ตามธรรมดา หากเป็นการแฝงไว้ซึ่งการใส่ความโจทก์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ตามเหตุผลเช่นเดียวกับโจทก์ได้เสนอต่อศาลแล้วในข้อ ๒ และข้อ ๓ และข้ออื่น ๆ ในฟ้องนี้

“ข้อ ๕ โจทก์ขอประทานเสนอศาลเพื่อประกอบดุลยพินิจถึงความอามาตมาคร่ำครวญของจำเลยที่ ๒ กับพวกที่มีแก่โจทก์

ในทางการเมืองว่าจำเลยที่ ๒ กับพวกได้เป็นฝ่ายค้านโจทก์และรัฐบาลที่โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคของจำเลยที่ ๒ กับพวกได้พ่ายแพ้ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอย่างเด็ดขาด ซึ่งจำเลยที่ ๒ กับพวกไม่มีทางชนะตามวิถีทางรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย ที่สมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทน มีขึ้นโดยวิธีเลือกตั้ง ดังนั้นจำเลยที่ ๒ กับพวกซึ่งใช้วิธีต่อสู้นอกวิถีทางประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ โดยถือเอาโอกาสที่พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ สวรรคตใส่ความโจทก์ว่าเป็นผู้สมคบลอบปลงพระชนม์พระองค์นั้น โดยเริ่มต้นด้วยจำเลยที่ ๒ ได้ยุยงส่งเสริมและใช้วิธีแนะนำให้บุคคลร้องตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” และได้สมคบกับหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์สมัยที่นายสัมพันธ์ ชันธชวนะ เป็นเจ้าของและนายสำเนียง ชันธชวนะ จำเลยที่ ๓ ร่วมอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์สมัยนั้นในการเขียนเรื่องลงในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นชักจูงโดยตรง และโดยปริยายให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘

“ในการสอบสวนกรณีสวรรคตซึ่งพระพินิจชนคดีพิเชยจำเลยที่ ๒ ได้ดำเนินการนั้น ก็ได้มุ่งตั้งข้อหาผู้ที่เป็นฝ่ายตรง

ข้ามทางการเมืองกับจำเลยที่ ๒ กับพวก อาทิ ชูเชิญพระยา
ศรยุทธเสนีให้ปรักปรำนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และหลวง
เชวงศักดิ์สงครามก่อนแล้ว จึงสร้างพยานเท็จและหลักฐานเท็จ
สำหรับผู้อื่นคงปรากฏในบันทึกของพระยาศรยุทธเสนีแล้ว ทั้งนี้^{๕๕}
เป็นการแสดงถึงความอาฆาตมาดร้ายทางการเมืองของจำเลยที่
๒ กับพวก มิใช่โดยการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ด้วยความ
สุจริตใจ

“ต่อมาจำเลยที่ ๒ ได้ลงทุนเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่จัดตั้งบริษัท
สยามรัฐจำกัด เพื่อเชิดออกหน้าเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สยาม
รัฐรายวันและรายสัปดาห์ โดยจำเลยเป็นผู้ำนวยการและ
แสดงการกระทำหลายอย่างให้ผู้อ่านเข้าใจว่า หนังสือพิมพ์
สยามรัฐนั้นในสาระสำคัญเป็นของจำเลยที่ ๒

“จำเลยที่ ๒ กับพวกได้อาศัยหนังสือพิมพ์สยามรัฐทั้ง
กล่าวแล้วทำการใส่ความโจทก์ตลอดมาหลายครั้งหลายหน เนื่อง
จากโจทก์อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งโจทก์รู้เรื่องจำเลยหมิ่นประมาท
ในหลายกรรมหลายวาระต่อเมื่อขาดอายุความแล้ว โจทก์
จึงมิได้ยื่นฟ้องจำเลย นอกจากกรณีที่มิผู้ส่งหนังสือพิมพ์
สยามรัฐไปถึงมือโจทก์ภายในอายุความ ซึ่งโจทก์สามารถ
ฟ้องได้ทันภายในอายุความ และโจทก์ก็ได้ยื่นฟ้องจำเลย

ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ กับพวกเป็นจำเลยต่อศาลแพ่งในคดี
 คำที่ ๑๕๙๖/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๐ และ ๑๖๘๗
 /๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๐ กับคดีแกงที่ ๕๖๕๑,
 ๕๖๕๒/๒๕๑๐ ซึ่งศาลแพ่งและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์
 ชนะคดี คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา แต่เนื่องจาก
 โจทก์อยู่ห่างไกลไม่สะดวกแก่การติดต่อ นำพยานหลักฐานให้
 กรบถ้วนมาสืบต่อศาลถึงการที่จำเลยที่ ๒ เป็นตัวการสำคัญ
 คนหนึ่งในการหมิ่นประมาทโจทก์ ศาลแพ่งจึงได้พิพากษา
 ให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เป็นผู้รับผิดชอบตามคำ
 ฟ้องของโจทก์ในคดีดังกล่าวนั้น โจทก์มิได้อุทธรณ์คำพิพากษา
 ศาลแพ่งสำหรับจำเลยที่ ๒ เพราะเห็นว่าในคดีนั้นโจทก์มิได้นำ
 พยานหลักฐานมาสืบให้ครบถ้วน บัดนี้โจทก์มีพยานหลักฐาน
 ครบถ้วนที่จะนำมาสืบต่อศาลถึงการที่จำเลยที่ ๒ เป็นตัวการ
 สำคัญคนหนึ่งในการหมิ่นประมาทโจทก์ โจทก์เห็นว่าคำ
 พิพากษาศาลแพ่งในคดีคำที่ ๑๕๙๖, ๑๖๘๗/๒๕๑๐ และคดี
 แกงที่ ๕๖๕๑, ๕๖๕๒/๒๕๑๐ เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ นั้น มีผล
 เฉพาะคดีนั้นเท่านั้น

“ข้อ ๖ โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลว่า จำเลยที่ ๒

กับพวกได้ใช้วิธีโฆษณาหลายประการทั้งทางเอกสารตีพิมพ์และทางวาจาในการใส่ความโจทก์ตามแผนการ และในขณะที่ที่สัจจะซึ่งแสดงความบริสุทธิ์ของโจทก์ประจักษ์ขึ้น จำเลยที่ ๒ ก็ต้องใช้วิธีโต้กระแสแห่งสัจจะโดยโฆษณาใส่ความจนเกินกว่าวิสัยของปกติชนผู้มีศีลธรรมและมีใจบริสุทธิ์พึงกระทำ แม้พระบรมวงศานุวงศ์ส่วนมากที่มีพระทัยเป็นธรรมซึ่งมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และราชบัลลังก์ยิ่งกว่าจำเลยที่ ๒ กับพวก ก็มิได้สนใจใส่ความโจทก์หรือเป็นทุกข์เป็นร้อนว่าสัจจะปรากฏขึ้นว่าโจทก์บริสุทธิ์

“ยิ่งในระหว่างที่ราษฎรจำนวนไม่น้อย กล้าแสดงความเห็นโดยเปิดเผยยิ่งขึ้น ว่าโจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ตามเหตุผลเช่นเดียวกับที่โจทก์เสนอต่อศาลนั้นแล้ว จำเลยที่ ๒ กับพวกก็ยังเป็นทุกข์เป็นร้อน ต่อกระแสแห่งสัจจะของมวลราษฎรไทยส่วนมาก จำเลยที่ ๒ จึงได้ทวิการโฆษณาใส่ความโจทก์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐยิ่งขึ้น แสดงถึงเจตนาร้ายของจำเลยกับพวกซึ่งต้องรำ ผิดอย่างหนัก

“ข้อ ๑ นอกจากเหตุผลในความบริสุทธิ์ของโจทก์ในกรณีสวรรคต และในการพิทักษ์ราชบัลลังก์ดังที่โจทก์เสนอต่อ

ศาลในข้อก่อน ๆ นั้นแล้ว โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลอีกว่า มีเอกสารมหาชนคือประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ได้ทรงพระกรุณาแต่งตั้งโจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งโจทก์ขอแนบมาท้ายฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕ เพื่อขอความกรุณาศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาว่า แม้โจทก์จะถูกฝ่ายจำเลยกับพวกใส่ความและอาฆาตมาดร้ายเพียงใดก็ตาม แต่เพราะเหตุที่โจทก์บริสุทธิ์ ประกาศพระบรมราชโองการนั้นจึงคงมีผลใช้ได้จนถึงปัจจุบันนี้ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโสตลอดมาจนถึงวันยื่นฟ้องนี้”

จากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ นายปรีดี ฯ อ้างเสนอต่อศาลเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของท่าน ในที่สุดคณะบุคคลกลุ่มนั้นก็ต้องยอมจำนนต่อความจริงยอมรับในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี ฯ และยอมประกาศขออภัย นายปรีดี พนมยงค์ ในหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ตามคำพิพากษาประนีประนอมความของศาลแพ่ง เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๔ ถึงข้อความประกาศขออภัยต่อไปนี้

“ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้องบริษัทสยามรัฐ จำกัด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายสำเนียง ชันธชวนะ นายประจวบ ทองอุไร และนายประหยัด ศ.นาคะนาท เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดโจทก์ ตามคดีกำหนดหมายเลขที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ เนื่องจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ ลงข้อเขียนซึ่งเขียนโดยนายสำเนียง ชันธชวนะ ใช้นามปากกาว่า ส.ธ.น. ซึ่งมีใจความว่าโจทก์พัวพันในคดีสวรรคตนั้น

จำเลยขอแถลงความจริงว่า โจทก์ไม่เคยเป็นจำเลยในคดีสวรรคตเลย และไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด เมื่อโจทก์ไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษ จึงถือว่าโจทก์ยังบริสุทธิ์

ส่วนการที่โจทก์หลบหนีออกจากประเทศไทยนั้น เป็นเพราะหลบหนีการรัฐประหาร จึงขอให้ผู้อ่านทราบความจริง และขออภัยในความคลาดเคลื่อนนี้ด้วย

บริษัทสยามรัฐ จำกัด
 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
 นายสำเนียง ชันธชวณะ
 นายประจวบ ทองอุไร
 นายประยัต ศ.นาคะนาท”

ต่อมาหนังสือพิมพ์ “ไทยเดลี” ของบริษัทไทยเดลีการพิมพ์จำกัด ได้โฆษณาข้อความอันเป็นเท็จใส่ร้ายป้ายสีนายปรีดีฯ เป็นทำนองเดียวกันที่สยามรัฐเคยทำมา นายปรีดีฯ จึงต้องอาศัยฟังบาร์มีศาลอีกครั้งหนึ่ง ดำเนินคดีกับผู้รับผิดชอบตามกฎหมายในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นซึ่งผลที่สุดจำเลยก็จำนนต่อหลักฐานในความบริสุทธิ์ของนายปรีดี เช่นเดียวกับสยามรัฐจึงประกาศขออภัยนายปรีดีฯ ในหน้าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ดังข้อความต่อไปนี้

ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้องบริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด ที่ ๑ นายसार บรรดาศักดิ์ที่ ๒ นาย

รุ่งโรจน์ นรเชษฐ์วุฒิวัย ที่ ๓ และนายจำนง แก้วโสวัฒนะ
 ที่ ๔ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดปฎิญาณสาธก
 ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหมิ่นประมาทโดยใส่ความ ทำให้
 โจทก์เสียหายตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔ เนื่องจาก
 หนังสือพิมพ์หลักเมือง สมัยไทยเถลิง ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม
 ๒๕๑๓ หน้า ๘ ลงข้อความซึ่งเขียนโดยจำเลยที่ ๒ ใช้นาม
 ปากกาว่าชวานทอง ในคอลัมน์ตอบปัญหาชักข้อหมองใจ
 เป็นการหมิ่นประมาท นายปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐ
 มนูญธรรมว่า เป็นคนลืมหาคำเกิดของตนเอง ไม่มีน้ำใจเป็น
 นักกีฬา จะเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักประชาธิปไตยไม่ได้ และเป็น
 อ้ายโจรปล้นราชบัลลังก์ มีการพัวพันในกรณีสวรรคตด้วยนั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้าจำเลยทั้งสองคน ได้รู้สึกสำนึกว่าข้อความ
 ที่จำเลยเผยแพร่ข้างต้นนั้น มิได้มีมูลความจริงแต่ประการ
 ใดเลย

ข้าพเจ้าจำเลยทุกคนจึงขออภัย นายปรีดี พนมยงค์ หรือ
 หลวงประดิษฐมนูธรรม โจทก์ ที่ถูกข้าพเจ้าทั้งหลายใส่ความ

ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการถึงกล่าวแล้ว ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์
ได้กรุณาให้อภัยและถอนฟ้องคดีแล้ว

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย

ในนามบริษัทไทยเคเล็คการพิมพ์ จำกัด จำกัดที่ ๑

นายสาร บรรดาศักดิ์ จำกัดที่ ๒

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย จำกัดที่ ๓

นายจำนง แก้วโสมวัฒน์ จำกัดที่ ๔

ทั้ง ๆ ที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันและสยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์ และต่อมาหนังสือพิมพ์ไทยเคเล็ค ต่างก็ได้ประกาศขอ
อภัยโทษนายปรีดีฯ ที่หนังสือพิมพ์ดังกล่าว ได้บังอาจเอาข้อ
ความอันเป็นเท็จมากล่าวหานายปรีดีฯ ในกรณีสวรรคต และ
นายปรีดีฯ ก็ได้ให้อภัยโทษแก่หนังสือพิมพ์ดังกล่าวไปแล้วนั้น
แต่ฟ้าและดินก็ได้เปิดโอกาสให้ท่าน ได้พิสูจน์ความจริงในข้อ
กล่าวหาที่ว่าท่านมีส่วนพัวพันในกรณีสวรรคตในหลวงอานันทฯ
อีกครั้งหนึ่งโดยข้อเขียนของนายชาติ เยี่ยมกระสินธุ์ ที่ชื่อว่า

ในหลวงอานันท์กับคดีลอบปลงพระชนม์ โดยนายบัญชา กุหา
 สวัสดิ์ เป็นผู้พิมพ์โฆษณา ห้างหุ้นส่วนจำกัดศึกษาสัมพันธ์เป็น
 ผู้พิมพ์ และห้างหุ้นส่วนประพันธ์สาส์น เป็นผู้เขียนคำแถลง
 สนับสนุนหนังสือเล่มนี้และเป็นเจ้าของสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น
 ผู้ส่งพิมพ์และจัดจำหน่าย

และก็เช่นเดียวกับคดีก่อนๆ ที่ได้ประกาศขออภัยไปแล้ว
 ก็นายปรีดี ฯ ได้นำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อขอความเป็นธรรมตามคำ
 ฟ้องของศาลแพ่งคดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑ ลงวันที่
 ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑ โดยนายปาล พนมยงค์ ผู้เป็นบุตร
 เป็นผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีกับบุคคลคณะนี้

ในการดำเนินคดีปกป้องความบริสุทธิ์ครั้งนี้ นายปรีดีฯ
 ได้มีพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากคดีครั้งก่อน ๆ อีกมากมาย โดย
 เฉพาะจดหมายสารภาพผิดและขอขมาต่อ นายปรีดี พนมยงค์
 ของนายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอกของโจทก์ในคดีสวรรคต
 ที่ได้ให้การต่อศาลอาญาในคดีนั้นว่า ได้เห็นนายปรีดี พนมยงค์
 เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชช นายเฉลียว ปทุมรส นายชิต
 สิงหเสนี และนายบุศย์ บัณฑิติน ไปประชุมกันที่บ้านพลเรือ
 ตรีพระยาสุรยุทธเสนี เพื่อวางแผนการปลงพระชนม์พระบาท

สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล นายที ศรีสุวรรณ ได้ให้การต่อศาลว่า ได้เห็นกับตาและได้ยินกับหูในบุคคลและเรื่องราวที่บุคคลเหล่านั้นปรึกษาหารือกันนั้นว่าเป็นความเท็จโดยสิ้นเชิง ที่ตนได้ให้ความเท็จไปเช่นนั้นเพราะหวังจะได้รับรางวัลจาก พล.ต.ท. พระพิณชลดลิต ที่สัญญาว่าจะให้ค่าตอบแทนสองหมื่นบาท

ปัจจุบันนายที ศรีสุวรรณ ผู้มีอายุได้ ๑๐๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฟังคินยังไม่อนุญาตให้ตาย จนกว่าจะได้ไต่ถอนบาปกรรมที่ได้กระทำไว้ คือการเป็นพยานเท็จในคดีสวรรคตจนทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องถูกประหารชีวิตและได้รับความเดือดร้อนและบัดนี้นายที ๖ ได้สารภาพบาปโดยให้บุตรเขยชื่อนายเลื่อน อายุ ๗๕ ปี เขียนจดหมายขอขมานายปรีดี พนมยงค์และต่อมานายที ๖ ได้ไปถวายสังฆทานและสารภาพบาป ที่ตนเป็นพยานเท็จในคดีสวรรคตนั้นกับท่านปัญญานันทะแห่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์

นายที ๖ เป็นญาติสนิทของนายตำรวจคนสำคัญคนหนึ่งที่เป็นลูกมือ พล.ต.ท. พระพิณชลดลิต ผู้สร้างพยานเท็จในคดีสวรรคตคือ พล.ต.ท. หลวงแผ้วพาลชน ซึ่งมีฐานะเป็นหลาน

ของนายตี โดยแม่ของหลวงแพ้ว ๖ เป็นพี่สาวของนายตีที่กลานตามกันมา

จดหมายขอขมาสารภาพผิดต่อนายปรีดี ๖ ของนายตี ศรีสุวรรณนี้ เป็นการรับกับบันทึกของ พลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี เจ้าของบ้านที่นายตี ๖ อ้างว่า นายปรีดี ๖ เรือเอกวัชรชัย ๖ นายเจดีย์ ๖ นายชิต ๖ และนายบุศย์ ๖ ได้ไปร่วมประชุมวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านนั้น ซึ่งพระยาศรยุทธเสนี บันทึกว่า “อ้ายตีโกหก”

พลเรือตรีพระยาศรยุทธเสนี อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร ถูกพล.ต.ท. พระพิณิจชนกดี ประธานกรรมการสอบสวนคดีสวรรคต บีบบังคับให้เป็นพยานใจทักในคดีนั้น ในฐานะเป็นเจ้าของบ้านที่ประชุมวางแผนปลงพระชนม์ ตามคำให้การเท็จของนายตี ศรีสุวรรณ ซึ่งพระยาศรยุทธเสนี ก็จำใจต้องเป็นพยานตามการบีบบังคับของพระพิณิจ ๖ และคณะ

แต่เนื่องจากพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี ทรชนกดี อยู่แก่ใจว่าท่านถูกบีบบังคับให้เป็นพยานเท็จ เพื่อให้สอกล้าง

กับคำให้การเท็จของนายตี ศรีสุวรรณ พระยาศรยุทธเสนีท่าน จึงได้ทำบันทึกข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านและที่ท่านถูกบังคับ ให้เป็นพยานเท็จชั้นฉบับหนึ่ง ซึ่งท่านให้หัวข้อเรื่องบันทึก ว่า “เรื่องที่ต้องเป็นพยานในกรณีสวรรคต”

ต่อมาในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๔๙๑ ก่อนที่ท่านจะไป เบิกความเป็นพยานโจทก์ในคดีนั้น ท่านนายพลเรือผู้เฒ่าได้ ส่งบันทึกฉบับนี้ไปให้หลวงอรรถกิตติกำจร (กลึง พนมยงค์) น้องชายนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อทราบความจริงที่ท่านต้องไปเป็น พยานในคดีนั้น ขณะนั้นพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี อายุ ๕๐ กว่า ยังมีชีวิตอยู่เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนายปรีดีว่า ทั้ง บันทึกของท่านที่ปรากฏอยู่ในภาคผนวกหนังสือเล่มนี้แล้ว

จากหลักฐานข้อเท็จจริงที่ประจักษ์และพิสูจน์ได้ที่ฝ่าย โจทก์คือนายปรีดีฯ อ้างอิงนี้ ทำให้ฝ่ายจำเลยต้องยอมจำนนขอ ประนีประนอมยอมความ และโดยที่โจทก์เคยเป็นผู้ใหญ่ใน แผ่นดินคือเคยเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และแม้ปัจจุบัน โจทก์ก็ยังดำรงฐานะเป็นผู้ใหญ่ในแผ่นดิน คือ “รัฐบุรุษอาวุโส” ซึ่งมีหน้าที่รับปรึกษาราชการแผ่นดิน ตามพระบรมราชโองการลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ นั้น

โจทก์ไม่อยู่ในวิสัยแห่งความอาฆาตพยาบาทจึงยินยอมให้อภัยแก่จำเลย ในเมื่อจำเลยได้สำนึกผิดได้และประกาศขออภัยโจทก์ในหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐ, ไทยรัฐ และเกตินิสต์ ศาสตแพ่งจึงได้พิพากษตามยอม ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๒ ในคดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒ ดังปรากฏข้อความขออภัยที่ได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวต่อไปนี้

ประกาศ

ตามที่โจทก์ได้นพองจำเลยทั้งสี่เป็นคนนี้ แต่จำเลยที่ ๒-๓ ขาดนัดให้การและขาดนัดพิจารณา โจทก์จึงขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๒-๓ และปรานีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ นั้น

ข้าพเจ้านายชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลยที่ ๑ และห้างหุ้นส่วนจำกัดประพันธ์สาส์น จำเลยที่ ๔ ขอแสดงความจริงว่าโจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดลรัชกาลที่ ๘ โจทก์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

โจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จง
รักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ
เป็นที่เห็นประจักษ์ดังได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า
ยกย่องโจทก์ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ตามประกาศพระ-
บรมราชโองการ ณ วันที่ ๘ เดือนธันวาคม พุทธศักราช
๒๔๘๘ นั้นแล้ว และการที่โจทก์หลบหนีออกนอกประเทศ
นั้น เพราะหลบหนีรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน
๒๔๙๐

จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน

ลงชื่อ ชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลยที่ ๑

ลงชื่อ ประพันธ์ เทชะธาดา ผู้จัดการห้างหุ้นส่วน
จำกัด ประพันธ์สาส์น
จำเลยที่ ๔

คำประกาศขออภัยโทษต่อนายปรีดี พนมยงค์ ในคดีที่
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวกเป็นจำเลยคดี ในคดีที่นาย
รุ่งโรจน์ นรเชษฐวิชัย กับพวกเป็นจำเลยคดีและในคดีที่นาย
ชาติ เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวกเป็นจำเลยคดีซึ่งได้ผ่านการพิจารณา

ของศาลยุติธรรมมาตามลำดับตลอดจนจดหมายคำขอขมาโทษ
ของนายที ศรีสุวรรณ และบันทึกพลเรือตรีพระยาศรยุทธเสนี
ยอมเป็นเครื่องยืนยันในสัจจะแห่งคำประกาศของนายปรีดี พนม
ยงค์ ณ สิงคโปร์ ที่ว่า

“โดยจดหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอปฏิเสธอย่างเด็ด
ขาดว่า ข้าพเจ้าไม่ได้มีส่วนพัวพันด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น
กับกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท-
มหิดล ข้าพเจ้ามีความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการสวรรคต
ของพระองค์ นอกจากนั้นข้าพเจ้าขอประกาศให้ทราบโดย
ทั่วกันว่า ข้าพเจ้าทราบดีและเชื่อมั่นว่า ไม่มีคนใดที่อยู่
กับข้าพเจ้าในขณะนั้นมีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์อันน่าสลด
ใจในครั้งนั้น”

จดหมายนายต๋อง ศรีสุวรรณ

(สำเนา)

บ้านเลขที่ ๒๓๘๖ ถนนพหลโยธิน

กรุงเทพมหานคร

๒๕ มกราคม ๒๕๒๒

เรียนนายปรีดี ทัศนธิด

นายที ศรีสุวรรณเป็นพ่อตาของผม ขอให้ผมเขียนจดหมายถึงท่าน นายทีเขียนหนังสือไม่ได้ เมื่อครั้งไปให้การที่ศาลก็ได้แต่เซ็นชื่อตัว ท. และพิมพ์มือเท่านั้น นายทีจึงให้ผมซึ่งเป็นบุตรเขยเขียนตามคำบอกเล่าของนายที เพื่อขอขมาลาโทษต่อท่าน นายทีให้การต่อศาลว่านายปรีดี นายวัชรชัย นายเจดีย์ว นายชิต นายบุศย์ไปที่บ้านพระยาศรายุทธข้างวัดชนะสงคราม เพื่อไปถูกลอบปลงพระชนม์นายหลวงรัชกาลที่ ๙ ไม่เป็นความจริง นายทีเอาความไม่จริงมาให้การต่อศาล เพราะพระพิณิจได้เกลี้ยกล่อมว่าจะให้เงินเลี้ยงนายทีจนตาย เมื่อให้การแล้วพระพิณิจให้นายที ๕๐๐-๖๐๐ บาท และให้นายทีกินอยู่หลับนอนอยู่ที่สันติบาลประมาณ ๒ ปีเศษ เกมพระพิณิจบอกว่าจะให้สองหมื่นบาท เมื่อเสร็จคดีแล้วพระพิณิจก็ไม่จ่ายให้ตามที่รับปากไว้ เวลานี้รู้สึกเสียใจมากที่ทำให้ ๓ คนตาย

และนายปรีดีกับนายวัชรชัยที่บริสุทธิ์ต้องถูกกล่าวหาด้วย นายตี
ได้ทำบุญตรวจน้ำให้ผู้ตายเสมอมา แต่ก็ยังเสียใจไม่หาย เทียว
นั้นก็มียุมากแล้วอีกไม่ช้าก็ตาย จึงขอขมาลาโทษนายปรีดี
นายวัชรชัย นายเจดีย์ว นายชิต นายบุศย์ ที่นายตีเอาความ
เท็จมาให้การปรักปรำ ขอให้โปรดให้ขมาต่อนายตีด้วย

ข้อความทั้งหมดนี้ผมได้อ่านให้นายตีฟังต่อหน้าคนหลาย
คน ในวัน^๕เวลาประมาณ ๑๑ น. เศษ และได้ให้นายตีพิมพ์
ลายมือของนายตีต่อหน้าผมและคนฟังด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

เลือน ศิริวัชร

ท. (พิมพ์ลายมือนายตี)

บันทึกพระยาสรยุทธเสนา

๓๑ ถนนจักรพงศ์

๔ ส.ก. ๕๑

เรียน คุณหลวงอรรถกิติกำจร

ตามจดหมายของคุณหลวงลงวันที่ ๑ เดือนนี้ ขอทราบความจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ผมให้การไว้แก่เจ้าพนักงานสอบสวนนั้น ผมไม่ได้ใส่ร้ายหลวงประกิจฐ์ฯ อย่างไรเลย เรื่องของความจริงเป็นอย่างไรนั้น เป็นเรื่องยืดยาว จึงได้เขียนเป็นบันทึกส่งมาให้อ่าน ขอให้โปรดเห็นใจความจำเป็นของผม และโปรดช่วยปรับความเข้าใจกับผู้หลักผู้ใหญ่บางคนด้วย จะขอบคุณมาก บันทึกที่ส่งมานี้ ขอให้ถือเป็นความลับอย่างกวดขัน แต่สำหรับคุณหลวงผมวางใจ จึงได้ส่งมา เมื่ออ่านเสร็จแล้วโปรดส่งคืน

ด้วยความรักนับถือ

ก.ป. สรรยุทธเสนี

(ลับ-เฉพาะ)

บันทึก

เรื่อง ที่ต้องเป็นพยานในกรณีสวรรคต

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๑ เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น.
เศษ นายเสถียร ๖ ลูกชายมาบอกว่าตำรวจสันติบาลขอให้นาย
เสถียร ๖ ไปที่ทำการตำรวจ และหารีหรือว่าควรจะไปหรือไม่
ข้าพเจ้าให้เชิญตำรวจเข้ามา ถามว่าจะให้นายเสถียร ๖ ไปทำไม
ตำรวจผู้นั้นแจ้งว่าไม่ทราบ พระพินิจ ๖ ให้มาเชิญไป ข้าพเจ้า
ก็อนุญาตให้ไปและให้ภรรยานายเสถียร ๖ ไปด้วย ทั้งสองคน
ไปกับรถของตำรวจ

ข้าพเจ้าไม่นึกเลยว่าจะเกี่ยวกับกรณีสวรรคต สงสัยไป
ในทางเรื่องส่วนตัวของนายเสถียร ๖ เพราะเด็กคนนี้มีเรื่อง
มากวนใจเสมอ เลยเขาไปถึงเรื่องที่เคยอ่านข่าวหนังสือพิมพ์
ว่าเขาไปเกี่ยวข้องกับสมาคมกรรมกร

ราวเที่ยงนายเสถียร ๖ กลับมา เล่าว่าคุณป้าน่าจะต้อง
เกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ตำรวจเขาเรียกนายที่ออกมายืนยัน
ว่าหลวงประดิษฐ์และพวกได้มาประชุมวางแผนปลงพระชนม์ที่

บ้าน เวลานั้นถึงเวลารับประทาน ข้าพเจ้าจึงยังมิได้ซักถามอะไรต่อไป เมื่อกินข้าวแล้วจะรีบไปธุระเสียก่อน ทั้งนี้เพราะตนเองนึกว่าตนบริสุทธิ์ กินข้าวแล้วก็ไปวัดชนะสงคราม ไปนั่งเป็นประธานในการเทศน์มหาชาติ เก็บเงินซ่อมแซมวัดซึ่งถูกระเบิดในการสงคราม

ประมาณ ๑๔.๐๐ น. มีคนไปตามว่า พระพิณิจฯ ให้ตำรวจมาเชิญไป ก็กลับบ้านขึ้นรถส่วนตัวไปกับนายตำรวจคนหนึ่ง ภายหลังทราบว่าเป็น พ.ต.ต. นายราชภักดี

เดินเข้าไปทางเรือนชั้นเดียวหลังที่ทำการตำรวจสันติบาล พอขึ้นบันไดก็แลเห็น นายตี และ น.ส. ทองใบ นั่งอยู่ที่ม้ายาวเจดียงริมบันไดกับตำรวจอีก ๒-๓ คน ก็ร้องทักออกไปว่า นายตี, ทองใบ มาอยู่ที่นี้ด้วยหรือ? แล้วก็เดินเข้าไปหาพระพิณิจฯ และหลวงแพ้วฯ ซึ่งนั่งอยู่ที่โต๊ะกลางห้องพระพิณิจฯ เชิญให้นั่งก็นั่งลงตามที่เขาเชิญ

พระพิณิจฯ เริ่มถามถึงสุขทุกข์ก่อน แล้วก็ถามว่า นายตีเคยอยู่ที่บ้านหรือตอบว่าเคย ถามว่า เคยรู้จักกันมาก่อนหรือ? ตอบว่า แท่ก่อนไม่รู้จัก มารู้จักเมื่อเริ่มจะทำไม้หมอนรถไฟ นายแม่น จันทวานิช เป็นคนพามาให้รู้จัก ถามว่านายแม่นฯ อยู่ที่ไหน ตอบว่า นายแม่นฯ เป็นเจ้าของแพท่าเรือแดงอยู่

ที่ตลาดมโนรมย์หรือกึ่งสำเภา ถามบ้านนายแม่น ๆ อยู่ที่ไหน ?
 ตอบว่า อยู่ที่ตลาดหลังแพท่า ถาม อ.ภ. อะไร จ.ว. อะไร ?
 ตอบ อ.ภ. มโนรมย์ จ.ว. ชัยนาท นายตี ๆ บ้านอยู่ที่ไหน ตอบ
 อยู่ปากน้ำโพ ถาม นายตีมาอยู่ด้วยเมื่อไร ตอบ รว ๔-๕
 เดือนก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม ถาม การค้าไม้หอมเข้าหันทัน
 หรืออย่างไร ตอบ ไม่ได้เข้าหันทัน ตกลงว่าจะแบ่งให้บ้างเมื่อ
 ได้กำไร ใช้เป็นคนวิ่งค้นหาคนรับตัดไม้ส่งให้ ก็เลยเล่าให้
 ฟังว่า หาได้รายเดียวคือราย พ.ต. หลวงขจรกลางสนาม ซึ่ง
 เป็นเขยน้อยเขยใหญ่กับนายตี เอาเงินล่วงหน้าไป ๓๐,๐๐๐
 บาท โดยมีนาเป็นการันตี ทัดส่งไม่ได้เลยสักท่อน ต้องไป
 ขอเลิกสัญญา กับบริษัทนพคุณซึ่งเบิกเงินเข้ามา ถูกปรับปี
 เลยปรับหลวงขจรบ้าง หลวงขจรรยอมให้ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท
 เป็น ๕๐,๐๐๐ บาท สัญญาจะผ่อนใช้ ครบสัญญาก็ไม่ผ่อน
 ต่อมาใช้ นายตี ๆ ไปซื้อไม้หอมทางสองพี่น้อง จ.ว. สุพรรณบุรี
 ไป ๒ ค้าว ขาดทุนหลายพันบาท ไปเลือกไม้เลว ๆ มา ถูก
 คัดออกหลายร้อยท่อนจึงเลิกไม้ค้าต่อไป

ถาม. นายตี ๆ ออกจากบ้านเมื่อไร ? โกรธกันหรือ
 เปล่า ตอบ. เห็นจะโกรธ เพราะเมื่อจะกลับขอเงิน ๒๐๐ บาท
 ให้ไป ๕๐ บาท ไปแล้วก็ไม่กลับ ๆ มาตอนปลายครั้ง ๑ มา

ช่วยพูดว่า หลวงขจร ฯ จะขอให้ ๓๕,๐๐๐ บาท ถ้าตกลง
จะใช้ทีเดียวหมด ตอบไปว่าถูกปรับตั้ง ๒๐,๐๐๐ บาท และ
ยังขาดทุนค่าเสียหายและอื่น ๆ อีกกลให้ไม่ได้ ตั้งแต่นั้นก็ไม่เคย
มาอีกเลย ตาม ทราบใหม่ว่าเมื่อไปแล้วไปอยู่ที่ใด ตอบ ทราบ
ว่าไปทำไม้อยู่กับหลวงขจร ฯ ถามว่า น.ส. ทองใบมาเป็นคน
ใช้นานเท่าไร ตอบว่า ราว ๒-๓ ปี อีกไปราว ๑ ปี ไป
เป็นคนใช้ที่อื่น ซึ่งทราบจากคุณหญิงว่า เขาให้ค่าจ้างสูงกว่า

ต่อจากนั้นก็ถามว่า คุณแม่ถึงแก่กรรมเมื่อไร ตอบว่า
จำไม่ได้ และย้อนถามพระพิณิจ ฯ ไปว่า เมื่อทำบุญ ๗ วัน
คุณพระก็ไป คุณพระจำได้ไหม พระพิณิจ ฯ ตอบว่า ผมก็จำ
ไม่ได้ นึกขึ้นได้ก็ตอบไปว่า ขอผมกลับบ้านประเดี๋ยวจำได้ว่า
ผมไน้ตไว้ คุณพระพิณิจ ฯ ก็ให้กลับมา จึงเอาสมุดบันทึกและ
ประวัติย่อส่วนตัวที่บันทึกไว้ไปด้วย เมื่อกลับก็แจ้งให้ทราบว่า
คุณแม่ถึงแก่กรรมวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๘๔ (ในหลวงสวรรคต
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๔ ห่างกัน ๔ เดือนเศษ)

ต่อจากนั้นก็ถามว่า หลวงประจักษ์รู้เคยมาบ้านบ้างไหม
ตอบว่า เท่าที่จำได้เคยมาหนเดียว เมื่อแต่งงานลูกสาว หลวง
ธำรงเคยมาไหม ตอบว่า เคยมา เมื่อทำบุญ ๗ วันคุณแม่

นายทองอินทร์เคยมาไหม บอกว่าไม่เคยมาเลย นายจำลอง
 เคยมาไหม ตอบว่า ไม่เคยมา ถามซ้ำว่า พวกนี้รู้จักกันมา
 นาน ทำไมไม่เคยมาบ้างหรือ ตอบว่า รู้จักกันแต่เพียงเวลา
 ไปประชุม นอกสมัยประชุมไม่เคยไปมาหาสู่เลย เฉพาะคุณ
 ทองอินทร์มีการกินใจกันอยู่บ้าง และภายหลังสงครามรู้สึก
 ว่าเขาใหญ่โตขึ้น ก็เลยไม่ใคร่พุดจากกัน

ถามว่า รู้จัก ร.อ. วัชรชัย ไหม ตอบตามตรงว่า เด็ก
 คนนี้รู้ พ่อแม่ทางภรรยาที่คุ้นเคยกัน ภรรยาวัชรชัยก็คุ้นเคย
 กัน พ่อแม่วัชรชัยก็คุ้นเคยกันมาก แต่วัชรชัยไม่ใคร่ไปมา
 หาสู่

ถามว่า รู้จักนายชิต นายบุศย์ ไหม บอกว่า ไม่เคย
 รู้จัก เคยเห็นรูปในหนังสือพิมพ์ ๑ ครั้ง บัดนี้ ก็จำไม่ได้

ถามว่า หลวงเชวง ฯ เคยมาไหม ตอบว่า ไม่เคยมา
 ถามว่า ก็อยู่พรรคเดียวกัน ทำไมไม่ไปมาหาสู่กันบ้างหรือ
 ตอบว่า ถ้าเกี่ยวกับงานของพรรคก็ไปพุดกันที่ทำการพรรค
 ถ้ามีอะไรส่วนตัวก็หาโอกาสพบกันที่อื่น เพราะต่างคนต่างมี
 งานทำ

ถามถึง เฉลียวว่า เคยมาไหม ตอบว่าไม่เคยมา คุย
 กันบ้างก็ที่สภาเท่านั้น

จะเป็นหลวงแพ้วหรือใครก็ไม่รู้จักชื่อ เอ๊ยขึ้นว่า ก็
 นายทีและ น.ส. ทองใบต่างยืนยันว่า พวกนี้เคยมาที่บ้านเจ้า
 คุณเสมอ ทำไมเจ้าคุณบอกว่าจำไม่ได้ ถ้าไม่จริง ๒ คนนี้จะ
 เอาอะไรมาพูด เขาบอกว่าพวกนี้ได้มาประชุมวางแผนการปลง
 พระชนม์ที่บ้านเจ้าคุณ ทั้งสองคนเท่าที่ผมสอบสวนแล้ว ก็
 เคารพและคิดถึงบุญคุณเจ้าคุณอยู่ เมื่อได้ให้การไวยังกราบ
 ไหว้ผมว่า ขออย่าให้เจ้าคุณต้องเกี่ยวข้องด้วยเลย ท่านเป็น
 คนดีมาก และให้ที่พักกินอยู่หลับนอน ดังนี้ ถ้าไม่จริงมัน
 จะเอาอะไรมาพูด นายทีแก่กว่าเจ้าคุณยังจำได้ เจ้าคุณปฏิเสธ
 ว่าจำไม่ได้จะให้ผมเชื่ออย่างไร ? เวลานั้นเป็นประธานสภา
 ทำไม่จำข้อบังคับได้แม่นยำ ตอบว่า เรื่องข้อบังคับสภานั้น
 เอามาเทียบกันไม่ได้ เพราะหน้าที่จะต้องดูไว้ให้ขึ้นใจ ส่วน
 เรื่องพินันไม้นึกฝันว่าจะมีผู้มาถามจึงไม่สนใจ และพูดต่อไปว่า
 ที่จริงนั้น รู้สึกว่าความจำไม่ดีมาแต่อายุอย่างขึ้น ๕๒ แล้ว จึง
 ได้หาทางลาออกจากราชการตั้งแต่อายุ ๕๔ ซึ่งยังไม่ครบเกษียณ
 อายุ

ตอนนั้น นายตำรวจผลัดกันมาช่วยพูดและชี้แจงหลายคน
 รวมทั้งพระพินิจด้วย ยังไม่มีการจด

พระพินิจกล่าวว่า เรื่องนี้ ผมได้ทรงมานานโดยผม
 นับถือเจ้าคุณ และทราบว่าเจ้าคุณเป็นคนดี ไม่ใคร่เอาเรื่อง
 อะไรกับใคร ที่ต้องมาพัวพันด้วย คงจะกลัวอิทธิพลหลวง
 ประกิจรู้ ผมทราบมานานแล้ว แต่ที่เก็บนิ่งไว้เป็นคนสุดท้าย
 ก็เพื่อจะหาทางช่วยเหลือ ผมได้ไปปรึกษานายทหารผู้ใหญ่ทั้ง
 บกทั้งเรือแล้ว ท่านเหล่านั้นแนะนำว่า เมื่อเรื่องปรากฏเช่น
 นี้ ก็ต้องจัดการไปตามทางการ แต่ให้หาวิธีให้ผ่อนหนักให้
 เป็นเบาลงบ้าง ถ้าเจ้าคุณยังปฏิเสธอยู่อย่างนี้ ก็จะต้องเป็น
 จำเลยในฐานะสมรู้ร่วมคิดด้วย

หลวงแผ้วฯ ชี้แจงต่อไปว่า เจ้าคุณอย่าคิดไปฟังพวก
 เหล่านั้นเลย ไม่มีใครที่จะกลับมืออิทธิพลให้เจ้าคุณฟังได้อีก ผม
 เชื่อ ๑๐๐% ว่าในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์เพราะพวกนี้ ผม
 มีหลักฐานบริบูรณ์ทุกอย่าง ผมไปเฝ้าในหลวงมา ท่านก็ปรัก
 ปรำและให้หลักฐานผมบริบูรณ์ ในหลวงรับสั่งว่า เรื่องที่เกิด
 ชักใจกันขึ้นนั้น เกี่ยวแก่การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการตลอดจน
 รถพระที่นั่งส่วนพระองค์ อยากจะใช้ก็สั่งให้เอาไปโดยมิได้ขอ
 พระบรมราชานุญาต

ส่วนสมเด็จพระที่นั่งนั้นหาท่านว่าได้กับคนโน้นคนนี้ ก็เป็น
 การใส่ความทั้งนั้น เจ้าฝรั่งคนหนึ่งที่ถูกกล่าวหา เมื่อได้พบ

แล้วก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะเป็นคนทำสวน ไร่ใช้เบ็ดเตล็ด
พักอยู่ที่ตำหนักห้องใต้ดิน และนายเอกก็เช่นเดียวกัน เขาได้
ช่วยเหลือท่าน ๆ ก็เอ็นดูเขา เมื่อข่าวของแพงให้เงินเขาบ้าง
ก็ถูกนินทา

ได้สังเกตการแต่งพระองค์ของสมเด็จพระชนนี ก็เห็น
ท่านแต่งตัวหอมช่อ ทำงานโน่นนี่ตลอดวัน ถ้าเป็นคนยังฝึก
ไผ่ทางชู้สาวอยู่ ก็คงจะแต่งให้ดีกว่านี้ และย่ำว่า เจ้าคุณเชื่อ
พวกผมดีกว่า พวกผมจะช่วยเจ้าคุณเมื่อเจ้าคุณรับเป็นพยาน
แล้ว ผมจะให้ความอารักขาไม่ต้องกลัว

พระพิณก็เอ่ยขึ้นว่า ผมทราบเจ้าคุณจน มีลูกก็ไม่
เอาถ่าน หาเรื่องผลาญบ่อยๆ เวลานี้เจ้าคุณให้คุณหญิงไป
ค้าผ้า ผมก็ทราบ ถ้าหากต้องเป็นจำเลย เจ้าคุณก็แย่ กรอบ
กรวก็แย่นาเจ้าคุณนา

เมื่อพระพิณ จว แห่ถึงฐานะครอบครัว ก็เลยเล่าให้
ฟังว่า ความจริงผมจนใคร ๆ ก็รู้ ยิ่งลูกมาทำหนี้ให้ต้องรับใช้
ทั้ง ๓-๔ หมื่น และขาดทุนไม้หอมเข้าด้วย ไล่เบี้ยจากผู้
รับตัดไม้ส่งก็ยังไม่ได้ จึงต้องกู้ยืมเอาเงินไปใช้บริษัทนพคุณ
เขาก็ก ๕-๖ หมื่น ถ้าต้องคดีก็คงแย่นั่น ก็เลยพูดขึ้นว่าความ

จริงผมแน่ใจว่าผมบริสุทธิ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เพื่อให้โอกาสผม
ทบทวนความจำสักเล็กน้อย อยากจะขอพบคุณหญิงสักหน้อย
ลองถามเขาดู เขามีความจำดีกว่าผม

พระพิณิจ ๖ ก็สั่งให้นายตำรวจมารับคุณหญิงไป และ
พูดกับข้าพเจ้าต่อไปว่า เจ้าคุณรับเสียดีกว่า ผมจะกันเขาเป็น
พยาน ถ้าไม่เชื่อผมๆ จะเชิญ พล. ท. ผิน ๖ มาทำหนังสือ
รับรองให้ หรือถ้ายังไม่แน่ใจจะให้จอมพลทำหนังสือรับรองให้
ก็ได้ ผมจะพาไป ท่านเหล่านั้นเขายังสงสารเจ้าคุณอยู่

ข้าพเจ้าก็ตอบว่า รอพบคุณหญิงก่อน พระพิณิจ ๖ จึง
ชวนข้าพเจ้าลุกขึ้นจากโต๊ะขอพูดกันเป็นส่วนตัว พาลงไปทาง
บันไดหลังลงไปนั่งโต๊ะ (เวลานี้ประมาณ ๑๖.๐๐ น. เศษ) ได้
คุณเรือน ไต่ถามตำรวจซึ่งนั่งอยู่ ๒-๓ คนไปหมด สั่งเอา
โอวัลตินมาให้ ๑ แก้ว แล้วก็เริ่มพูดจาเกลี้ยกล่อมถามว่าเวลา
นี้ทำอะไร ก็บอกว่าเวลานี้เป็นกรรมการบริษัทอยู่ ๓ บริษัท
ได้เบี้ยประชุมบ้างเดือนละเล็กน้อยบำนาญก็ได้เล็กน้อยตั้งแต่ถูก
รัฐประหารแล้ว รายได้ไม่พอจ่าย กินทุนทุกวัน ต้องขายของ
เก่าเลี้ยงครอบครัว ลูกก็ยังเรียนหลายคน

พระพิณิจ ๖ ก็เอ่ยขึ้นว่า ผมจะช่วยให้จอมพลหางานให้

เจ้าคุณศักดิ์แห่งหนึ่ง และผมเองก็จะพยายามช่วย อย่าปฏิเสธ
เลยเรื่องจะได้เสร็จกันเสียที นี่ก็หลายชั่วโมงแล้ว

ก็ตอบว่า ก็เรื่องมันไม่จริงจะให้ผมรับอย่างไร รู้สึก
ละอายใจเหลือเกิน พระพิณิจ ๖ ก็ย้าถึงเรื่องนายที ก็ยังรับบุญ
คุณข้าพเจ้าอยู่และกราบไหว้ท่าน ขออย่าให้ข้าพเจ้าต้องเป็น
จำเลย และก็ไม่มีใครท้วงติงอะไรเจ้าคุณ มันจะมาปรักปรำเจ้า
คุณเอาอะไร

ข้าพเจ้าก็บอกว่า คุณพระอย่าเชื่อใจ้ายตีนักนา อ้าย
หมอนี่ชอบโม้ไม่เข้าเรื่องเสมอ อยู่กับผมมา ยิ่งอยู่ไปยิ่งรู้ว่า
เป็นคนเชื่อไม่ได้ การพูดพล่อย ๆ ของมันถึงกับจะให้ลูก ๆ
หลาน ๆ ผมทะเลาะจะแทงนายทีตายก็ครั้งหนึ่ง และเรื่องไม่
หมอนก็เหมือนกัน รายงานที่หลวงซจร ๖ เอามาการันตีเงินที่
เอาไป นายทีมาบอกผมว่าเป็นนาดี ชื้อมาจากท่านผู้หญิง
ละเยียด ได้ค่าเช่าพอเลี้ยงครอบครัวทุกปี และเป็นคนมีนา
มากเชื่อได้ ผมเชื่อเลยไม่ไปคูนาก่อนจ่ายเงิน ต่อมาเมื่อตก
ลงโอนให้ข้าพเจ้าแล้ว กลับปรากฏว่าเป็นนาอยู่ในท่าเลไม่ตี
มีคนเช่าทำไม่เต็มพื้นที่ ที่ไม่ได้ทำ ทั้งปล่อยรก

ให้ไปซื้อไม้ก็ตรวจไม่รอบคอบ จนผู้ซื้อคัดออกหลาย

ร้อย กลับไปทะเลาะกับผู้คัดไม้ออกอีก ที่ข้าพเจ้าไม่ให้
ออกเพราะเกรงจะรุนแรงไป นอกจากนั้นยังเที่ยวไปคุยไม้กับผู้
ที่เขามาติดต่อกัน เป็นหุ้นส่วนกับข้าพเจ้า เรื่องเหล่านี้มาทราบ
ภายหลังเป็นตอน ๆ ฉะนั้นตอนจะกลับบ้านจึงไม่ให้เงินตาม
ที่ขอ

พระพิณิจ ๖ ก็ว่า นายตีให้การไว้ว่ายังเคารพเจ้าคุณตี
ทุกคนเพียงเท่านี้ก็พอตีคุณหญิงมาถึง

พอคุณหญิงมาถึง ก็มานั่งที่โต๊ะไต้คุณ ซึ่งข้าพเจ้านั่ง
พูดคุยกับพระพิณิจ ๖ พระพิณิจ ๖ ก็ลุกจากโต๊ะขึ้นข้างบน มี
นายตำรวจคนอื่นไม่รู้จักมานั่งแทน ข้าพเจ้าก็ถามว่า จำได้
ไหมว่าหลวงประดิษฐ ๖ เคยมาที่บ้านบ้างไหม คุณหญิงตอบ
ว่า เท่าที่จำได้เคยมาหนึ่งเดียว เมื่อคราวแต่งงานลูก ตำรวจ
คนนั้นก็ถามว่า รู้จักนายทองอินทร์และนายเฉลียว, นายจำลอง,
นายตุ้ (วัชรชัย) ไหม คุณหญิงว่า นายตุ้ รู้จักแต่ไม่คุ้นเคย
นายทองอินทร์เคยพบครั้งเดียวและไม่ได้พูดคุยกัน เมื่อกรรม
การหอการค้าเชิญไปรับประทานที่หอการค้า คนอื่นที่ถามไม่
รู้จัก

เมื่อถามแม่ฉวีว่า ลองนึกให้ดี นายตีเคยยืนยันว่า

พวกที่กล่าวนามมาแล้วเคยไปที่บ้าน แม่ลิวว่า เอะ ถ้าไป
ก็คงนี่ออก พอพูดเท่านั้นตำรวจก็เชิญข้าพเจ้าขึ้นข้างบนขึ้น
บันไดหลังไปนั่งโต๊ะ ที่ซานระหว่างฝาห้องใหญ่กับครัวหรือ
ห้องคนใช้

คราวนี้ตำรวจมานั่งอยู่ด้วย ๒ คน ยืนข้างขวา ๑ คน
ข้างซ้าย ๑ คน รู้จักแต่หลวงแพ้ว ๖ คนเดียว คนยืนทางขวา
หนุ่มและร่างใหญ่โตแข็งแรง ตัดผมใหม่เกรียนข้าง ๆ

คนใหญ่โตชี้แจงว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชน
สนใจมาก พวกผมอยู่ต่างจังหวัดถูกเรียกมาช่วยสอบสวน ผม
ทำงานทั้งกลางคืนกลางวัน บางคืนสองยามก็ยังไม่ได้นอนฝ่า
อันตรายมาก แต่พวกผมทำงานตามหน้าที่ไม่ได้บันทึกเรื่องขึ้น
เลย สืบได้มาอย่างไรก็ว่าไปตามรูป พวกผมนับถือเจ้าคุณจึง
พยายามจะช่วย ควรรับเสียดีกว่านี้ก็เย็นมากแล้ว

อีกคนก็กล่าวขึ้นว่า ผมเชื่อว่าเรื่องนี้เป็นจริง เจ้าคุณ
ไม่แน่ใจว่าพวกผมจะช่วย กลัวจะต้องเป็นจำเลย จึงไม่รับ พอ
พูดเท่านั้นพระพิณิจ ๖ ก็เข้ามาเฝ้าพูดถึงจะให้ พล. ท. ผิน ๖ หรือ
จอมพลรับรองอีกเป็นคำรับรอง

ข้าพเจ้ายืนยันกรานว่า ก็จำไม่ได้ว่าพวกนี้มาจะให้รับ

อย่างไร ถ้าจริงก็ยินดีรับและเชื่อเกียรติคุณพระ (พระพินิจ) ไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ต้องรับรองดอก พอพูดเท่านั้นพระพินิจ ก็ออกไป และได้ยื่นสั่งตำรวจว่า ผมจะกลับบ้านไปอาบน้ำอาบท่าประเดี้ยว แล้วก็หายไป

ตอนนั้นใครคนหนึ่งบอกว่า คุณเองน่ลูกเขยเจ้าคุณก็มาจะให้^{ขึ้น}ขึ้นมาพบใหม่ ข้าพเจ้าก็บอกว่า ดีเหมือนกัน ถ้าคุณหญิงยังอยู่ให้เชิญ^{ขึ้น}ขึ้นมาด้วย

หมายเหตุ คุณหญิงบอกให้ทราบภายหลังว่า ตอนที่ข้าพเจ้าลุกขึ้นข้างบน เมื่อพบกับคุณหญิงแล้วนั้น ตำรวจคนหนึ่งมาบอกกับคุณหญิงว่า จะให้ไปตามคุณเองน่มาใหม่ ผมรู้จักกันจะไปรับมาเพื่อจะให้มาช่วยพูดกับเจ้าคุณท่าน คุณเหมือนจะเป็นนายราชภักดี ๆ คุณหญิงยังไม่ทันตอบเขาก็ไป ข้าพเจ้าหรือคุณหญิงไม่ได้ให้ไปรับตามข่าวหนังสือพิมพ์

เมื่อคุณหญิงและเองน่ขึ้นไปหาข้าพเจ้าแล้ว ตำรวจก็ลุกออกไปหมด ปล่อยให้ข้าพเจ้าพูดกันตามลำพังอยู่พักหนึ่งเองน่และคุณหญิงก็ว่า ทาตีและอีไบมันยืนยันเราจะทำอย่างไร ข้าพเจ้าก็ว่าเมื่อนึกไม่ออกจะบอกว่าเขามาอย่างไร อยากจะปล่อยไปตามเรื่อง เลยบอกเองน่ให้ทราบว่ เวลานี้มี^{ขึ้น}หนี้สินอยู่ที่ไคมั่ง ให้ช่วยเป็นธุระและกันเรื่องคุณ แม่ถวิลช่วยหาเอกสาร

ต่าง ๆ ให้เขาคัวย พวกกันเพียงเท่านั้น ตำรวจก็เชื่อง่อน ๆ กลับ
 สักประเดี๋ยวก็นึกเอาข้าวห่อ ๒ ห่อ กับแกงจืดและโอวัลตินมา
 ให้ ว่าเย็นแล้วรับประทานเสีย ข้าพเจ้าและคุณหญิงก็รับ
 ประทาน รับประทานไม่ลงเพราะข้าวแข็งฟันไม่ดี เวลานี้ห่ม
 กว่าแล้ว นั่งรับประทานอยู่ราวครึ่งชั่วโมง พอจะอิ่มก็มีตำรวจ
 มานั่งด้วยสองสามคน

คราวนี้มีนายตำรวจผิวเนื้อดำ ๆ มานั่งอยู่ด้วย ๑ คน ๆ
 นึกว่า เมื่อคุณพระพิณิจ ว่าจะไปบ้าน ท่านรู้สึกคุณเจ้าคุณ
 แล้ว สักพวกผมว่าอีกครึ่งชั่วโมงเจ้าคุณยังปฏิเสธอยู่ ให้บอก
 สันติบาลเอาตัวไปกักไว้ พวกผมสงสารเจ้าคุณจึงขอร้องว่าให้
 โอกาสพวกผมช่วยเกลี้ยกล่อมและชี้แจงต่อไปอีก และขอให้
 คุณพระรีบกลับมาด้วย อีกคนหนึ่งพูดเสริมต่อไปว่า ถ้าเจ้า
 คุณต้องถูกกักตัว พอรุ่งขึ้น หนังสือพิมพ์ก็จะลงกันแซ่ดหมด
 มติมหาชนเป็นอย่างไรเจ้าคุณคงทราบแล้ว ต่อไปเจ้าคุณจะ
 เสียหายหมด ความดีที่เคยทำมาหมดกันครั้งนี้ ถ้ารับเสียจะ
 เป็นประโยชน์แก่เจ้าคุณและครอบครัวเอง ถ้าเจ้าคุณยอมเป็น
 พยาน ต่อไปจะแสดงให้เห็นว่าพวกผมได้ทำคุณไว้แก่เจ้าคุณมาก
 มาย พวกผมไม่ได้ปรักปรำเจ้าคุณเลย ไม่เชื่อเรียกนายตีและ
 ทองใบถามดูก็ได้ ถ้าไม่จริงมันจะเอาอะไรมาพูด

ในที่สุดข้าพเจ้าได้ขอให้เรียกนายที่ขึ้นมาถาม นายที่ก็ยืนยันว่าจำได้ว่า พวกนี้ได้มาปรึกษากันจริง เขาจำได้แน่นอน พุคเท่านั้นเขาก็ให้นายที่กลับ ข้าพเจ้าจึงให้เรียก น.ส. ทองใบ ขึ้นมา และถามว่า แก่รู้จักนายเจดีย์หรือ ทองใบตอบว่า เด็ก ๆ บอก พอจะถามต่อไปเขาก็ให้ น.ส. ทองใบกลับ

เมื่อ ๒ คนกลับแล้ว ยังสำคัญอีกว่า ไม่เฉพาะแต่สองคนนี้เท่านั้น แม้แต่บุตรของข้าพเจ้าเองก็ยังมาให้การว่าพวกนี้เคยมา (เขาหมายถึงนายเสถียร ฯ) และยังมีคนอื่น ๆ ใกล้เคียงยืนยันอีกหลายราย เช่นพวกโรงกระสาปน์และตามห้องแถว เป็นต้น

ขณะนี้ ข้าพเจ้าร้อนและเพลีย เพราะแต่งสากล ปลดผ้าผูกคอออก รู้สึกมีเหงื่อไปหมด คิดแต่ในใจว่า ถ้าถูกเป็นจำเลย เขาก็ต้องเอาตัวไปกักไว้ เวลานี้สุขภาพไม่สมบูรณ์ รับประทานอาหารก็ต้องจำกัดอาหารเหลว ๆ กล้วยน้ำว้าเป็นพิเศษ ข้าพเจ้าก็ต้องหุงให้เปียก ถ้าถูกกักจองจำ เจ็บก็คงตายระหว่างข้างเป็นแน่ ฐานะทางครอบครัวก็เต็มที่ มีหนี้อยู่เวลานี้เกือบแสนบาท อยู่ข้างหลังต้องล้มละลายแน่ ถึงคราวพ้องก็คงประกันไม่ได้ หากจะให้ประกันก็ไม่มีเงินวางประกัน เบี้ยหวัดเบี้ยบำนาญที่

เคยรับจะถูกลงก คិតทบทวนอยู่เช่นนั้น ก็พอดีพระพินิจกลับมา
เข้ามาถามว่า ทำไมเจ้าคุณรับประทานน้อยเหลือเกิน ตอบว่า
ข้าวแข็งกินไม่ได้ และกินไม่ลง ฟันไม่ดี อยู่บ้านต้องจัดอาหาร
เสียวุ่นวาย ๆ เป็นพิเศษ พระพินิจ ๖ จึงสั่งให้ไปซื้อโจ๊กมาให้
ข้าพเจ้าขบใจ ว่าไม่ต้องซื้อ แล้วก็เชิญพระพินิจมาที่โต๊ะ
ขออนุญาตปรึกษากับคุณหญิงศักดิ์เล็กน้อย พระพินิจ ๖ ก็อนุญาต

เมื่อตำรวจคนอื่น ๆ จะลุกไป ได้พูดกับคุณหญิงว่าเรื่อง
นี้อยู่ที่คุณหญิง ถ้าคุณหญิงให้ท่านรับ ท่านคงรับ การรับจะ
เป็นประโยชน์แก่คุณหญิงและครอบครัวมาก แล้วท่านก็ออกไป
หมด

เวลานี้เป็นเวลาเกือบ ๔ ทุ่มแล้ว จึงพูดกับคุณหญิงว่า
ถ้าข้าพเจ้าต้องถูกกักตัวจะต้องเดือดร้อนถึงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
จะลองถามเขาก่อนว่า ที่เขากล่าวว่าถ้าตกลงเป็นพยานเขาแล้ว เขา
จะหาวิธีให้เราพ้นจากคดีนั้น เขามีความคิดอย่างไร คุณหญิง
ก็ตกลง

ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นจากโต๊ะ ขอเชิญพระพินิจพบกันสองต่อ
สองจึงพากันเดินไปทางเจดียงสุคต้านหลัง เจดียงเดียวกับที่นั่ง
อยู่นั้นแล้วข้าพเจ้าก็ถามว่า ที่ว่าจะช่วยให้ผมปลื้มตัวพ้นคดีนั้น

จะอย่างไร พระพินิจฯ ก็แนะว่า เมื่อเชิญพวกนั้นเข้าห้อง
รับแขกแล้ว ก็ขอตัวลุกออกไปเสียสักครู่ แล้วก็กลับ คุยกัน
เรื่องค้าขายหรือเรื่องอื่นอีกสักครู่ แล้วเขาก็ลากลับ ระหว่าง
ที่เจ้าคุณลุกไปนั้น นายตีฯ เป็นคนไต่ยินเขาปรึกษาวางแผน
การ ท่านเจ้าคุณก็ไม่ต้องเกี่ยวข้อง เป็นแต่เขามาอาศัย
สถานที่บ้านเจ้าคุณเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น

เมื่อพระพินิจฯ แนะนำเช่นนั้น ข้าพเจ้าตรัสตรองอยู่สัก
ครู่หนึ่ง ทบทวนเหตุผลดู เห็นว่าพยานสำคัญคือนายตีฯ คน
เดียว เมื่อกลับบ้านได้ พอจะหาข้อเท็จจริงหักล้างพยานปาก
นี้ได้ และถ้ามีทางทำได้ก็จะกลับคำให้การภายหลัง ก็ตกลงรับ
เป็นพยาน จึงพากันเดินกลับเข้าไปที่โต๊ะกลางในห้องโต๊ะเดียว
กับที่เข้าไปนั่งครั้งแรก มีนายตำรวจนั่งอยู่ทางซ้ายหนึ่งคน ไม่
รู้จักชื่อ ข้าพเจ้านั่งทางขวา พระพินิจฯ นั่งหัวโต๊ะ

พระพินิจฯ เริ่มเขียนคำให้การ เริ่มต้นด้วยการรู้จักกับ
นายตีฯ มีนายแม่นั้นฯ แนะนำมาให้รู้จักก่อน ตลอดจนนายตี
ไปหาพันตรีหลวงขจรฯ มารับตัดไม้ส่ง การจ่ายเงินให้หลวง
ขจรไปตลอดจนการปรับพันตรีหลวงขจรฯ จนนายตีฯ ออกจาก
บ้านไป

ข้อสำคัญก็ได้ให้การไว้ว่า นายตีฯ มาอยู่บ้านข้าพเจ้า

ราว ๔-๕ เดือน ก่อนคุณแม่ (แม่ยาย) ถึงแก่กรรม (ซึ่งภายหลังเมื่อได้สอบถามคนที่เคยมาอยู่ที่บ้าน และออกไปอยู่ที่อื่นแล้ว ก็สอบถามทวนความจำคนที่กำลังอยู่ในบ้าน จึงแน่ใจว่านายตี ๖ เข้ามาอยู่ในบ้าน ตอนเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว ก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรมเป็นแต่ไป ๆ มา ๆ ซึ่งจะได้บันทึกไว้ต่อไปข้างหน้า)

เมื่อหมดเรื่องนายตี ๖ แล้ว พระพิณิจ ๖ ก็เริ่มเขียนเรื่องหลวงประดิษฐกับพวก ซึ่งเขียนนำว่าประมาณ ๒ เดือน ก่อนกรณีสวรรคต หลวงประดิษฐ์, นายตี, นายเจดีย์ (แล้วจะเขียนชื่อ นายชิต, นายบุญ, นายทองอินทร์ลงไปด้วย ข้าพเจ้าทักว่า ๓ คนก็พอแล้ว) พระพิณิจ ๖ จึงเขียนว่ากับพวกอีก ๒-๓ คน ซึ่งจำไม่ได้ (ลงไปข้าพเจ้าก็ยอม) ได้ไปหาข้าพเจ้าที่บ้าน ตอนเย็น ๆ โดยไม่ได้บอกล่วงหน้าให้ทราบ เมื่อข้าพเจ้าเชิญเข้าไปในห้องรับแขก เมื่อได้ถามทุกข์สุขก็ถามข้าพเจ้าถึงเรื่องการตัดไม้หมอนรถไฟ ซึ่งได้ทราบมาว่ากำลังทำการตัดอยู่ ข้าพเจ้าตอบว่ายังมิได้ลงมือ เป็นแต่เพียงเที่ยวสืบราคาผู้รับตัดส่งอยู่ แล้วข้าพเจ้าก็ขอตัวลุกออกจากห้องไปข้างบน (หมางถึงบนเรือนเพราะห้องรับแขกอยู่ข้างล่าง) เพื่อสั่งให้เด็กหาน้ำและบุหรี่ยาเลี้ยง.....

หมายเหตุ (การจัดน้ำและบุหรีมาเลี้ยงแขกที่มาหาข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้ามิได้มอบหมายใครเป็นพิเศษ เพราะเด็กส่วนมากเป็น เด็กนักเรียนและไปทำงานบ้าง พวกแม่ครัวก็แต่งตัวไม่เรียบร้อย สุดแต่ใครว่างก็จัดมา โดยมากข้าพเจ้ามักต้องสั่งแทบทุกราย แขนงบางรายไม่จัดมารับรองก็มี เพราะโดยปกติบุหรี ข้าพเจ้ามิได้หาไว้ประจำ บางที่ต้องออกไปซื้อข้างนอกก็มี เพราะข้าพเจ้าไม่ชอบ และไม่อยากซื้อมาทั้งไว้ ส่วนมากซื้อ บุหรีมวนของกรมสรรพสามิต ซึ่งเก็บนานก็เสีย ซื้อมาที่ไรที่ เหลือเด็ก ๆ ผู้ชายและลูกชายโต ๆ รวบเอาไว้สูบหมกซึ่งข้าพเจ้า ห้ามมิให้เขาเหล่านั้นสูบ เพราะต่างยังมีรายได้อีกไม่พอ)

.....สักครู่ก็กลับลงมา และคุยกันเรื่องการตัดไม้หมอนต่อไป สักครู่ต่างก็ลากลับ ระหว่างที่ข้าพเจ้าออกไปจากห้อง เขาจะคุยหรือพูดเรื่องอะไร ข้าพเจ้าไม่ทราบ

ต่อจากนี้ พระพิณิจ ฯ ก็ถามถึงว่า หลวงประดิษฐ์ ฯ นับถือข้าพเจ้ามากไม่ใช่หรือ และหลวงธำรงก็เรียกเจ้าคุณว่า อาจารย์ไม่ใช่หรือ ข้าพเจ้าก็ตอบว่าหลวงธำรงไม่เคยเรียกข้าพเจ้าอาจารย์เลย ความจริงข้าพเจ้าเคยเป็นครูสอน แต่ไม่เคยเรียก

ส่วนหลวงประดิษฐ ฯ นั้น เริ่มนับถือข้าพเจ้าเมื่อครั้ง
เปิดประชุมสภาใหม่ ๆ ตอนนั้นแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ซึ่งมีสมาชิกพรรคอาวุธเข้าประชุมกันมาก เวลาโต้เถียงกัน รัฐบาล
พระยามโนเกรงจะเกิดเหตุ จึงให้ทหารไปยืนตรวจกันตอนจะ
เข้าประตูพระที่นั่ง เมื่อเปิดประชุม ข้าพเจ้านั่งเป็นประธาน
ก็ได้มีการถามกันขึ้นในที่ประชุมสภาว่า การที่รัฐบาลทำเช่นนี้
ถูกผิดและเป็นการสมควรเพียงไร ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นกล่าวว่า
เรื่องสภานี้เป็นของใหม่สำหรับเรา จึงหันไปถามหลวงประดิษฐ ฯ
ว่า ท่านเป็นผู้รู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และสภาที่อยู่ ขอเชิญ
ชี้แจงระเบียบที่ทราบมาให้ที่ประชุมฟังหลวงประดิษฐ ฯ ก็ชี้แจง
ว่าการรักษาระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับสภานั้น เป็นหน้าที่ของ
ประธานสภา ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาล

เมื่อหลวงประดิษฐ ฯ ชี้แจงแล้ว ข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นกล่าว
ขอรับรองรัฐบาลว่า เมื่อระเบียบเช่นนี้เป็นหน้าที่ของประธาน
สภา ในนามของประธานสภา ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ต่อไปขอ
ให้รัฐบาลลงตปฏิบัติเช่นที่แล้วมาเสีย

พอเลิกประชุมหลวงประดิษฐ ฯ ก็ตรงมาค่านับข้าพเจ้า
และพูดว่า การที่ข้าพเจ้าขอรับรองรัฐบาลไปนั้นเป็นการถูกต้อง

เขารู้สึกนับถือข้าพเจ้ามาก ต่อแต่นั้นมา ก็รู้สึกว่าหลวงประดิษฐไพเราะ
เคารพข้าพเจ้า

พระพิณิจ ๖ ถามต่อไปว่า เคี้ยวมันเป็นอย่างไร
ข้าพเจ้าก็ตอบว่า เคี้ยวมันหลวงประดิษฐไพเราะ เป็นใหญ่เป็นโตขึ้น
ข้าพเจ้าต้องกลับเคารพเขา ส่วนหลวงประดิษฐไพเราะ ก็ยังคงเรียก
ข้าพเจ้าว่าเจ้าคุณหรือใต้เท้าเสมอมา

หมายเหตุ สำหรับหลวงธำรงนั้น ดูเหมือนพระพิณิจ ๖ ไม่ได้
จด ส่วน ร.อ. ตู จดหรือเปล่าจำไม่ได้ คนอื่นๆ ไม่ได้จด

วันนี้จดเพียงเท่านี้ พระพิณิจ ๖ ลงชื่อเป็นผู้ใต้สวน
ข้าพเจ้าลงชื่อฐานเป็นพยาน

ในการเขียน พระพิณิจ ๖ มีการเขียนนำตลอดเวลา
ข้าพเจ้าท้วงและขอแก้บ้าง ที่เกี่ยวกับการลงนามย่อกำกับทั้งสองคน
และลงนามกำกับทุกหน้าที่เขียน

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๑ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น.
ซึ่งขณะนั้น ข้าพเจ้าไปฟังเทศน์มหาชาติอยู่ในโบสถ์วัดชนะ
สงคราม มีเด็กที่บ้านและนายตำรวจไปเชิญข้าพเจ้าว่า พระ
พิณิจ ๖ ให้เชิญไปที่สันติบาล ข้าพเจ้าก็ไป ครั้นนี้โปรดของ
โรงพักสถานีตำรวจวัดชนะสงคราม

เมื่อขึ้นไปพบพระพิณิจ ๖ แล้ว (ณ ที่บ้านหลังเดิมกับ

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๙๑) ได้มีการสอบสวนและคุยกันถึงเรื่องกรณีสวรรคตโดยยังไม่จบ มีการถามถึงความกิดเห็นในการพิจารณาเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน เป็นมาแต่ต้นหรือเมื่อไร ข้าพเจ้าจำไม่ได้จึงขอคุณสมบัติรายงานของกรรมการ ก็ตอบว่า ข้าพเจ้าขอยื่นความกิดเห็นตามที่มีส่วนลงนามในรายงานนั้น มีตำรวจคนหนึ่งถามว่า สำหรับนายชิต นายบุญนั้น คณะกรรมการก็เพิ่งเล็งอยู่มาก แต่ก็ไม่มีหลักฐานจะลงโทษได้ซึ่งปรากฏในรายงานนั้นแล้ว

ส่วนที่ข้าพเจ้าร่วมเป็นกรรมการนั้น เริ่มเข้ามาเมื่อตอน พ.ศ. ๒๔๙๑ ออกจากตำแหน่งประธานพฤษสภา เข้าเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในรัฐบาลธำรงนาวาสวัสดิ์ และข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นประธานพฤษสภาแทนเมื่อเข้ามานั้น จำได้ว่าได้มีการสอบสวนกันเสร็จสิ้นแล้ว และกำลังพิจารณาสำนวนการสอบสวนกันอยู่แล้ว แล้วพระพิณิจฯ ก็เริ่มจดโดยเขียนนำว่า

ตามที่ข้าพเจ้าให้การไว้แล้วนั้น หลวงประดิษฐ์ฯ กับพวกได้ไปที่บ้านข้าพเจ้า ซึ่งนายทีฯ อยู่ด้วยนั้น ข้าพเจ้าขอให้การเพิ่มเติมต่อไปว่า ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตโดยตำแหน่งสืบแทน พ.ศ. ๒๔๙๑

สถานนท์ ซึ่งลาออกไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นเวลาที่ได้มีการสอบสวนกันเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าเห็นพ้องกับความเห็นของคณะกรรมการ ซึ่งได้รายงานไว้แล้ว ว่าควรให้เจ้าหน้าที่สืบสวนต่อไป และในระหว่างพิจารณาคณะกรรมการได้แบ่งเสียงถึงนายชิตและนายบุญอยู่มาก แต่ไม่มีหลักฐาน

ต่อจากนั้นก็มีการซักถามถึงความเห็นส่วนตัวข้าพเจ้าก่อน เข้าเป็นกรรมการว่า มีความคิดเห็นอย่าง orton มีนายตำรวจอีกคนหนึ่งเป็นผู้ถาม และพระพิณิจ ๖ เป็นผู้จ

ข้าพเจ้าก็ตอบว่า 'ในชั้นแรกที่รัฐบาลแถลงให้สภาทราบ ข้าพเจ้าก็เชื่อตามนั้น ต่อมาเมื่อมีการแต่งตั้งพระศพระเฮอลงโกษฐ เมื่อพบแปลกระสุนทะเลทางท้ายพระเศียรอีก ๑ แปลกนั้นก็ทำหน้าเจ้าหน้าที่ว่า ชั้นแรกทำไมไม่มีการชันสูตรพระศพกัน ต่อมาเมื่อมามีการชันสูตรพระศพกัน แพทย์ต่างมีความเห็นกันไปคนละทางสองทาง ซึ่งทัศนคติไม่ได้ว่าจะเป็นเอาข้างไหน ได้ลองใคร่ครวญดูในใจของตนเองไม่กล้าพูดกับใครว่าจะเป็นไปได้ไหม อย่างโน้นบ้างไหม ก็ไม่มีอะไรจะยืนยัน

นายตำรวจคนหนึ่งถามข้าพเจ้าเฉพาะในกรณีฆาตกรรม เจ้าคุณกิดอย่างไร? ข้าพเจ้าตอบว่าได้ลองคิดเหมือนกัน เห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะในพระราชฐานนั้นกว่าจะเข้าถึง

องค์ในหลวง ย่อมต้องผ่านกองรักษาการณ์และเจ้าหน้าที่หลาย
ชั้นหลายเชิง นี่เป็นความรู้ที่ข้าพเจ้าเคยเป็นราชองครักษ์เวร
อยู่นาน เมื่ออยู่ในราชการทหารเรือ

แล้วนายตำรวจคนหนึ่งก็ถามขึ้นว่า เตียน^๕ (คือขณะ
เกิดกรณีสวรรคต) เขาจัดการอย่างไร เจ้าคุณทราบไหม
ข้าพเจ้าตอบว่า ไม่ทราบ

หมายเหตุ ตอนนั้นพระพินิจฯ อธิบายให้ฟังว่า เตียน^๕ เขาจ้าง
กันมาเป็นทั้งนั้น ไม่เลือกว่าตำแหน่งควรหรือไม่ควร ไม่ได้
ถวายพระเกียรติยศเหมือนแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ว่า ข้าพเจ้าไม่
ทราบ

ต่อจากนั้นพระพินิจฯ ก็เริ่มถามว่า ผมขอถามเกี่ยวกับการ
การเมืองอีกสักเล็กน้อย และเริ่มเขียนว่า ในสมัยนายปรีดีฯ
เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ได้มีโครงการที่จะจัดตั้งสหพันธรัฐขึ้น
แล้วอ่านให้ข้าพเจ้าฟัง ข้าพเจ้าค้านว่า เรื่องนี้ข้าพเจ้าไม่ทราบ
ขอแก้เป็นว่า “ในรัฐบาลหลังๆ นี้ รู้สึกว่ารัฐบาลสนับสนุน
พวกญวนอิสระลาวและเขมรอิสระอยู่มาก” พระพินิจฯ ก็ยอม
แก้ไขตามนี้

ต่อจากนั้นนายตำรวจถามเพิ่มเติมว่า ตอนทีหลวงประ
จักษ์ฯ กลับนั้น ออกมาส่งหรือเปล่า ข้าพเจ้าก็ตอบว่าออก

มาส่ง และถามว่ามารรถหรือเดินมา มารรถก็กัน ข้าพเจ้าก็ตอบว่าคนชั้นนี้ เขาก็ต้องมารรถทั้งนั้น ไม่มีใครเดินมาหรือรถจำเป็น ต้องจกด้วยหรือแล้วก็มีได้จก

นอกจากนี้ได้ถามว่า เวลาเย็น ๆ นายที่อยู่เสมอหรือ ข้าพเจ้าตอบว่า ส่วนมากอยู่

พระพนิจ ฯ ก็บอกว่าพอแล้ว ได้อ่านทวนให้ฟัง ข้าพเจ้าก็ขอแก้ความตอนต้นที่พูดว่า “ซึ่งนายตี ฯ ก็อยู่ด้วยนั้น” เป็น “นายตี ฯ จะอยู่ที่ไหนจำไม่ได้” พระพนิจ ฯ ดังเลจะจกไม่แก้ ข้าพเจ้าก็ขอให้แก้ พระพนิจ ฯ พูด ถ้ายังงั้นก็ไม่สอคล้องกับที่นายตี ฯ ให้การไว้ ข้าพเจ้าก็ไม่ยอม พระพนิจ ฯ จึงยอมแก้ และพูดว่า จะต้องแก้คำให้การของนายตี ฯ ให้สอคล้องกัน

เมื่ออ่านเสร็จ ก็ลงลายมือชื่อเป็นพยานอย่างวันที่

๑๙ มิ.ย. ๒๔๙๑

ต่อจากนี้ ก็ได้มีการคุยกันถึงเรื่องส่วนตัว ถามว่า ทำอะไรบ้าง ก็บอกให้ทราบอย่างที่เคยเล่าให้ฟังวันก่อน และพระพนิจ ฯ ก็ว่า ผมจะช่วยเรียนจอมพลให้ช่วยหางานให้ทำ และตนเองก็จะพยายามช่วย ข้าพเจ้าก็ชอบใจ พอคุนาฟิกาเห็นเกือบบ่ายโมง พระพนิจ ฯ ก็ชวนข้าพเจ้าไปรับประทานอาหาร

อาหารกลางวันแล้วจะส่งกลับบ้าน พระพินิจ ๖ ชวนนายตำรวจ
คนหนึ่งไปด้วย ชื่อไสว ไปกินที่ถนนเยาวราช ชื่ออะไรจำ
ไม่ได้

ตอนนั้น คุยกันแต่เรื่องส่วนตัวทั้งนั้น และบอกว่าผม
ต้องการขายเครื่องทำถุงเท้า ให้ข้าพเจ้าไปหาคนซื้อจะให้นาย
หน้า เสร็จแล้วพระพินิจ ๖ ให้รถเวรส่งที่ห้างขายยาเยาวราช
ลงพร้อมทั้งนายตำรวจไสวด้วย ให้รถมาส่งข้าพเจ้าที่บ้าน

และในตอนหนึ่งกำชับว่า เรื่องนี้ขอให้เก็บไว้เป็น
ความลับก่อน อย่าเล่าให้ใครฟังได้เป็นตี ข้าพเจ้าก็รับคำ

๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๑

สรยุทธเสณี

ต่อไปนี้เป็นคำให้การของ

นายเสถียร สรยุทธเสณี บุตรชายข้าพเจ้า

เมื่อไปถึงแล้ว พระพินิจ ๖ พูดว่าที่เรียกมานี้อยากจะ
ถามเรื่องพรรคการเมือง ถามว่าพรรคกสิกรมีใครบ้าง มีสมา
ชิกกี่คน ตอบว่าไม่รู้ ถามว่า พรรคนั้นตั้งอยู่ที่ไหน? ตอบว่า
ทางตลาดประตุน้ำสระประทุม เคยไปบ้างไหม? ตอบว่าเคย
ขับรถไปส่งคุณป้าสองครั้ง ถามว่าเวลาประชุมไปฟังบ้างหรือ
เปล่า ตอบว่าไม่เคย นั่งอยู่แต่ในรถ

ถามว่า มีใครมาที่บ้านบ้างไหม เช่นหลวงประดิษฐ ฯ นายชิต นายบุศย์ พระยาอนุรักษ วัชรชัย นายเฉลียว เอารูปคนเหล่านี้ออกให้ดู ตอบว่าพวกนี้ไม่เคยเห็น และไม่รู้จักเฉพาะหลวงประดิษฐ์ ฯ จำได้ว่ามาครั้งหนึ่งเมื่อแต่งงานน้องสาว
ถามว่า หลวงธำรง ฯ เคยมาไหม ตอบว่าจำได้มาครั้งหนึ่งเมื่องานศพคุณยาย

ถามว่า คุณยายตายเมื่อไร? ตอบว่า จำไม่ได้ถามว่า อยู่นางเล็งกี่ปี มาอยู่บ้านนานเท่าไรแล้ว ตอบว่า อยู่กับภรรยาที่นางเล็งราว ๒ ปี มาอยู่ที่บ้านปีเศษ ถามว่า ระหว่างอยู่นางเล็งนั้น จำได้ไหมว่าพระเจ้าแผ่นดินสวรรคตเมื่อไร ตอบว่า ไม่ได้สนใจจำ (ตอนนั้นเล่าว่า พระพิณิจ ฯ คุเภาว่าอะไร ไม่สนใจอะไรเสียเลย)

ถามว่า ระหว่างอยู่นางเล็งนั้นเคยไปมาที่บ้านและนอนค้างบ้างไหม ตอบว่า นาน ๆ มาที ถ้าที่บ้านมีงานก็ค้างโดยปกติไม่ค้าง

ถามว่า ระหว่างที่มาเคยรับแขกบ้างไหม ตอบว่าเคยเหมือนกัน ถามว่า เห็นพวกที่กล่าวนามมาแล้ว มาบ้างไหม? ตอบว่า ไม่ได้สนใจ ถ้าหากเชิญเขาเข้ามาและบอกคุณป้าแล้ว บางทีก็ออกจากบ้านไป

ถามว่า นายตี๋ มาอยู่ที่บ้านตั้งแต่เมื่อไร ก่อนคุณยาย
ตายหรือหลังคุณยายตาย ตอบว่า จำไม่ได้ ถามว่า คุณพ่อ
เคยใช้นายตี๋ไปไหนบ้างหรือเปล่า ตอบว่า ไม่ทราบ

ถามว่า เวลาแขกมา นายตี๋ มีหน้าที่เชิญแขกบ้างไหม
และเคยเอาน้ำไปเลี้ยงแขกบ้างไหม ตอบว่า เคยเชิญเหมือน
กัน ถ้าพบแขกมา

ถามว่า การรับแขกมีการแบ่งชั้นไหม ว่าแขกชั้นไหน
ควรรับที่ใด ตอบว่า ไม่มีแล้วแต่สะดวก

พระพิณิจ เป็นผู้ถามและจด แต่เมื่ออ่านให้ฟังนั้นจก
ไม่หมดเท่าที่ถามมาแล้ว เขาไม่ได้ให้ดู เขาอ่านแล้วให้เซ็น
เป็นพยาน

๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๑

สรยุทธเสนี

ต่อไปนี้เป็นคำให้การของ

น.ส. กมล บุรุษชาติ ซึ่งเป็นหลานอยู่ที่บ้านของข้าพเจ้า

น.ส. กมลนี้ถูกเรียกไปสอบสวน ๒ ครั้ง คือวันที่ ๒๑
มิถุนายน ๒๔๙๑ ตอนบ่าย กับวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๑
ตอนเช้า

หมายเหตุ เด็กคนนี้เป็นลูกสาว ของลูกพี่ลูกน้องของข้าพเจ้า พ่อเขาเอามาไว้ตั้งแต่ยังรุ่น ๆ ได้ไปค้างบ้านพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (ลูกพี่ลูกน้องกับข้าพเจ้า) ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๙๑ ไปช่วยงานทำบุญวันถึงแก่กรรมมารดาเจ้าคุณประเสริฐ (งานวันที่ ๑๘) พอเสร็จงานพี่สาวเจ้าคุณประเสริฐ ซึ่งกำลังป่วยอยู่ขอให้ช่วยพยาบาลต่อไป จึงอนุญาตให้อยู่ เพราะเมื่อเด็กคนนี้ยังเล็กอยู่ อยู่ที่บ้านเจ้าคุณประเสริฐ และพี่สาวเจ้าคุณประเสริฐ ๖ คนป่วยนี้เลี้ยงดูมาก่อน

ตอนเช้าวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๑ มีตำรวจไปที่บ้านเจ้าคุณประเสริฐ ขอรับตัวเด็กคนนี้ไปทำการสอบสวนที่บาล พระยาประเสริฐถามว่ามีเรื่องอะไร? มีหมายมาไหม? ตำรวจว่าไม่มี พระยาประเสริฐว่า ถ้าไม่มีก็ให้ไปไม่ได้ ทั้งเป็นเด็กสาวจะได้ไปคนเดียวอย่างไร ตำรวจก็กลับ ไปขอหมายที่โรงพักวัตรราชคฤหบดีมาแสดง เวลานั้นเป็นเวลาเที่ยงเศษ เจ้าคุณประเสริฐก็ว่า เมื่อเขามีหมายมาก็แล้วแต่เจ้าตัว เขาจะไปหรือไม่ไป ที่ถูกควรไปหาหรือข้าพเจ้าเสียก่อน เพราะอยู่กับข้าพเจ้าน.ส. กมล ฯ ก็มาหาข้าพเจ้า มีนางวงศ์ บุรุษชาติซึ่งเป็นอ่าวมาด้วย ตำรวจก็ตามมาด้วย ขณะนั้นข้าพเจ้าไปพึ่งเทศน์มหาชาติอยู่ที่วัดชนะสงคราม มีคนไปตาม เมื่อมาถึงบ้าน

ตำรวกก็แจ้งความประสงค์ให้ทราบ ข้าพเจ้าก็เรียก น.ส. กมล ฯ มาให้ไปกับเขาและสั่งว่า ให้ ๆ การตามความจริงแล้วตำรวกก็พาขึ้นรถไป ให้นางวงศ์ ฯ ไปด้วย

ในวันต่อมาได้เรียก น.ส. กมล ฯ มาถามว่า เขาถามอย่างไร และตอบไปว่าอย่างไร บันทึกไว้ดังต่อไปนี้ :-

เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๑

ถามว่า เวลาเชกมา ใครเอน้ำไปให้เชก ตอบว่า บางทีตัวเขาเอง บางทีก็ยายเล็ก (หมายถึงบุตรสาวของข้าพเจ้า บางทีก็นายกลาง (บุตรชายคนเล็กของข้าพเจ้า) เชกที่เคยมานั้น จำได้บ้างไหม? เช่นหลวงประคิษฐ์ ฯ หลวงธำรง ฯ นายชิต นายบุศย์ ร.อ. วัตรชัย นายเจดียว มาบ้างไหม? (ไม่ได้เอารูปให้ดูเหมือนอย่างนายเสถียร สรยุทธเสนี) ตอบว่า จำได้ว่าหลวงประคิษฐ์ ฯ เคยมาครั้งหนึ่งเมื่อแต่งงานอะไร (บุตรของข้าพเจ้า) หลายปีมาแล้ว (ก.ค. ๘๗) หลวงธำรง ฯ มาเมื่องานศพคุณยาย นอกนั้นไม่รู้จัก

ถามว่า นายตี ฯ เคยรับเชกบ้างหรือเปล่า ตอบว่า โดยปกติไม่มีหน้าที่ แต่ถ้านายตีนั่งอยู่หน้าบ้านก็เข้ามาบอกว่า มีเชกมา เพียงเท่านั้นเคยมี

ถามว่า นายตี๋ นอนที่ไหน มาอยู่แต่เมื่อใด ตอบว่า
บางครั้งก็นอนใต้ถุนเรือนใหญ่ บางครั้งก็นอนใต้ถุนเรือนคุณ
ยาย (หมายความว่าเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว) ส่วนมาอยู่
นั้นก่อนคุณยายเสีย

ถามว่า นายตี๋เคยเมาอาสะวาค้างไหม ตอบว่า ไม่
เคย แต่ทราบเวลากินเหล้าไปกินที่นอกบ้าน

ถามว่า เมื่อนายตี๋ ๖ ออกจากบ้านไปนั้น ออกไปโดย
การทะเลาะกับเจ้าคุณหรือเปล่า? ตอบว่าไม่เคยทะเลาะ ออก
ไปโดยการเลิกค้าไม้หมอนแล้ว

ถามเพียงเท่านี้ อ่านให้ฟังแล้วก็ให้เซ็นชื่อเป็นพยาน

เรื่องพิเศษต่อเนื่องกัน

เมื่อกลับแล้วมาแวะบ้านประเทียวหนึ่งก็กลับไปบ้านพระ
ยาประเสริฐ ๖ คินนั้นเวลาราว ๔ หุ่ ม น.ส. บ้วน บุรุษชาติก็
มีอาการหนัก ถึงแก่กรรมในเวลาใกล้เคียงในคินนั้นเอง เข้า
ใจว่าทั้งนี้คงเป็นห่วงข้าพเจ้า เพราะรักข้าพเจ้ามาก

รุ่งขึ้นเวลา ๐๗.๐๐ น. หลวงพิทักษ์ ซึ่งอยู่ในบ้าน
เจ้าคุณประเสริฐ ๖ ถูกใช้ให้มาส่งข่าวข้าพเจ้า และขอให้

ข้าพเจ้าช่วยพิมพ์บัตรปลงศพให้ ๑๐๐ ฉบับ โดยจะปลงเสียให้เสร็จระในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๑ ที่เดียว ตอนเช้าวันนั้น ข้าพเจ้าไปพึ่งเทศน์มหาชาติในโบสถ์วัดชนะสงคราม พอราว ๑๐.๐๐ น. ก็มีคนไปตามว่า พระพินิจฯ ให้เชิญไปตามที่บันทึกมาแล้ว เมื่อกลับมาบ้านสั่งให้เด็กไปจัดพิมพ์บัตรปลงศพ แล้วก็ออกเดินทาง

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๙๑ เมื่อข้าพเจ้ากลับจากพระพินิจฯ และไปประชุมบริษัทไทยเดินเรือทะเล แล้วก็ไปบ้านพระยาประเสริฐ เพื่อไปอาบน้ำศพ ซึ่งอาบกันเวลา ๑๗.๐๐ น. ราว ๑๖.๐๐ น. เศษ มีคนมาบอกข้าพเจ้าว่าพุ่มนี้เวลา ๐๙.๐๐ น. ขอให้ น.ส. กมลฯ ไปสันติบาลอีกครั้งหนึ่ง คืนนั้นเมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านก็เลยรับ น.ส. กมลฯ มาด้วย

น.ส. กมลฯ ไปให้การครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๑

เวลา ๐๙.๐๐ น. น.ส. กมลฯ ได้ไปกับนายเสถียร สรยุทธเสนี ไปรดของสถานที่ตำรวจชนะสงคราม กลับมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง และบันทึกไว้ดังต่อไปนี้:-

พระพิณิจาเป็นผู้จตุ ตามว่า ห้องรับแขกนั้นใช้เป็น
ห้องรับแขกมานานแล้วหรือ เคยมีห้องรับแขกที่อื่นไหม? แบ่ง
ชั้นแขกใหม่ ตอบว่าใช้มานานแล้วใคร ๆ ก็รับที่ห้องนี้ทั้งนั้น

ถามว่า คนเดินผ่านห้อง เห็นคนในห้องรับแขกไหม?
ตอบว่า ถ้าไม่สังเกตก็ไม่เห็น ถ้าสังเกตก็เห็น เพราะมีบังตาขึ้น

ถามว่า ทุกครั้งที่แขกมา ยกนำไปให้เสมอหรือ ตอบ
ว่า ถ้าเห็นก็ยกไปให้ ถ้าไม่เห็นก็ไม่ยก เพราะบางทีไปอยู่บน
เรือน บางทีก็อยู่หลังบ้าน

ถามว่า ห้องคุณยายนั้น เมื่อคุณยายตายแล้วได้มีการ
เปลี่ยนแปลงบ้างหรือเปล่า ตอบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงและ
ปรับเปลี่ยนบ้าน เพราะแต่ก่อนรกรุงรัง

ถามเพียงนี้ อ่านให้ฟังแล้วเซ็นชื่อเป็นพยาน แล้วก็
กลับ

บันทึก ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๑

สรวุทธเสณี

ต่อไปนี้เป็นบันทึกคำให้การของคุณหญิง

ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ ซึ่งข้าพเจ้าขอให้รับคุณ
หญิงไปถวายนั้น วันนั้นไม่มีการจกปากคำคุณหญิง ตอนที่คุณ

หญิงไปแล้ว และพบกับข้าพเจ้าแล้วที่ได้คุณเรือนหลังสอบสวน
นั้น คุณหญิงเล่าให้ฟังว่าตำรวจ ๓-๔ คน ผลัดกันมานั่งถาม
คนหนึ่งก็เอ่ยขึ้นว่า ที่เจ้าคุณให้ไปเชิญมานั้น ท่านจำอะไรไม่
ไค เชิญคุณหญิงมาเพื่อทบทวนความทรงจำ คุณหญิงจำอะไร
ได้บ้าง เขาก็ถามว่าหลวงประดิษฐ ๖ นายเฉลียว นายวัชรชัย
เคยมาที่บ้านหรือเปล่า คุณหญิงก็ปฏิเสธว่าไม่เคยมา จำได้
แต่หลวงประดิษฐ ๖ มาเมื่อแต่งงานลูก แต่ตัวเองก็ไม่ได้รับรอง
เพราะมีหน้าที่รับแขกผู้หญิงอยู่ข้างล่าง แล้วถามว่า เมื่อแต่งงาน
มีใครมาบ้าง ก็ตอบว่าไม่ทราบเป็นแต่ใจทักกันว่าหลวงประ
ดิษฐ์ ๖ มา อีกคนหนึ่งแนะนำว่าเขาจะไปร้องนมาให้อาไหม
เขารู้จักกัน เพื่อให้มาแนะนำท่าน คุณหญิงไม่ได้ตอบว่า
กระไร เขาก็ออกไปร้องกันมา นายอรุณยังไม่มาถึง เขาก็เชิญ
ให้ขึ้นไปพบกับข้าพเจ้า สักครู่ก็ให้กลับลงมาข้างล่าง นั่งอยู่
คนเดียวบ้าง ประเดี๋ยวก็มาถามว่าจะตกเตียงนอนอะไรท่านก็ตก
เตียงเสีย ก็ตอบว่าฉันก็ไม่มีอะไรจะตกเตียงท่าน ขึ้น ๆ ลง ๆ
อยู่ ๒ เทียวจนรับประทานด้วยกันและกลับด้วยกัน

วันที่ ๒๔ หรือ ๒๕ มิถุนายน จำไม่ได้ว่าวันไหนแน่
จำได้ว่าเวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. เศษ ถูกเชิญไปที่สันติบาล
และได้ให้การไว้ดังนี้:-

พบพระพินิจ ๆ ที่เชิงบันไดข้างล่าง บอกว่าขอข้อมความ
 จำสักระยะน้อยเท่านั้น แล้วก็เชิญให้ขึ้นไปข้างบน ไปนั่งโต๊ะ
 กลางห้อง มีนายตำรวจสูง ๆ ใหญ่เป็นคนเขียน และมีหลวง
 เผี้ยว ๆ เป็นคนถาม ถามว่าชาติที่แรกมาอย่างไร ตอบว่า มีผู้
 พามาเรื่องตัดไม้หมอน ใครเป็นผู้พามา ตอบว่า นายมัน ๆ
 นายท่าคั่งสำเภเป็นผู้พามา ถามว่ามาอยู่นานเท่าไรจำไม่ได้
 เพราะไป ๆ มา ๆ ถามว่า นายคั่นอนที่ไหน บอกว่านอนไม่
 เป็นที่ บางทีก็ไปนอนทางหน้าห้องไว้ศพคุณแม่ ถามว่า เคย
 มีปากเสียงกับนายคั่นบ้างหรือเปล่า ตอบว่า ไม่เคย ถามว่า เจ้า
 คุณท่านก็รับว่าหลวงประดิษฐ์ ๆ มาแล้ว คุณหญิงก็นึกไม่ออก
 หรือ ตอบว่า หลวงประดิษฐ์ ๆ ไม่ได้มา ถามว่าทำไมแขกมา
 ไม่ทราบว่ามีใครมาบ้างหรือ ตอบว่า โดยปกติไม่สนใจ ถาม
 ว่า ทำไมไม่เคยรับแขกบ้างหรือ ตอบว่าเคยรับแต่ผู้ที่คุ้นเคย
 และที่เขาต้องการพบ ถามว่า เจ้าคุณขึ้นไปตามเอาบุตรหรือไม่บอก
 หรือว่าใครมา ตอบว่า ไม่ได้ตาม เท่านั้นอ่านให้ฟังแล้วก็ลงนาม
 เป็นพยาน

สรยุทธเสนี

ความคิดเมื่อกลับจากกองสันติบาล

เสร็จการไต่สวนคืนวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๙๑ เวลาสี่ทุ่มเศษ เดินทางกลับพร้อมกับคุณหญิง ขณะนั่งมาในรถได้ครุ่นคิดถึงเรื่องที่ทำให้การไปแล้ว ว่าข้อที่ให้การไปไม่ตรงกับความจริง และที่ไอ้ตีมนียืนยันว่าการประชุมที่บ้าน ซึ่งไม่เป็นความจริงนั้น จะหาวิธีแก้และหักล้างอย่างไร

ข้อแรกที่เกิดขึ้นก็คือ คิดจะกลับคำให้การปฏิเสธ ในข้อที่ว่ารับหลวงประดิษฐฯ กับพวกมาที่บ้าน ซึ่งความจริงนึกไม่ออกว่าได้มา คุณหญิงก็นึกไม่ออกทั้ง ๒ คน นึกได้แต่ครั้งเคยมาเมื่อแต่งงานอุไรลูกสาว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ เท่านั้น ส่วนหลวงธำรงก็เคยมาเมื่อศพ ๗ วันคุณแม่คุณหญิง

ได้นึกถึงว่า การกลับคำอาจถูกฟ้องว่าให้การเท็จต่อเจ้าพนักงานเหมือนกัน แต่ตนเองเข้าใจว่า เราไม่ได้ไปแจ้งความเท็จ เขามาเรียกเราไปให้การ และต้องการให้เรารับว่าหลวงประดิษฐฯ ได้มาประชุมที่บ้านตามที่ไอ้ตีมนียืนยัน โดยเรียกไอ้ตีมนียืนยันรวมทั้ง น.ส. ทองใบด้วย นอกจากนั้นมีการทักปดอบทั้งขู่ว่าถ้าไม่รับจะต้องเป็นจำเลยเสียชื่อเสียงไปตลอดชีวิต ไม่มีเวลาจะกลับคดีได้อีก และจะต้องถูกกักตัวตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เมื่อถูกกักตัวแล้วครอบครัวจะแย่ ถ้ารับจะปลื้มทั่ว

เอาไว้เป็นพยาน แล้วจะช่วยรักษาความปลอดภัยให้ ทั้งจะ
ขอรับรองพลให้ช่วยหางานให้ทำด้วย ถ้าพลรบคำขู่เหล่านี้
คุณหญิงและองุ่นก็รู้เห็นและได้ยิน ซึ่งเป็นกรณีผิดกับกรณีแจ้ง
ความเท็จของนายยรรยง บุรุษสำคัญของหลวงกาจ ฯ

ข้อที่สองก็คือ คิดว่าจะต้องหาหลักฐานหักล้างคำกล่าว
หาของไอ้ตีให้ได้ เพราะเป็นเรื่องบั่นช่นแท้ ๆ ในคืนนั้นมอง
เห็นเงาราง ๆ ที่จะหักล้างได้คือ เรื่องสถานที่ เพราะเท่าที่
พระพิณิจ ฯ และตำรวจบางคนสอบถาม และเมื่อพระพิณิจ ฯ
เขียนคำให้การนั้น เรื่องห้องนอนซึ่งนายตีเคยนอนนั้นเป็น
ที่ ๆ เกิดขึ้นภายหลังคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว ส่วนเวลาที่นายตี
มาอยู่ด้วยที่บ้านนั้นยังนึกไม่ออกที่ให้การไปว่าประมาณ ๔-๕
เดือนก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรมนั้น เป็นแต่ประมาณ ๆ เอา ซึ่ง
เวลานั้นกำลังเพลียและมีนางอยู่ คิดในใจว่าถ้าได้หลักฐานหัก
ล้างพยานปากนี้ได้ จะมอบหลักฐานแก่ทนายฝ่ายจำเลยให้หมด
แล้วขอให้ติดต่อกับจำเลย ขอความเห็นใจในการที่ข้าพเจ้าจำ
ต้องให้การเอาตัวรอดตลอดมา เพราะเหตุดังกล่าวแล้วข้าง
ต้น ๆ นอกจากนั้นถ้าข้าพเจ้าต้องขัง ย่อมหาคนที่หาหลักฐาน
หักล้างพยานปากนี้ (กือนายตี) ได้ยากเพราะการทำงานของ
ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าทำคนเดียว มีคนในบ้านรู้เห็นละเอียดน้อย

ที่สุด แม้แต่คุณหญิง ส่วนเด็กโตก็มีเห้ย้เรือนออกไป เด็กโตที่เหลือเช่น นายกระสินธุ์ฯ และนายเสถียรฯ ก็ไม่เอาถ่านเอาแต่เห้ย้ว กลับบ้านดึก ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นเวลาที่เขาเจ้าเข้านอนแล้ว เขาชั้นต่างคนก็ไปทำงาน ไม่มีเวลายุกัน

ภายในระยะ ๒ วัน คือ ๒๐ และ ๒๑ ข้าพเจ้าไม่ได้ทำอะไร หาเวลาไปสงบอารมณ์อยู่ในโบสถ์วัดชนะสงครามเพราะเป็นประธานกรรมการจัดให้มีการเทศน์มหาชาติเก็บเงินบำรุงวัด พอเย็นเขาก็ไปงานศพ น.ส. บ้วน พี่สาวพระยาประเสริฐสุนทราศัย บ้านข้างวัดนวลนรดิศในคลองบางกอกใหญ่ กลับบ้านเกือบสี่ทุ่มทุกคืน

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับนายดี

พอใจสงบลงบ้าง ก็พยายามทบทวนเรื่องที่ข้าพเจ้าคิดต่อกับนายดี สอบจากเด็ก ๆ ในบ้าน สอบจากคนที่เคยไปมาหาสู่ข้าพเจ้า และสอบจากคนที่เคยมาอยู่ในบ้านข้าพเจ้าใกล้ ๆ กับการค้าไม้หอมของข้าพเจ้า แต่ได้กลับออกไปอยู่ที่อื่นและตรวจกันหนังสือที่เกี่ยวข้องกับไม้หอม คงได้ความดังต่อไปนี้:—

๑. ราวเดือนหก (ประมาณเดือนพฤษภาคม) นายเม้นจันทวานิช ได้พานายดีมาพบกับข้าพเจ้าที่บ้าน แล้วพานายดี

ไปปักฟ้งเรื่องราวอยู่ในคลองบางหลวง แลวสะพานข้ามคลอง
บางหลวง ที่ทางแยกที่จะเลี้ยวไปตลาดพลู ค้างที่บ้านภรรยา
นายแม่น จันทวานิช สอบถามน้องภรยานายแม่น ๖ ว่าตัว
นายตี ๖ ได้พักอยู่ที่บ้านเขาราว ๓-๔ เดือนแล้วจึงไปที่อื่น
ระหว่างนี้ไป ๆ มา ๆ อยู่บ้าง

๒. นายสงวน ทวีอรุณ ผู้จัดการร้านไทยอุตสาหกรรม
สาขาบางลำภู แจ้งว่านายตี ๖ ได้ไปขอกินอยู่หลบนอนที่นั่นราว
๓ เดือน แล้วจึงมาอยู่กับข้าพเจ้า โดยนายตี ๖ โกหกอ้างว่า
ข้าพเจ้าให้ไปอยู่ชั่วคราว นายสงวนเกรงใจข้าพเจ้าก็รับไว้และ
เพิ่งมาบอกว่าข้าพเจ้าให้ไปอยู่ ทำไม่จำไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงทราบ
ว่าไอ้ตีโกหก

เมื่อนายสงวน ๖ บอกเช่นนั้น ข้าพเจ้านึกออกเพราะนาย
ตี ๖ เอาหวัดไอบีติดเด็ก ๆ ลูกสาวนายสงวนแทบทุกคนและ
เวลาต้องการตัว ข้าพเจ้าจึงให้คนไปตาม

๓. ระหว่างที่นายตี ๖ ยังมีได้มาอยู่บ้านข้าพเจ้านั้นการ
ไปมาหาสู่ข้าพเจ้าส่วนมากมาแต่เช้าก่อน ๐๘.๐๐ น. ซึ่งเป็น
เวลาข้าพเจ้ารับประทานอาหารเช้าเสร็จ พบกันราวครึ่งชั่วโมง
ข้าพเจ้าก็ออกไปทำงาน เพราะเวลานั้นข้าพเจ้ายังเป็นกรรมการ
จัดการบริษัทเรือไทยอยู่ แต่ถ้าว้นไคมีเรื่องไคมีเรื่องจะต้องหา

รือเพิ่มเติมอีก จึงมาตอนเย็น ๆ ราว ๑๗.๐๐ น. และโดยมากกลับก่อนย่ำค่ำเสมอ เพราะส่วนมากข้าพเจ้ารับประทานอาหารเย็นระหว่างเวลา ๑๘.๐๐-๑๘.๒๐ น. เสมอ

๔. ข้าพเจ้าค้นพบจดหมายของนายแม่นั ะ มีถึงข้าพเจ้าในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๘ รวม ๔ ฉบับ จดหมายฉบับหนึ่งปรากฏชัดว่า ในขณะนั้นนายที่อยู่ทางปากน้ำโพ

๕. นายแพ จันทนิยม ซึ่งเป็นนายตรวจเรือบริษัทเรือไทย ซึ่งระหว่างเป็นนายตรวจมาพักอยู่กับข้าพเจ้า จำได้ว่าเขามาอยู่กับข้าพเจ้าราวกลางเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๘ เดือนนั้นได้รับเงินเดือนเพียงครึ่งเดือน ผู้นั้นยืนยันว่า เมื่อเขามาอยู่นายตี๋ได้มาอยู่บ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงขอให้เด็กได้สอบคำสั่งบรรจุนายแพเป็นนายตรวจ ที่บริษัทเรือไทย ก็ปรากฏว่าข้าพเจ้าสั่งบรรจุนวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๘๘ ตรงกับความจำของนายแพเป่งทีเดียว

นายแพจำได้ต่อไปว่านายตี๋ ะ ได้มาอยู่กับข้าพเจ้าตอนทำบุญ ๗ วันคุณแม่แล้ว เพราะตอนนั้นได้นอนกับนายตี๋ ะ ที่ห้องโถงหน้าห้องไว้ศพคุณแม่ แต่ก่อนนายแพนอนในห้องรับแขกปัจจุบัน โดยเอาเตียงมาตั้งนอน และยังได้ลุกไปช่วยพยาบาลคุณแม่กลางคืน ตอนคุณแม่เจ็บหนักด้วย

๖. มีอีกคนหนึ่งเป็นพยาบาลชายผู้ช่วย ซึ่งเคยอยู่กับข้าพเจ้า เวลานั้นเป็นพลทหารประจำกองร้อยที่ ๒ กองพันทหารบกพาหนะ บางชื่อ ผู้ชื่อ ผิน มีครุฑ เป็นคนอยู่ไม่ประจำ ถูกส่งไปช่วยปราบโรคตามหัวเมืองเสมอ ครึ่งหนึ่งถูกส่งไปทางจ.ว. นราธิวาส กลับมาถึงบ้านวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๘ แจ้งว่าจำได้ว่าเวลานั้นนายตี๋ ยังมีได้มาอยู่กับข้าพเจ้า

คนนี้ได้ย้ายไปประจำอยุธยา เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ภายหลังเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว (คุณแม่ถึงแก่กรรมวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๘) ทำบุญ ๕๐ วัน ก็มาช่วยยืนยันว่า นายตี๋มาอยู่ตอนคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว และได้เห็นนอนกับนายแพ จันทรมียม หน้าห้องโถงหน้าห้องศพคุณแม่

เหล่านี้เป็นการหักล้างเวลาที่มาอยู่บ้านข้าพเจ้า ซึ่งขัดกับคำให้การของข้าพเจ้า ของ น.ส. กมล (หรือเจือ) บุรุษชาติ ซึ่งให้การไว้ว่า มาอยู่ก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม

๗. ข้อที่จะหักล้างพยานปากนี้ได้อีกก็คือ ลักษณะบ้านของข้าพเจ้า ตอนระหว่างรั้วสังกะสีตรอกโรงกระสาปนกับเรือนใหญ่หรือห้องรับแขก เมื่อก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรมไม่เหมือนกับลักษณะในปัจจุบัน ข้าพเจ้าแน่ใจเหลือเกินว่า นายตี๋และตำรวจ

หลังผิคว่าลักษณะบ้านตอนนั้นคล้ายคลึงกับปัจจุบัน คงแปลกอยู่
แต่เพียงมีห้องโถงหน้าห้องศพคุณแม่ซึ่งรื้อออกแล้ว

ที่แน่ใจเช่นนั้น เพราะเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๙๑
เวลา ๑๕.๐๐ น. ข้าพเจ้ากลับจากไปประชุมกรรมการพุทธ-
สมาคมแห่งประเทศไทย ที่มหาวิทยาลัยเจินเวะที่ร้าน
ไทยอุตสาหกรรม จะคุยกับนายสงวน ตรีอรุณ พอหย่อนกัน
ลงนั่ง ก็มีนายตำรวจพาบุตรคนเล็กข้าพเจ้าไปตามข้าพเจ้าและ
รับข้าพเจ้ามาบ้าน ก็พบสารวัตรและรองผู้กำกับการตำรวจ
โรงพักชนะสงครามกับเจ้าพนักงานพลเรือน ๒ คนอยู่ในบ้าน
ขออนุญาตฉายรูปบ้านคุณแม่ และนายโตะเก๊าฮื้อในห้องรับแขก
กับขอทำแผนที่สังเขปไปด้วย

รุ่งขึ้นข้าพเจ้าจึงให้เด็กทำแผนที่บ้านไว้เช่นกัน โดย
ทำ ๒ แผ่น อธิบายให้เห็นว่า เมื่อก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม
ลักษณะบ้านเช่นไรกันอย่างไร ห้องกันอย่างไร อะไรตั้งที่ไหน
มีประตูเข้าออกอย่างไร

ก่อนทำบุญ ๗ วันเริ่มรื้ออะไร ระหว่างศพคุณแม่อยู่
บ้าน ลักษณะบ้านเป็นอย่างไร เมื่อปลงศพแล้วมีลักษณะ
อย่างไร

ลักษณะบ้านเช่นนี้ มีพยานยืนยันได้หลายคนเฉพาะคน
ภายนอก ซึ่งไม่เกี่ยวเป็นญาติเลยก็มีพระสงฆ์วัชระสงคราม
ซึ่งเคยมาเยี่ยมคุณแม่เมื่อคุณแม่เจ็บหนักเสมอ คือคุณหญิงกับ
คุณท้อย ๖ เป็นต้น

๘. ห้องรับแขก ความจริงเคยจัดสับเปลี่ยนกัน คือ
ห้องปัจจุบันกับห้องหน้ามุข บนเรือนที่เจดียงบันไดหน้ามุข
ห้องปัจจุบันดัดแปลงจัดไว้เป็นห้องรับแขก แต่โดยที่
คุณแม่ท่านปลุกโน้่นเพิ่มนี้ขึ้นเสมอ จึงบังแสงสว่างเสียหมด
ยิ่งกว่านั้นทางคานหน้าต่างตรงนอกชานหน้าเรือนคุณแม่ บั้จจุ
บันยังเอาท่อน้ำล้างเท้า ท่อน้ำรับประทาน ม้วางซามและ
สำหรับตุ้มข้าว กับเก้าอี้สำหรับให้พระสงฆ์นั่งเวลาเยี่ยม ต้อง
ปิดหน้าต่างเสียเกือบหมด หน้าต่าง ๔ บานเปิดไม่ได้เลย หน้า
ต่าง ๒ บานแรกจึงเปิดได้บานเดียว จึงมืดและร้อน ส่วนมาก
ก็ปิดไว้ เปิดรับแขกที่เจดียงหน้ามุข ต่อเมื่อมีหน้าที่ทางสภา
โตขึ้น จึงจัดห้องหน้ามุขเป็นที่รับแขก ห้องปัจจุบันอาศัยเก็บ
ของบางอย่าง และให้คนที่มาอาศัยอยู่หลับนอนเป็นบางครั้ง
บางคราว

เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งที่ ๕ คร. เดือน แข่งขันกับ ม.ร.ว.
เสนีย์ปราโมช ใช้ห้องหน้ามุขเป็นห้องรับแขก ม.ร.ว. เสนีย์

และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ตอนออกหาเสียง ยังได้ชนพักที่ห้อง
รับแขกหน้ามุ้ง

ห้องรับแขกปัจจุบัน เริ่มจัดเป็นห้องรับแขกตอนใกล้
คุณแม่เจ็บหนัก เพราะคิดว่าพอถึงแก่กรรมจะรื้อห้องที่รุ่งรัง
ทันที เมื่อรื้อแล้วก็จะสว่างใช้เป็นห้องรับแขกได้ดี

แต่ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าได้ให้การว่ามีห้อง
เดียว และรับนายปรีดีในห้องนี้ คุณหญิงก็ให้การว่ามีห้อง
เดียว น.ส. กมลก็ให้การเช่นเดียวกัน

ในการที่พยานฝ่ายเราจะได้ให้การ เห็นจะต้องให้คล้อย
ตาม เพื่อมิให้ขัดกันจนเกินไป

หลักฐานหักล้างพยาน

หลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องแก่นายตี ข้าพเจ้าได้มอบและ
ชี้แจงให้ผู้ที่จะช่วยเหลือข้าพเจ้าทราบไว้หมดแล้ว

พยานและเด็กในบ้าน

๑. พยานที่ตำรวจเรียกไปให้ถ้อยคำ นอกจากข้าพเจ้า
ก็คือ คุณหญิง น.ส. กมล บุรุษชาติ นายเสถียร สรยุทธเสนี

๒. ที่ตำรวจเรียกไปสอบถามแต่ไม่ได้จมี ๑ คน (เท่า
ที่ทราบ) คือ น.ส. ชิต ซึ่งเป็นหน้า น.ส. ทองใบ ซึ่งเคยมาอยู่

เป็นคนใช้ที่บ้านพร้อม ๆ กับ น.ส. ทองใบ เวลานั้นไปเป็นลูกจ้างอยู่ที่โรงแรมนานกิง ทำรวมมารับไปสอบถามโดยเอารูปพวกเหล่านี้ให้ดูว่า รู้จักใครบ้างไหม? แต่คนนั้นปฏิเสธไม่รู้จัก ทำรวมให้ น.ส. ทองใบ เกลี่ยกล่อมให้ช่วยปรักปรำ เด็กคนนั้นไม่ยอม แม้ น.ส. ทองใบจะบอกว่า ตัวเขาเองได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ ๑๐ บาท และเมื่อเรื่องเสร็จเขาจะให้เงินอีกหลายพันบาท น.ส. ชิตกลับตำ น.ส. ทองใบว่าเป็นคนนอกตัญญู ไม่รู้คุณค่า ขี้ไม่เอาด้วยเอง

น.ส. ชิตนำเรื่องนั้นมาบอกข้าพเจ้า แต่วันที่มาบังเอิญมาพบนายตำรวจกำลังมาฉายรูปบ้านข้าพเจ้า เลยกลับ ต่อมาได้้นำความไปเล่าแก่คนใช้ในบ้านลูกสาวคนโตข้าพเจ้า

๓. นายสะอาด ประวาทะนาวิน คนรถข้าพเจ้าที่ไปกับข้าพเจ้า เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๙๑ ก็ถูกสอบถามแต่คนนั้นปฏิเสธไม่รู้จำไม่ได้ เลยไม่จก

นายชั้น ประวาทะนาวิน น้องนายสะอาด ประวาทะนาวิน ซึ่งข้าพเจ้ารับไปด้วย ให้ช่วยไถ่รถ ในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๙๑ ก็ถูกถาม และปฏิเสธจำไม่ได้และไม่สนใจก็ไม่ไต่จก

๔. น.ส. กมล บุรุษชาติ มีหน้าที่โดยปกติ ชักผ้า
รีดผ้า กวาดบ้านและหาน้ำรับแขกในบางคราว

๕. น.ส. ทองใบ ฯ มีหน้าที่ช่วยทำครัว ภรรยา นาย
สะอาคเป็นแม่ครัว และทำความสะอาดบ้านชั้นล่าง

๖. น.ส. ชิต ฯ ตอนต้นเป็นคนช่วยทำครัว ชักผ้าและ
ทำความสะอาดบ้านชั้นล่าง ตอนหลังเมื่ออุไรบุตรข้าพเจ้ามี
เรือนแล้ว ยกให้ น.ส. ชิต เป็นคนใช้จนลาออกไป

๗. มีนางสุรินอีก ๑ คน ที่เคยอยู่ด้วยกันมากับ น.ส.
ทองใบ และ น.ส. ชิต ฯ ไปอยู่เป็นลูกจ้างทางวัดสวนพลู บ้าน
ที่ น.ส. ทองใบไปอยู่ด้วย ข้าพเจ้ายังไม่ได้ไปพบ และไม่ทราบ
ว่าทางตำรวจเรียกไปหรือไม่

๘. นายชั้น ประวาทะนาวิน เป็นเด็กรับใช้ทั่วไป
อยู่ที่บ้าน แต่ภายหลังเมื่อฝากงานให้ทำก็ไม่ค่อยได้รับใช้ ตำรวจ
ถาม มันปฏิเสธจำไม่ได้ และไม่รู้อะไรเลย

๙. ยังมีอีก ๒ คน อุไร บุตรีข้าพเจ้ากับนายประจักษ์
สิทธิชัย บุตรเขย เวลานี้ไปอยู่บ้านนอกยังมิได้เรียกมาสอบถาม
เลย

๑๐. อีกคนหนึ่งก็คือนายกระสินธุ์ สรยุทธเสนี บุตรชายคนโตข้าพเจ้า เวลานั้นอยู่^๕ในบ้านไม่ได้สอบถามเพราะส่วนมาก แยกกลับบ้านคำ ๆ เสมอ

นอกจากนี้ก็มีบุตรสาวสองคน คือ น.ส. ประจวบจิต สรยุทธเสนี เวลานั้นเป็น^๕นักเรียนห้อง ๘ จุฬาลงกรณ์ น.ส. ประไพพิศ สรยุทธเสนี เวลานั้นเป็น^๕นักเรียน ม. ๖ ราชินีล่าง เด็กชายพิชิต สรยุทธเสนี นักเรียน ม. ๗ จุฬาลงกรณ์ ๖ กับ เด็กชายธำรง สรยุทธเสนี ม. ๓ อยู่กินนอน ร.ร. วชิราวุธ วิทยาลัย

นางบุญรอด ประวาทะนาวัน ภรรยานายสอาด ประวาทะนาวัน เหล่า^๕นี้ยังไม่ได้ถามเลย เพราะกลัวเรื่องจะแพร่มากเกินไป

เที่ยวแก้ตำรวจสันติบาลและพวกสอบสวน

ในวันที่สอบสวนนั้น พระพิณิจำชับว่า เรื่องนี้อย่าเพิ่งแพร่พรายให้ใครทราบ และไม่ควรไปไหนมาไหนมากนัก ข้าพเจ้าก็บอกว่าการห้ามไปไหนมาไหนนั้นยาก เพราะต้องออกไปหากิน

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ มาขอฉายรูปบ้านตามที่
บันทึกมาข้างต้นแล้ว

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ พระพิณิจ ๖ มาหาที่บ้าน
ตอนเช้า แต่ไม่พบ พบแต่คุณหญิง พระพิณิจ ๖ บอกคุณหญิง
ว่า เรียนข้าพเจ้าว่าอย่าตกใจเลย ได้ตกลงกับจอมพลแล้ว
คงเป็นพยานตามที่รับปากไว้ และได้ตัดพยานออก ๒ ปาก
คุณหญิงถามว่า ตัดนายตีหรือเปล่า พระพิณิจ ๖ ว่าไม่ใช่ แล้ว
บอกว่าวันหลังจะมาใหม่ แล้วก็ลากลับ

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น.
พระพิณิจ ๖ มาหาข้าพเจ้า พบกันก็แจ้งให้ฟังอย่างที่บอกกับ
คุณหญิง และแจ้งว่าได้เรียนจอมพลให้ช่วยหางานให้ทำแล้ว
ข้าพเจ้าก็ชอบใจ

ข้าพเจ้าจึงต่อว่า ๆ ให้ผมปิดเรื่อง ทำไมหนังสือพิมพ์
เอาเรื่องไปลงอย่างกรีกโครมเช่นนั้น พระพิณิจ ๖ ออกตัวว่า
เรื่องนี้เห็นจะเป็นพวกรัฐประหาร เพราะเมื่อเขาไปหาจอมพล
นั้น ได้เล่าเรื่องให้ฟัง ซึ่งมีพวกรัฐประหารอยู่ด้วย

ข้าพเจ้าว่า ตำนวนเช่นนั้นเขาปิดเป็นความลับกันไม่ใช่
หรือ การที่ปล่อยให้รั่วออกไปผิด ๆ ถูก ๆ เช่นนี้จะว่าอย่างไร
พระพิณิจ ๖ นิ่ง

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าถือว่าเรื่องเอาตำรวจมากอยุ่อยู่
หน้าบ้าน ใครไปก็ตามใครมาก็ตาม รู้สึกรำคาญเต็มที ทำให้
คนชุบชิบกันมากขึ้น พระพินิจฯ บอกว่าที่เอามาไว้ก็เพราะ
รักษาความปลอดภัยให้เท่านั้น ข้าพเจ้าก็ว่าใครจะมาทำร้าย
ข้าพเจ้า ๆ ยังมองไม่เห็น พระพินิจฯ แก้วฯ ที่เอามาก็เพราะ
เกรงจะเป็นอันตราย

พอคืนวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๙๑ ก็มีข่าวทางวิทยุ
กระจายเสียงประกาศว่า การที่มีตำรวจไปรักษาตามบ้านพยาน
คนสำคัญ ๆ นั้น ก็โดยประธานกรรมการไต่สวนกรณีสวรรคต
ขอร้องให้จัด เพื่อรักษาความปลอดภัยให้

พอวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๙๑ หลวงแผ้วฯ มาหาซึ่ง
เวลานั้นนายสง่า วรณดิษฐ์ มาเยี่ยมและมาคุยอยู่ก่อน พอ
หลวงแผ้วฯ มา นายสง่าก็ลากลับ หลวงแผ้วฯ มาเยี่ยมถามถึง
สุขทุกข์ก็เลยตอบว่า การที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวนั้น ทำให้จิตใจ
ไม่สงบ ต้องพยายามเก็บตัว และที่เอาตำรวจมากอยุ่หน้าบ้าน
ก็เช่นเดียวกัน ได้ขอร้องให้งดเสียไม่ได้หรือ หลวงแผ้วฯ
ตอบว่า ทางกรมเจ้าจัดการมารักษาความปลอดภัยให้ควรจะ
ยินดี บอกว่าถ้ามาชุมนุมอยู่ก็ไม่ใช่ไร แต่หนักกันอย่างเปิดเผย

ชั้นเด็กในบ้านก็รู้ว่ามีคนมากอยเฝ้ามอง จึงเลยพูดว่าความจริง
นั้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าคงไม่มีใครมาทำร้ายข้าพเจ้าแน่ เพราะ
แก่แล้ว ถูกทำร้ายตายเสียก็ดี หลวงแพ้ว ๆ ก็หัวเราะ ต่อจาก
นี้ก็คุยกันถึงเรื่องอื่น ๆ ต่อไปสักครู่ก็ลากลับ

การมาของหลวงแพ้ว ๆ ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงจะมาดู
สถานที่ เพราะคน ๆ นี้ไม่เคยเข้ามาในบ้านข้าพเจ้าเลย

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๔๙๑ เวลาบ่ายประมาณ
๑๕.๐๐ น. พระพิณิจฯ หลวงแพ้ว ๆ และใครอีก ๒ คน
ไม่รู้จัก มาหา พระพิณิจฯ เข้าห้องรับแขกคนเดียว ปล่อย
สามคนไว้ข้างนอก นั่งอยู่ที่ม้าใต้เรือนต้นไม้ ๑ คน อีก ๒
คนมีหลวงแพ้ว ๆ ด้วย เดินมาทางชานหน้าห้องนายเสถียร
(ห้องเดิมเรือนคุณแม่) พระพิณิจฯ กระซิบว่า ขออนุญาตให้
อัยการเขามาดูสถานที่หน่อย แล้วกระซิบถามข้าพเจ้าว่าต้อง
การจะทำงานองค์การใด จอมพลให้มาถาม องค์การทหาร
ผ่านศึกเอาไหม ตอบว่าองค์การทหารผ่านศึกทราบว่ามีคน
ครบแล้ว คุณพระช่วยโน้ตมาวันหลังว่ามีองค์การใดจะทำได้
บ้าง พระพิณิจฯ ก็ว่าวันหลังจะมาส่งข่าว คุยกันพอสมควรก็
ลากลับ

ในเวลาคุย เอ่ยถามขึ้นมา วันฉายรูปไม่ติดเก้าอี้ยาว
ตัวนี้ (ตัวริมหน้าต่าง) ถามว่าเก้าอี้ตัวนี้ตั้งอยู่นานแล้วหรือตอบ
ว่า บางทีก็ตั้งตรงนี้ และบางทีก็ตั้งทางอีกด้านหนึ่งและ
ถามว่าห้องรับแขกมีห้องเดียวหรือ ตอบว่า เคยมีห้องเดียว

หนังสือพิมพ์

ตอนเช้าวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๑ ก็มีเด็กมาบอกว่า
มีแขกมาหา ข้าพเจ้าก็ลงไปรับ จึงทราบว่าเป็นพวกหนังสือ
พิมพ์ บอกว่าหลวงมหาสิทธิ์ฯ ใช้ให้มาถามว่า ได้ทราบว่
กรรมการสอบสวนเชิญตัวไปสอบสวนจริงหรือ ตอบว่าจริง
แล้วข้าพเจ้าก็พูดตักท้วงว่า ไปเรียนคุณหลวงด้วยว่าอย่าเอา
ไปลงเลย เพราะเป็นเรื่องที่ไม่มีมงคลแก่ตัวเลย แล้วผู้นั้น
ก็ลากลับ

รุ่งขึ้นก็มีมาขอสัมภาษณ์อีก ข้าพเจ้าขอตัวไม่รับ คนนี้
บอกกับเด็ก ๆ ว่า ถ้าไม่ให้พบ ถ้าลงคลาดเคลื่อนไปจะมาว่า
เขาไม่ได้มา ตอบกับเด็กไปว่าตามใจ

ต่อมาก็มาอีกหลายฉบับ ข้าพเจ้าไม่รับเลยสักฉบับ
เดียว

ที่เกี่ยวข้องหนังสือพิมพ์เพียงเท่านี้

๑ สิงหาคม ๒๔๙๑

สรวุทธเสนี

คำขอร้อง

ขอความเห็นใจครั้งสุดท้าย

ข้าพเจ้ารวบรวมบันทึก^{๕๕}นี้ ก็เพื่อแสดงความจริง
และความบริสุทธิ์ใจ มอบให้แก่ผู้ที่ข้าพเจ้ามอบโชคชะตาของ
ข้าพเจ้าให้ไว้แก่เขา ให้เขาช่วย^{๕๕}แจงความจำเป็นที่ต้องเอา
ตัวรอดเพราะเหตุใด ให้ผู้ที่สมควรจะเปิดเผยเรื่องของข้าพเจ้า
ให้เขาทราบ ที่ข้าพเจ้าไม่อาจจะแก้ความคลาดเคลื่อนใน
หนังสือพิมพ์ได้ขณะนี้ ก็เพราะเป็นเรื่องที่จะต้อง^{๕๕}ขึ้นสู่ศาล
ไม่ใช่เรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดาหนังสือพิมพ์ลงคลาดเคลื่อน
เราย่อมแก้ไขได้ แต่เรื่อง^{๕๕}นี้หากลงแก้ไข อาจทำให้ความกึกก้อง
หักล้างพยานสำคัญที่ปรักปรำข้าพเจ้าเสียไป จึงยอมทนนิ่งให้
คนเข้าใจเอาเองไปก่อน เมื่อถึงเวลาจึงจะค่อยแก้ไขเป็นตอน ๆ
ไป ^{๕๕}ทั้งนี้หวังว่า การที่ข้าพเจ้าไม่ยอม^{๕๕}แจงต่อผู้ที่แม้แต่คุ้นเคย
กันมาก และผู้ที่ได้อ่านบันทึก^{๕๕}นี้คงมีความกรุณาและเห็นใจ

ข้าพเจ้า หากคิดจะแก้แทนข้าพเจ้า ก็ขอได้โปรดรับไว้
ก่อน รอเมื่อถึงโอกาส ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าจะแก้เอง
และขอได้โปรดถือว่า บันทึกนี้เป็นความลับ ซึ่งข้าพเจ้าไม่
ต้องการเปิดเผย

กป. สรยุทธเสนี

๒ สิงหาคม ๕๑

**คำพิพากษาของศาลอาญา
ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา
เกี่ยวกับประเด็นคำให้การ
ของนายตี ศรีสุวรรณ**

คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ เป็นการสร้างกระดุกงู
ของคติกรรมสุวรรณคตโดยตรง โดยกล่าวว่าท่านปรีดีและพรรค
พวกไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้าน พล.ร.ต. พระยาสรยุทธ
เสนี ซึ่งนายตีเองอ้างว่าขณะนั้นอาศัยอยู่ที่บ้านนั้น จึงแอบได้
ยินการวางแผนปลงพระชนม์ของท่านปรีดีและคณะ

คำให้การของนายตีในประเด็นนี้มีดังนี้

“ระหว่างอยู่บ้านนี้ (บ้านพลเรือตรีกระแสรยุทธเสนี)
นายตีว่าได้เห็นนายปรีดีกับพวกไปหาพลเรือตรี กระแส ๓ ครั้ง
ครั้งแรกเมื่อเดือน ๖ ข้างขึ้นปีจออยู่ในระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๕
พฤษภาคม ๒๔๘๘ ไปถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาเศษ มีชาย
อีก ๒ คนไปด้วย คนหนึ่งสูงท้วมไม่ทราบว่าเป็นใคร พลเรือตรี
กระแสดออกมาเชิญเข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๓ คน นายปรีดี
ถามพลเรือตรีกระแสดถึงตัวพยาน (นายตี) ซึ่งปรากฏอยู่ในที่นั้น
ด้วยว่าเป็นใคร พลเรือตรีกระแสดตอบว่าเป็นพ่อค้าไม้มาจาก
นครสวรรค์ เป็นคนดีไว้ใจได้ แล้วพลเรือตรีกระแสดก็ให้
พยาน (นายตี) ไปหานายหงวนที่บางลำภูเรื่องไม้หมอน พยาน
กลับมาเวลา ๒๑.๐๐ นาฬิกาเศษ นายปรีดีกับพวกกลับไปหมด
แล้ว

ครั้งที่ ๒ หลังจากครั้งแรกสัก ๕ วัน ๑๐ วันไปถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา กราวน^๕ไป ๕ คน นายปริตกับพวกสองคนที่ไปครั้งแรกกับคนใหม่อีก ๒ คน คนหนึ่งสูงท่วม อีกคนหนึ่งเตี้ยเล็ก เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน สัก ๕ นาทีได้ยินเสียงถามว่า การค้าไม่เป็นอย่างไร พลเรือตรีกระแสดตอบว่า ได้บ้างเสียบ้าง ยังไม่ได้ผล แล้วก็มีเสียงพูดขึ้นว่า “ใกล้จะไปอยู่แล้ว จะทำอะไรก็ทำกันเสีย” ได้ยินเท่านั้นพยานก็ลุกไปกินกาแฟนอกบ้านชั่วโมงเศษจึงกลับไม่พบคนเหล่านั้นแล้ว

ครั้งที่ ๓ หลังจากที ๒, ๗-๘ วันไป เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาเศษ กราวน^๕ซ้ำหน้ากันทั้ง ๕ คนเช่นครั้งที่ ๒ เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน แต่ไม่เห็นพลเรือตรีกระแสดอยู่ในห้องรับแขก พยาน (นายตี) นั่งอยู่ที่ม้านั่งข้างฝาห้องรับแขกด้านนอก ได้ยินเสียงพูดกันในห้องรับแขกว่า “ผมไม่นึกเลยเด็กตัวนิกเดียวปัญญาจะเฉียบแหลมถึงเพียงนี้” แล้วอีกเสียงหนึ่งพูดว่า “ผมก็ได้ยินผมอยู่ใกล้ พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้องกิดจะสมัครเป็นผู้แทนเป็นนายก” อีกสัก ๕ นาทีก็มีเสียงพูดขึ้นว่า “นั่นซิพวกเรา เขาคิดเรื่องนี้สำเร็จรอกไปได้ พวกเราจะถือครองัน ไม่ได้ อย่าให้พ้นไปได้ รีบกำจัดเสีย” เสียง

หนึ่งพูดขึ้นทันทีว่า “นั่นตกเป็นพนักงานพวกผมเอง” อีกเสียงหนึ่งพูดว่า “พวกผมทำสำเร็จแล้ว ขอให้เลี้ยงดูให้ถึงขนาดก็แล้วกัน” มีเสียงตอบว่า “กันพูดไม่จริงก็เอาปืนมายิงเสีย” อีกเสียงหนึ่งว่า “ให้สำเร็จแล้วกันจะมีรางวัลให้อย่างสมใจ” หลังจากนั้นเงียบไปสัก ๑๐ นาที นายปรีดิคนเดียวนอกจากบ้านไป พลเรือตรีกระแสบอกไปส่ง ส่วนพวกที่มากับนายปรีดิอีก ๔ คนนั้นออกไปนั่งดื่มสุรากันใต้ต้นมะม่วงริมสนามหญ้าหน้าบ้าน ราว ๒๐ นาทีจึงพากันกลับ

ในตอนนั่งดื่มสุรานั้น พยาน (นายตี) ได้ยินคนเหล่านั้นเรียกชื่อกัน จึงทราบชื่อสามชื่อ คือ นายตุ๋ นายเจดีย์ว นายชิต ส่วนอีกคนหนึ่งคงไม่รู้จักอยู่เช่นเดิม (ปรากฏในทางพิจารณาว่า เรือเอกวัชรชัยมีชื่อเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่าตุ๋)

พยาน (นายตี) เบิกความต่อไปว่า คนที่มากับนายปรีดิครั้งแรก คือ นายตุ๋ นายเจดีย์ว ส่วนคนที่มากับนายปรีดิครั้งที่ ๒ และ ๓ เป็นชุดเดียวกัน คือ นายตุ๋ นายเจดีย์ว นายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้ชื่อ พยาน (นายตี) คู้ตัวจำเลยต่อหน้าศาลแล้ว ชี้ นายเจดีย์ว นายชิต จำเลยว่าเป็น นายเจดีย์ว และนายชิต ที่เห็นไปกับนายปรีดิ

พยานเบิกความต่อไปว่า เมื่อพวกที่ตีมสุรากลပ်ไปแล้ว พยาน (นายตี) พุกกับพลเรือตรีกระแสว่า “เจ้าคุณในเรื่องนี้ เอากับเขาค้วยหรือ” ก็ได้รับคำตอบว่า “เราไม่เอากับเขาหรอก เราเออ ๆ อะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนา เขามีบุญคุณกับเรา” พยานจึงว่า “ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี”

นี่คือคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอกที่ให้การว่า ท่านปรติดกับพวกไปที่บ้านพลเรือตรีกระแส ๓ ครั้ง ซึ่งนายตีสามารถจำเวลาที่คณะของท่านไปถึงบ้านนั้นได้ทั้ง ๓ ครั้ง

ต่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอก ผู้วางกระดูกงูแห่งคดีดังกล่าวนี้ ศาลอาญาได้มีความเห็น ในคดีที่ ๑๘๙๘/๒๔๙๑ คดีแดงที่ ๑๒๖๖/๒๔๙๔ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๔ เกี่ยวกับประเด็นอันเป็นการเริ่มต้นหรือโครงสร้างของ คดีนี้ว่าดังนี้

“คำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ เฟ่งพินิจแล้วเป็นประการใดนั้น ก่อนอื่นควรรู้จักนายตี ศรีสุวรรณ เสียก่อนว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเช่นไร ฐานะของนายตี ศรีสุวรรณ หาใช่พ่อค้าไม้มาจากปากน้ำโพหรือนครสวรรค์ ดังที่นายตี

ศรีสุวรรณ อ้างว่าเป็นถ้อยคำที่พระยาสรยุทธเสนี ยกย่องให้
 นายปรีดี พนมยงค์ ฟังไม่ แท้ที่จริงก็เป็นเพียงเหมือน
 นายหน้าวิ่งเต้นให้คนซื้อขายไม้ติดต่อกัน หรือรับจ้างเป็นคน
 ไปตรวจไม้ดูไม้ให้เขาเท่านั้น บ้านช่องของตนเองก็ดูจะไม่
 เป็นหลักฐาน จึงเที่ยวอาศัยพักอยู่กับคนนั้นบ้างคนนั้นบ้าง ยิ่ง
 ในชั้นที่ได้มาเป็น พยานปากเอก ในคดีนี้ ดูจะทั้งบ้านทั้งช่อง
 ของตนเสียทีเดียว โดยปรากฏว่าได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณกอง
 ตำรวจสันติบาลเรื่อยมาตั้งแต่บัดนั้น และรับเบี่ยเลี้ยงที่ทางการ
 จ่ายให้เป็นรายวัน ซ้ำตอนหลัง ๆ นี้ยังพาภริยามาอยู่ด้วยเสมือน
 เป็นบ้านเรือนของตนเองก็ว่าได้ จริงอยู่อ้างว่าเป็นเพราะเกรง
 อันตราย จึงไปขอความอารักขาอยู่ที่นั่น แต่จะเช่นนั้นหรือ
 เช่นไรก็ตามที ย่อมแสดงอยู่นั่นเองว่านายตี ศรีสุวรรณ หา
 ใช้คนหลักฐานไม่ แต่เป็นคนฉาบฉวยกินง่ายนอนง่ายตาม
 สบายไปวันหนึ่ง ๆ ส่วนที่ว่าชอบคุยโม้อวดรู้วาทเห็นตลอดจน
 อวดมั่งอวดมีตามที่ฝ่ายจำเลยนำเสนอขึ้น พิเคราะห์ประกอบกับ
 ท่วงท่าวาจาที่เบิกความตลอดจนโวหารที่สำแดงขณะจะพูดโพล่ง
 ออกไปต่อหน้าขุนเทพประสิทธิ์และนายชวน จนิษฐ์ ที่ว่า ลือ
 ๒ คนไม่รู้จริงหรือ อวนี้จึงจะรู้จริงว่าใครฆ่าในหลวงด้วย
 แล้ว ศาลรู้สึก ว่า นายตี ศรีสุวรรณ น่าจะมีปกตินิสัยชอบ

อวรุโรวกเห็นอยู่ไม่มากนักน้อยเป็นแน่ เมื่อได้รู้จักนายที ศรี
 สุวรรณทั้งนี้แล้ว คงไม่แท้ศาลแม่ใคร ๆ ก็คงจะไม่ยอมเชื่อฟัง
 วาจาของนายที ศรีสุวรรณ ง่าย ๆ พิจารณาต่อไปถึงโอกาส
 และสถานที่ที่นายที ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินเขาพูดกันต่าง ๆ
 นั้น ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นอีก กล่าวคือนายที ศรีสุวรรณ
 อ้างว่าเห็นมีแขกมาหาพระยาสรยุทธเสนี สองครั้งแรกจึง
 ไปนั่งคอยรับใช้และว่าไปนั่งอยู่ที่ม้านั่งข้างฝาค้านนอกของ
 ห้องรับแขกตรงกับช่องหน้าต่าง ตัวบังข้างฝา ต่อบางขณะ
 จึงชะโงกหน้ามองเข้าไปทางช่องหน้าต่างบ้าง ได้ยินคำพูด
 ในครั้งที่ ๒ เกิดสงสัยในคำพูดนั้น ในครั้งที่ ๓ จึงตามไปนั่ง
 ฟังอยู่ที่เดิมอีก ลักษณะเช่นนี้ย่อมแสดงว่านายที ศรีสุวรรณ
 ทำแสร้งเอาเรื่อง และบรรดาแขกที่มา ก็คงต้องรู้และเห็นว่า
 มีนายที ศรีสุวรรณ กำลังทำอะไรอยู่ที่ไหนเหมือนกัน
 ไฉนจะพูดความลับอย่างฉกาจฉกรรจ์จนให้นายที ศรีสุวรรณ
 ได้ยิน ยิ่งว่าในบรรดาแขกนั้นมีนายปรีดี พนมยงค์ ร่วมอยู่
 ด้วยแล้ว ศาลไม่เชื่อว่าบุคคลที่ปรีชาสามารถขนาดเป็นนายกรัฐมนตรี
 และที่ปรีการาชการแผ่นดินแล้วจะขาดความสุขุมรอบ
 คอบปล่อยให้กระนองปากฟังสรวนกันถึงปานนั้นไปได้ ไซ้แต่
 เท่านั้น ณ ที่นายที ศรีสุวรรณ ว่าม้านั่งที่ตนไปนั่งฟังตั้งอยู่

ก็เป็นบริเวณที่มารดาของคุณหญิงสรยุทธเสนีอยู่ตามลำพังนอก
จากบุตรของเจ้าคุณและคุณหญิงแล้วไม่มีใครเข้าไปพลุกพล่าน
ได้ และตามคำพระยาสรยุทธเสนีที่เบิกความต่อศาลที่ว่าหน้าต่าง
ห้องรับแขกทางด้านนั้นเปิดบานไม่ได้ เพราะมีสิ่งของใน
บริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิงสรยุทธเสนีตั้งกีดขวางอยู่ ซึ่ง
เมื่อเป็นเช่นนั้นนายตี ศรีสุวรรณ กล่าวว่าได้ไปนั่งที่ม้านั่งฟัง
ความและบางขณะยังได้ชะโงกหน้าเข้าไปดูทางช่องหน้าต่างด้วย
จึงซัดเขินฟังไม่ได้ (ดูคำเบิกความของพระยาสรยุทธเสนี ประ
กอบด้วยแผนที่แสดงบริเวณบ้านพระยาสรยุทธเสนีที่โจทก์ส่ง
และศาลหมายเลข ๑๐) อันบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิง
สรยุทธเสนีนี้ ขณะเริ่มพิจารณาคดีไม่มีปรากฏอยู่แล้ว เพราะ
พอท่านผู้อยู่ถึงแก่กรรมไปแล้ว ต่อมาก็รื้อรื้อรื้อกันเป็นบริเวณ
ออกเปลี่ยนรูปไปหมด แต่ก็ไม่เฉพาะพระยาสรยุทธเสนีเท่านั้นที่
เบิกความถึงบริเวณที่อยู่นี้ แม้นายตี ศรีสุวรรณ ก็เบิกความรับ
ว่าเคยเป็นอยู่เช่นนั้นจริง จึงใช้วิสัยอันควรจะเชื่อว่าโดยฐานะ
ของนายตี ศรีสุวรรณ เพียงคนฟังใบบุญอาศัยอยู่กับเจ้าคุณ
จะบังอาจเข้าไปทำยุ่งยামในบริเวณที่อยู่ของท่านเมื่อยายเจ้าคุณ
และทำตนพลุกพล่านในขณะที่เจ้าของบ้านกำลังต้อนรับแขกผู้
สูงด้วยเกียรติยศและตำแหน่งหน้าที่ราชการถึงเพียงนั้น ถ้อยคำ

ของนายที ศรีสุวรรณ ที่ว่ามีโอกาสเข้าไปไต่ถามไต่ฟังตรงนั้น
 ตรงนี้ จึงไม่ประกอบชอบด้วยเหตุผลเสียเลย สังเกตต่อไปถึง
 ข้อความคำพูดที่นายที ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินได้ฟังมา ก็เป็น
 ที่พิศวงยิ่งนักว่า กระไรเลยจะกระทำการใหญ่คิดปลงพระชนม์
 พระมหากษัตริย์ทั้งองค์เช่นนั้น สถานที่อันเร้นลับไกลหูไกลตา
 คนไม่มีอีกแล้วหรือ จึงต้องยกขบวนมาล้อมความเข้าใจกันที่
 นั้น ซึ่งพิจารณาแล้วพิจารณาเล่าก็ไม่เห็นมีความเหมาะสมอย่าง
 ไรที่จะต้องพูดกันที่บ้านนั้น ข้อคำที่พูดกันก็เป็นทำนองล้อม
 ความเข้าใจกันจุกจิกแล้ว หาใช่เพียงมาปรึกษาหารือกิจการกัน
 ไม่ และแสดงว่าถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็ต้องได้มีการปรึกษาหารือ
 วางแผนการกันมาก่อนนั้นแล้ว ยังไม่มีความจำเป็นหรือสมควร
 ที่จะมาล้อมความเข้าใจอะไรกันให้รังแต่จะอื้อฉาวต่อไป อาจ
 คิดว่าพระยาสรยุทธเสนี คงจะร่วมคบคิดด้วยกระมัง จึงให้มา
 หาพูดกัน แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ควรจะมาซักซ้อมเรื่องราวกัน
 เฉพาะกับพระยาสรยุทธเสนีเท่านั้นจึงจะพอฟังเข้าที่บ้าง แต่
 ตามคำนายที ศรีสุวรรณ ก็ไม่เอื่อยเลยว่า พระยาสรยุทธเสนี
 ได้พูดกับบุคคลเหล่านั้นว่ากระไร และตามข้อความที่อ้างว่า
 ได้ยินนั้นก็ดูไม่ใช่เรื่องที่จะพูดกับพระยาสรยุทธเสนี หรือพระยา

สรยุทธเสนีจะพบกับบุคคลเหล่านั้น ที่นายที ศรีสุวรรณ กล่าว
 ว่า เมื่อพากันมาครั้งที่ ๓ และกลับไปหมดแล้ว นายที ศรี-
 สุวรรณ ได้ถามพระยาสรยุทธเสนีว่า 'เจ้าคุณในเรื่องนี้เอา
 กับเขาด้วยหรือ' พระยาสรยุทธเสนีตอบว่า 'เราไม่เอากับเขา
 หรอก เราเออ ๆ อะ ๆ ไปกับเขาเท่านั้น เขามีวาสนา เขามี
 บุญคุณกับเรา' นายที ศรีสุวรรณ จึงว่า 'ไม่เอากับเขาก็เป็น
 การดี' นั้น ยิ่งเป็นข้อความที่เชื่อไม่ลงทีเดียวว่าจะหลุดออกมา
 จากปากของนายที ศรีสุวรรณ และพระยาสรยุทธเสนี เช่นนั้น
 จริง เพราะสมมุติว่านายที ศรีสุวรรณ จะได้ยินเขาพูดกันอย่าง
 ว่า นายที ศรีสุวรรณ โยจึงอาจหาญแปลความหมายได้ทันที
 ถึงข้อความที่เขาพูดกันนั้น ซึ่งแม้จะมีคำว่า 'พี่ชายว่าจะสละ
 ราชสมบัติให้น้อง' อยู่ด้วยก็ดี ว่าเป็นเรื่องที่จะกำจัดหรือประ-
 ทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หากเพียงแต่ครุ่นคิดสงสัยอยู่ในใจ
 ก่อนเท่านั้นจะพอฟังอยู่บ้าง แต่ถึงแม้จะแปลความหมายได้
 ทันทีหรือเพียงครุ่นคิดสงสัยอยู่ก็ตาม ก็ต้องจัดว่าเป็นเรื่องคอ-
 ขาคบาคายใหญ่หลวงยิ่งนัก นายที ศรีสุวรรณ เป็นอะไรกับ
 พระยาสรยุทธเสนี นักเที่ยวหรือ จึงทะนงตัวไม่ประหยัปากคำ
 กุทิฐิทำบ้างเลย จูโจมทั้งคำถามอย่างไม่เกรงกลัว เสมือน

พระยาสรยุทธเสนีเป็นญาติสนิทหรือเป็นเด็ก ๆ ของนายตี ศรีสุวรรณ คนหนึ่ง ฉะนั้น ฝ่ายพระยาสรยุทธเสนีก็ใช้อยู่ใต้อำนาจของนายตี ศรีสุวรรณ และย่อมรู้การควรไม่ควรเป็นอย่างดี เป็นถึงขนาดประธานสภาผู้แทนและรัฐมนตรี ตลอดจนนายพลเรือราชองครักษ์ ก็เป็นมาแล้วไหนจะจำนนต่อด้อยค่าของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ตั้งกระทู้ถามความคอบาตายเอาแก่ตนเช่นนั้น ช้ายังให้นายตี ศรีสุวรรณ ตักเตือนแถมสั่งสอนเอาอีกว่า “ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี” ดังนั้น ใครเล่าจะเชื่อฟังค่านายตี ศรีสุวรรณ เป็นความจริงไปได้ กลับจะยิ่งเห็นนิสัยของนายตี ศรีสุวรรณ ถนัดขึ้นไปอีกว่า เข้าลักษณะที่เรียกกันว่า “คุยโม้” เสียแน่แล้ว”

และต่อมาศาลอุทธรณ์ได้มีความเห็นต่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ในประเด็นนี้ ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๐๕๖/๒๔๙๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๖๓๖/๒๔๙๔ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๔๙๖ ความว่า

“ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องกับศาลอาญาว่า ถึงแม้นายปรีดีพนมยงค์ กับพวกได้ไปที่บ้านพระยาสรยุทธเสนีจริง ถ้าฟังการไปย่อมไม่แสดงว่าต้องไปคบคิดกันกระทำความผิดอย่างใด เพราะอาจไปมาหาสู่กันธรรมดาก็ได้ ถ้ายาวว่าพระยาสรยุทธเสนีเป็นผู้สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ ทางการเมืองอยู่ แต่ขณะ

เกี่ยวกับศาลอุทธรณ์ก็เห็นว่า มีทางชวนให้คิดเป็นอย่างอื่น เพราะเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ ไปเป็นประธานในการแต่งงาน บุตรสาวพระยาสรยุทธเสนีแล้ว ก็มีได้ไปมาหาสู่อีกจนกระทั่ง ก่อนเวลาเสด็จสวรรคตจึงพากันไป เช่นนี้ย่อมเป็นเหตุให้สะกุดใจอยู่บ้างว่าเพื่อประโยชน์อันใดแน่ **แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยเหตุผลเป็นประมาณ**

ศาลอุทธรณ์ไม่สงสัยเลย บรรดาผู้ร่วมไปกับนายปรีดี พนมยงค์ นั้น จะต้องเป็นบริวารสนิทชิดเชื้อของนายปรีดี พนมยงค์ แน่ เป็นต้นนายเจลิยว ปทุมรส จำเลย และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ก็เป็นผู้ที่นายปรีดี พนมยงค์ สนับสนุน ให้ได้ดีทางการงานทั้งนั้น ทำเนียบท่าช้างอันเป็นที่พำนักของ นายปรีดี พนมยงค์ ก็มี บ้านของนายปรีดี พนมยงค์ คือบ้าน บ่อมเพชรก็มี ที่เรือนลับแห่งอื่นก็มี จะพูดจาปรึกษาหารือกัน ที่ไหนโดยมิให้แพร่พรายไปถึงผู้อื่นก็ย่อมทำได้ ศาลอุทธรณ์ พิจารณาหาเหตุผลไม่ได้เลยว่า ทำไมจะต้องไปอาศัยบ้านพระยาสรยุทธเสนีให้อื้อฉาว พอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะสืบสาวเอา ความได้ง่าย เวลานั้นนายปรีดี พนมยงค์ ก็เป็นคนใหญ่คนโต ไม่ว่าจะไปที่ไหนคนที่อยู่ในบ้านพระยาสรยุทธเสนีคงอดพูดโจษ จนกันไม่ได้ ผู้มีความรู้ความคึกคนใดจะไม่ระมัดระวังตัว นอกเหนือไปจากคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ จะได้มีการพูดจา

กันอย่างไรอีก เมื่อไม่ปรากฏก็ถือเป็นหลักฐานตามกฎหมายไม่ได้ เฉพาะเท่าที่ได้ความจากนายตี ศรีสุวรรณ ถึงคำพูดแต่ละครั้ง ก็ไม่มีอะไรมากยิ่งขึ้นไปกว่าเป็นเรื่องกำชับกำชาและซุ่มความเข้าใจกัน เพียงเท่านั้นจะทำกันที่ไหนก็ได้ มิจำต้องเสียเวลาไปที่อื่นเลย เพราะพวกนั้นก็ล้วนแต่บริวารแท้ๆ อีกประการหนึ่งคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ เอง ก็ชวนให้สงสัยคือที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินนั้น เป็นข้อความถึงคอขาดบาดตาย บุคคลขนาดนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญถึงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และนายกรัฐมนตรีมาแล้ว หรือจะไม่ประหยัดสุมเสียง นี้นายตี ศรีสุวรรณ กลับว่าเขาพูดกันดังอย่างธรรมดา ดังนั้นจะเป็นไปได้อย่างไร

นอกจากนี้ยังปรากฏอีกว่า ทั้ง ๓ คราวที่นายตี ศรีสุวรรณ กล่าวหานายปรีดี พนมยงค์กับพวกไปที่บ้านพระยาสรยุทธเสนี ก็ได้พบเห็นนายตี ศรีสุวรรณทุกครั้ง ถึงหากจะเป็นดังที่นายตี ศรีสุวรรณให้การว่าครั้งแรกนายปรีดี พนมยงค์ได้ถามถึง นายตี ศรีสุวรรณ ว่าเป็นใคร พระยาสรยุทธเสนีรับรองว่าเป็นคนดีไว้ใจได้นั้น เพียงแต่ความนึกคิดของพระยาสรยุทธเสนี ส่วนนายปรีดี พนมยงค์ กับพวกเล่าไม่เคยรู้จักหัวนอนปลายเท้าของนายตี ศรีสุวรรณ มาด้วยซ้ำ ทั้งยังรู้จักว่าเป็นพ่อค้าไม่มาจากนครสวรรค์ มิใช่คนกันเองถึงกับจะไว้

วางใจให้รู้ความลับดังนี้ จึงไม่มีรูปว่าจะเป็นไปได้กับนายที ศรีสุวรรณกล่าวเลย ในเรื่องหน้าต่างช่อง ๒ บาน ซึ่งนายที ศรีสุวรรณ อ้างว่าเปิดนั้น ศาลอุทธรณ์ไม่จำต้องวินิจฉัยว่าเปิด หรือปิด เพราะถ้าปิดนายที ศรีสุวรรณ ก็จะไม่อาจได้ยินเสียง พุดจากกันในห้องรับแขกได้ และถ้าเปิดก็ยิ่งซ้ำร้ายหนักยิ่งไปอีก ในห้องรับแขกมีเก้าอี้ยาวตั้งอยู่ติดกับฝาห้องด้านใต้ตัวหนึ่ง กับ มีเก้าอี้ ๔ ตัวตั้งอยู่กลางห้องก่อนมาทางหน้าต่างที่นายที ศรีสุวรรณนั่ง ตัวที่ใกล้หน้าต่างบานเปิดที่สุดนั้นห่างหน้าต่างประมาณ ๓ ศอก เท่านั้น เก้าอี้ทั้ง ๔ ตัว มีคนนั่ง นายที ศรีสุวรรณ เบิกความว่า เมื่อได้ยินเขาพุดกันนั้น นายที ศรีสุวรรณ ได้ ชะโงกหน้าไปดูที่หน้าต่างถึง ๔-๕ ครั้ง หรือจะใช้คำอย่างที่ นายที ศรีสุวรรณ แก่ใหม่ว่า เอี้ยวตัวเหลียวคอไปดู ก็ไม่สงสัยว่าจะรอดพ้นจากสายตาคนในห้องรับแขกไปได้ ทั้งที่พวกนั้น รู้ว่าถ้าพุดไปแล้วจะได้ยินไปถึงคนที่นั่งฟังความอยู่ข้างนอกเช่นนั้น ยิ่งกว่านั้น นายที ศรีสุวรรณ เบิกความว่า ครั้งที่ ๓ หลังจากที่ถูกกลับกันหมดแล้ว นายที ศรีสุวรรณ ได้เดินเข้าไป ในห้องรับแขกเห็นพระยาสรยุทธเสนีที่ประตูหลังห้องรับแขกจึง เรียกเข้ามาในห้องรับแขกถามว่า เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเขา ด้วยหรือ พระยาสรยุทธเสนีตอบว่า ไม่เอากับเขาหรอก เรา

เออ ๆ อะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนาเขามีบุญคุณกับเรา
 นายตี ศรีสุวรรณ จึงว่า เมื่อไม่เอากับเขาเป็นการดี ศาล
 อุทธธรณ์พยายามใคร่ครวญเป็นนักหนา ฐานะของนายตี ศรี-
 สุวรรณ ผิดกับพระยาสรยุทธเสนีไกล เพราะไม่ใช่เพื่อนกัน
 นั้นก็ประการหนึ่ง ชื่อนายตี ศรีสุวรรณ ก็เพียงแต่เป็นผู้อาศัยร่ม
 ไม้ชายคาเท่านั้น การพุดจากันทำนองนี้ก็ดูออกจะมากเกินไป
 สักหน่อย และเรียกว่าฉลาดนักนั้นไม่ได้ เพราะอย่างน้อยก็ทำ
 ให้พระยาสรยุทธเสนีรู้ว่านายตี ศรีสุวรรณ ได้ความลับไว้ ใคร
 เป็นผู้ทรงอิทธิพลก็รู้กันอยู่ ดูแต่พันเอกพระยาวิชิตสรศาสตร์
 กับพวกเป็นตัวอย่าง ไปแสดงเป็นผู้รู้เห็นว่านายปรีดี พนมยงค์
 ใช้ให้ผู้มีชื่อทำการฆ่าลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมก็ไม่พันที่จะถูกฟ้อง
 เป็นความอาญา ประสาอะไรกับนายตี ศรีสุวรรณ ซึ่งไม่ใช่
 เป็นผู้กว้างขวางในวงสังคม เมื่อนายตี ศรีสุวรรณ ทำตัวให้
 เป็นภัยแก่ผู้อื่นดังนี้ อำนาจมีดอกจกจัดเป็นการระงับปากกระบัง
 เสียเสียเมื่อใดก็ได้ ยิ่งคิดไปก็ไม่มีทางที่ศาลอุทธธรณ์จะรับฟัง
 คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ตอนนั้นได้”

ศาลฎีกาได้มีความเห็นในคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ
 ต่อไป เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๙๗ ความว่า

“ตามพยานหลักฐานที่ได้ความมานี้ ศาลเห็นควรฟัง

ได้ว่า นายเฉลียว นายชิต กับพวกไปที่บ้านพลเรือตรี กระแส
ก่อนหน้าวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตจริงดังพยาน

ส่วนปัญหาว่า ไปเพื่ออะไรนั้น พลเรือตรีกระแสว่า
นายปรีติมาเยี่ยมพுகกันเรื่องค้าไม้ ก็เมื่อยังไม่ได้ลงมือค้าจริงจึง
เหตุใดจึงต้องพากันไปทั้งหลายหน และถ้าจำเลยไปที่บ้านพล
เรือตรีกระแสโดยสุจริตแล้ว ก็ไม่น่าจะบีตบังคับแก่เบิกความ
ปฏิเสธข้อนี้ ยิ่งเมื่อระลึกถึงกิริยาอิตเอนเป็นเวลานานหลาย
ชั่วโมงของพลเรือตรี กระแส ในการตอบคำถามชั้นสอบสวน
ถึงข้อนี้ประกอบด้วยแล้ว ย่อมส่อให้เห็นข้อพิรุธว่ามีได้ไปมา
หาสุกกันอย่างปกติ

ส่วนถ้อยคำของพวกที่ไปจะพุดจากกันอย่างไรบ้าง เพื่อ
แสดงให้เห็นความประสงค์ของผู้พุดนั้น ตอนนั้นพยานโจทก์เบา
บาง มีแต่คำนายตี ถึงจะได้ไ้แย้มพรายความข้อนี้แก่ผู้อื่นอย่างลับๆ
โดยยังใจไม่อยู่ และมีได้มุ่งหมายจะให้เป็นเรื่องเป็นราวเกิดขึ้น
แล้วตนก็กลับไปอยู่ต่างจังหวัดห่างไกล ไม่น่าจะถูกสงสัยว่า
เป็นผู้เสกสรรค์ขึ้นเรื่องขึ้นก็ติ แต่พยานที่สนับสนุนนายตีใน
ข้อที่ได้ยินพุดจากตั้งนั้นหาไม่มี นายตีอาจได้ยินได้ฟังถ้อยคำบาง
คำแล้วเสริมหรือหมายความว่าเกินไปกว่าความจริงของถ้อยคำ
ก็ได้ หรือสังเกตเห็นจากอากัปกิริยาแล้วเดาความเอาตามเค้า

เรื่องที่ตนคิดเห็นก็ได้ หรืออาจได้ยินข้อความเหล่านั้นจนจับ
เนื้อความได้ก็ได้ ในเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ศาลเห็นว่าพึง
ความหรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นแน่อย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่ถนัด”

ดังกล่าวนี้อาจความเห็นของศาลทั้ง ๓ ที่มีต่อคำให้การ
ของนายตี ศรีสุวรรณพยานปากเอกผู้อ้างตัวว่ารู้เห็นว่า “นาย
ปรีดี เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์” อันเป็นการสอดคล้องกับ
คำตะโกนใส่ร้ายในโรงหนังที่ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง”

แต่คำให้การของ นายตี ศรีสุวรรณ จะเชื่อได้แค่ไหน
นั้น ศาลทั้งสามก็ได้วิเคราะห์ไว้แล้วด้วยประการฉะนี้ และนายตี
ศรีสุวรรณ เอง ก็ได้มีจดหมายเปิดเผยความจริงออกมาแล้วว่า
คำให้การของตนเป็นความเท็จ

บันทึกเกี่ยวกับ

ร.อ. วชิรชัย ชัยสิทธิเวชช์

ผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นมือปืน

เขาเป็นคนไทยคนหนึ่งที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงจากเพื่อน
ร่วมชาติของเขาอย่างกว้างขวางที่สุด ทั้งในด้านลบและด้าน
บวก และแม้แต่ชาวต่างประเทศที่สนใจในการเมืองของประเทศ
ไทย ก็ต้องรู้จักนามของเขาเป็นอย่างดี หน้าที่หนึ่งของประวัติด
ศาสตร์ชาติไทยจะต้องบันทึกเรื่องราวของเขาลงไว้เช่นเดียวกับ
ที่ ศาสตราจารย์ดิเรก ได้บันทึกเรื่องราวของเขาไว้แล้ว เพื่อ
ให้คนรุ่นนี้และรุ่นต่อไปได้ค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรม
ของเขา.... เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชซ์ ที่ถูกคลื่นการ
เมืองพัดพาให้ไปเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคตของพระบาทสม-
เด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

๙.๒๕ น. ของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ เสียงระเบิด
ของปืนนัดหนึ่งได้ดังขึ้น ในห้องพระบรรทมของในหลวง
อานันท ๓ พระตำหนักพระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหา-
ราชวัง และเสียงปืนนัดนั้นเอง ซึ่งระเบิดออกมาจากปากกระ-
บอกปืน ๑๑ ม.ม. ยู.เอส.อาร์. ที่ได้คร่าพระชนม์ชีพของพระ
องค์ให้เสด็จสวรรคต เสียงระเบิดของปืนนัดนั้นได้ยินกันทั่ว

พระที่นั่งบรมพิมาน และก้องกังวานได้ยินกันทั่วพระบรมมหา
ราชวัง ทั่วสยามประเทศและทั่วโลก

สำนักพระราชวังโดยความเห็นชอบของพระบรมวงศา-
นวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ มีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร
เป็นอาทิ ได้ออกแถลงการณ์ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดล เสด็จสวรรคตโดยอุบัติเหตุด้วยพระแสงปืน
ของพระองค์เอง ในขณะที่พระองค์ทรงจับกล่าพระแสงปืนตาม
พระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบ

ในขณะเดียวกับที่สำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์
ในกรณีสวรรคตนั้น ขบวนการเมืองหนึ่งได้ปล่อยข่าวลือว่า
ในหลวงอานันทมหิดลสวรรคตโดยถูกลอบปลงพระชนม์ ขบวนการ
เมืองนี้ได้โทรศัพท์ปล่อยข่าวลือดังกล่าวไปตามสถานทูตต่าง
ประเทศสำคัญ ๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญของไทยทั้งฝ่ายทหารและ
พลเรือน และจนกระทั่งได้มีการจ้วงวานบุคคลบางคนเข้าไป
ร้องตะโกนในโรงหนัง (ในขณะไฟดับ) ว่า “ปรีดีเข้ามา
หลวง”

และครั้นแล้ว ข่าวในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์และ

ปรีดีฆ่าในหลวงก็ได้แพร่สะพัดกว้างขวางออกไป ๆ โดยลมปาก และสิ่งพิมพ์บางฉบับของขบวนการเมืองนั้นเป็นพาหะ จนทำให้แถลงการณ์ของสำนักพระราชวังเบาน้ำหนักไป และผู้ที่ถูกระบุชื่อตามติดมากับคำว่า ปรีดีฆ่าในหลวง ก็คือ ร.อ. วชิรชัย ชัยสิทธิเวชช์ ร.น. ในฐานะเป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์

เราได้ยินได้ฟังการปล่อยข่าวลือของขบวนการเมืองนั้นมานานหลายปีแล้ว และตลอดจนทำให้การของพยานโจทก์ในคดีสวรรคตบางปากที่ปรักปรำ เรือเอกวชิรชัย ชัยสิทธิเวชช์ ว่าเป็นมือปืนในคดีนั้น

เพื่อความยุติธรรม เพื่อความเคารพในความเป็นมนุษย์ คือผู้มีใจสูง เพื่อสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ และเพื่อแก้การสักระทือต่อวงพระวิญญูณอันบริสุทธิ์ของล้นเกล้าล้นกระหม่อมรัชกาลที่ ๘ ขอให้เรามาฟังผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์พุดบ้าง หลังจากที่เขาถูกบีบปากเจียนมานานปี

วชิรชัย ชัยสิทธิเวชช์ เริ่มเรื่องของเขาว่า

“ผมเป็นบุตรของพระชัยสิทธิเวชช์ พ่อผมมียศทหาร

เป็นนาวาโท เป็นนายแพทย์ใหญ่กระทรวงทหารเรือและเป็นแพทย์ส่วนพระองค์ของกรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร ซึ่งเป็นเสนาบดีกระทรวงทหารเรือในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัฐบาลภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองได้ปลดพ้อออกจากราชการด้วยความไม่ไว้วางใจ เพราะเหตุที่ท่านเคยรับใช้ใกล้ชิดเจ้านายในระบบเก่า”

วัชรชัยได้เล่าถึงการศึกษาของเขาว่า ความจริงเขาคิดจะเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อเรียนวิศวกรรม แต่เนื่องจากพี่ชายของเขาซึ่งตั้งใจจะสืบสกุลทหารเรืออย่างพ้อ ได้ประสบความสำเร็จล้มเหลวจากโรงเรียนนายเรือ จำเป็นทำให้เขาต้องไปเรียนให้สำเร็จเพื่อเป็นการแก้หน้าให้กับบิดาและวงศ์ตระกูลของเขา ดังนั้น เมื่อจบแปดจากโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน เขาก็ไปสมัครเข้าโรงเรียนนายเรือ และเขาก็ทำสำเร็จ จนกระทั่งได้รับพระราชทานยศเป็นนายเรือตรีแห่งราชนาวีไทย

ต่อมาเขาได้เป็นนายธง (นายทหารคนสนิท) ของพลเรือโทหลวงนาวาวิจิตร ผู้บังคับการกองเรือยุทธการ ขณะนั้นเขามียศเป็นเรือเอก

วันหนึ่งของปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เขาได้รับคำสั่งของ พลเรือโทหลวงนาวาวิจิตร ให้ไปให้ความอารักขาผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ท่านปรีดี พนมยงค์ ณ ทำเนียบท่าช้าง ซึ่งตั้งอยู่บนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้ๆ ปากคลองหลอด ท่าช้าง วังหน้า

“ผมจึงได้นำเรือยามฝั่ง อาวุธประจำเรือครบมีอ้อยเปอร์เซ็นต์ พร้อมด้วยนายทหารและลูกเรือเต็มอัตราศึก ไปจอดทอดสมอยู่น้ำท่าเนียบท่าช้าง และรายงานทัวต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านปรีดี พนมยงค์ ณ ที่นั้น และนี่เป็นครั้งแรกที่ผมได้เข้าไปมีความสัมพันธ์กับท่านปรีดี ฯ” เรือเอก วัชรชัย ฯ ชี้แจง

เหตุที่ผู้บังคับการกองเรือยุทธการสั่งให้เขาไปให้ความอารักขาแก่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในครั้งนั้น สืบเนื่องมาจากกรณีที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา) ดงที่ท่านปรีดี ฯ ได้บันทึกไว้มีข้อความดังนี้

“ต่อมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ จอมพล ป. ฯ

ไต่ยื่นใบลาออกตรงมายังประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีก แล้วจอมพล ป. ๖ ก็ได้ออกจากทำเนียบสำนักก็ยังไม่รู้ว่าไปที่ไหน ชะรอยพระองค์เจ้าอาทิตย์ ๖ จะทรงทราบว่าจอมพล ป. ๖ ต้องการลาออกจริง เพื่อปรับปรุงคณะรัฐบาลใหม่ก็ได้ พระองค์จึงส่งใบลาจอมพล ป. ๖ มาให้ข้าพเจ้าพิจารณา ข้าพเจ้าจึงเขียนความเห็นในบันทึกหน้าปกใบลานั้นว่า “ใบลานั้นถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้ว อนุมัติให้ลาออกได้” ข้าพเจ้าลงนามไว้ตอนล่าง ทั้งที่ว่างตอนบนไว้เพื่อให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ ๖ ทรงลงพระนาม ซึ่งพระองค์ก็ทรงลงพระนาม ข้าพเจ้าจึงเชิญนายทวี บุณยเกตุ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มาถามว่า จอมพล ป. ๖ จะจัดการปรับปรุงรัฐบาลอย่างไรหรือ ก็ได้รับตอบว่า คงจะจัดการปรับปรุงรัฐบาล และตามหาตัวจอมพล ป. ๖ ก็ยังไม่พบ แต่เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ส่งคำอนุมัติใบลาออกของจอมพล ป. ๖ แล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งบังคับบัญชากรมโฆษณาการอยู่ด้วย ก็ให้วิทยุของกรมนั้นประกาศการลาออกของจอมพล ป. ๖

“ฝ่ายจอมพล ป. ฯ ขณะนั้นจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม
 เมื่อได้ฟังวิทยุกรรมโฆษณาการประกาศการลาออกเช่นนั้น แล้ว
 ก็แสดงอาการโกรธมาก ครั้นแล้วได้มีนายทหารจำนวนหนึ่ง
 ไปเฝ้าพระองค์อาทิตย์ ฯ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ซึ่งท่านผู้
 ประทับอยู่ขณะนั้น ขอให้จัดการเอาใบลาคืนให้จอมพล ป. ฯ
 เป็นธรรมดาที่พระองค์อาทิตย์ ฯ เห็นอาการของนายทหารเหล่านั้น
 จึงตกพระทัย เพราะไม่ทรงสามารถเอาใบลาคืนให้จอมพล
 ป. ฯ ได้ ฉะนั้นพระองค์พร้อมด้วยหม่อมกอบแก้วชายา ได้มา
 ที่ทำเนียบที่ข้าพเจ้าได้อาศัยอยู่ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำใกล้ท่าช้าง
 วังหน้า ขออาศัยค้างคืนที่ทำเนียบ ข้าพเจ้าจึงขอให้เพื่อน
 ทหารเรือช่วยอารักขาข้าพเจ้าด้วย เพื่อนทหารเรือได้ส่งเรือ
 ยามฝั่งในบังคับบัญชาของ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวชช ร.น.
 มาจอดที่หน้าทำเนียบของข้าพเจ้า ฝ่าย พ.ต. หลวงราชเดช
 ราชองครักษ์ประจำตัวข้าพเจ้าและ พ.ต. ประพันธ์ กุลวิจิตร
 ราชองครักษ์ประจำองค์พระอาทิตย์ ฯ ก็มาร่วมให้ความอารักขา
 ด้วย เราสังเกตดูจนกระทั่งเวลาบ่ายของวันรุ่งขึ้นก็ไม่เห็นมี
 ทหารบกหรือทหารอากาศมาคุกคามประการใด ดังนั้น พระองค์

เจ้าอาทิตย์ ๖ กับหม่อมกอบแก้ว จึงกลับไปพระที่นั่งอัมพรสถาน”

เกี่ยวกับกรณีเดียวกันนี้ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่นั้น เคยลาออกหลายครั้ง ครั้งแรกในปี ๒๔๘๒ วันที่ ๑๐ ธันวาคม แต่ไม่ได้ออกจริง หนังสือใบลา ก็ไม่ได้ถอนไป เรื่องนี้ไม่ได้เปิดเผยให้คนภายนอกทราบเลย ครั้งที่สองได้ยื่นใบลาออกในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ คณะผู้สำเร็จราชการได้อนุมัติให้ลาออกได้ตามประสงค์ และได้แจ้งให้ประธานสภาทราบแล้ว เพื่อให้ไปชาวเสียงสมาชิกในสภาว่าจะเลือกใครเป็นนายกต่อไป ในตอนกลางคืนวันนั้นวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ก็ได้ประกาศการลาออกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เวลาประมาณ ๔-๕ ทุ่ม ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จากพลตรีไชย ประทีปเสน แต่ข้าพเจ้าไม่ได้พูดเอง ให้นายเมืองเริง วสันตสิงห์ ไปรับโทรศัพท์แทน ได้กล่าวว่าพลตรีไชย ๖ ต้องการจะพบกับข้าพเจ้าโดยเฉพาะ ข้าพเจ้าจึงให้หม่อมกอบแก้วไปพูดแทน โดยอ้างว่าข้าพเจ้า

ป่วย เมื่อหม่อมพุกโทรศัพท์กับพลตรีไชย ฯ แล้วกลับมาบอกว่า
 พลตรีไชย ฯ ให้ทูลว่า เรื่องนายกลาออกนั้นทางฝ่ายทหารญี่ปุ่น
 นายพลยามาคาต้องการทราบ ว่า เมื่อให้นายกลาออกแล้ว จะ
 ตั้งใครเป็นนายกแทน ข้าพเจ้าให้หม่อมมกอบแก้วไปพุกกับ
 พลตรีไชย ฯ ว่า การที่ใครจะเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นต้องแล้ว
 แต่สภา ต่อมาหม่อมมกอบแก้วได้กลับมาบอกว่า พลตรีไชย ฯ
 บอกว่า การตั้งนายกนั้นเป็นการสำคัญ ถ้าผิดฝาผิดตัวก็จะเกิด
 การยุ่งกันใหญ่ และพุกข้อความอื่น ๆ เป็นทำนองว่า การตั้ง
 คนอื่นนอกจาก จอมพล ป. พิบูลสงครามแล้วจะเกิดการยุ่งกัน
 ใหญ่ ญี่ปุ่นอาจเอาเรื่องถึงกับบ้านเมืองฉิบหาย ต่อมาสักครู่
 ใหญ่ ๆ คนเฝ้าโทรศัพท์มาบอกว่าขุนปลดปรึกษต้องการจะพุก
 โทรศัพท์กับข้าพเจ้าให้จงได้ ข้าพเจ้าจึงส่งนายเมืองเริงไปบอก
 ว่าข้าพเจ้าไม่สบาย พุกควยไม่ได้ แล้วนายเมืองเริงกลับมา
 บอกว่า ขุนปลด ฯ บอกว่า จะต้องพบข้าพเจ้าในคืนนี้ให้ได้
 เพื่อจะได้ทราบว่าเสียงทหารว่าอย่างไร เพราะการตั้งนายก
 รัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าก็สั่งให้นายเมืองเริงวางหู
 โทรศัพท์เสีย แล้วข้าพเจ้าก็โทรศัพท์เรียนเรื่องที่พลตรีไชย ฯ
 และขุนปลด ฯ โทรศัพท์มานั้นให้ท่านปริัติทราบ และยังได้ส่ง

คนไปเรียนให้ท่านปรีดีทราบ แล้วข้าพเจ้าได้พูดโทรศัพท์ไปยง
ท่านปรีดีฯ เรียนว่าข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะอยู่ที่นี้ไม่ปลอดภัย โดยรู้วิธี
การของพวกนี้อยู่แล้ว เกรงว่าจะนำทหารมารังแกหรือบังคับ
และได้เรียนท่านไปว่า เพื่อประโยชน์เห็นควรว่าผู้สำเร็จราชการ
ควรจะอยู่รวมกัน และประสงค์จะไปพักอยู่ด้วย ท่านปรีดีฯ
ตอบว่าไม่ขัดข้อง ข้าพเจ้าก็เลยพักอยู่ที่ทำเนียบท่านปรีดีฯ จน
เสร็จเรื่อง พลตรีไชยฯ และขุนปลดฯ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่
และเป็นผู้สนิทชิดชอบกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม”

ก็สรุปได้ว่าการที่เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชช นำเรือ
ยามฝั่งไปให้ความอารักขาแก่ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินครั้งนั้น ก็
เพื่อให้พ้นจากการถูกคุกคามของทหารฝ่ายจอมพล ป. พิบูล-
สงคราม เรือเอกวัชรชัยฯ พูดถึงกรณีนี้ในที่สุดว่า

“แต่ครั้นเมื่อจอมพล ป. ทราบว่าทหารเรือมาช่วยผู้สำเร็จ
ราชการ เขาก็เลยไม่กล้าแสดงอาการคุกคามกับผู้สำเร็จ เพราะ
เขารู้ว่า ถ้าขึ้นคุกคามก็อาจจะต้องมีการขัดกันระหว่างกองทัพ
เรือกับกองทัพบก แต่จอมพล ป.ฯ ก็ไม่วายที่จะเล่นงานท่าน
ปรีดีฯ โดยการโยกย้ายนายทหารเรือชั้นผู้ใหญ่ที่กุมกำลังสนับสนุน
ท่านปรีดีฯ ให้ไปอยู่ในตำแหน่งที่ไม่กุมกำลัง เช่น ย้าย
เข้าประจำกระทรวง หรือให้ตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นต้น”

จากการปฏิบัติหน้าที่ของเรือเอกวัชรชัย ๖ ครั้งนั้น ได้สร้างความพอใจและไว้วางใจให้กับท่านปรีดี ๖ ท่านจึงได้ชักนำวัชรชัยเข้ามาร่วมปฏิบัติงานในขบวนเสรีไทย และต่อมาด้วยความเห็นชอบของรัฐบาล จึงได้แต่งตั้งเรือเอกวัชรชัย ๖ เป็นนายทหารองครักษ์ประจำ ทั้งแต่บัดนั้น เรือเอกวัชรชัย ๖ จึงมาเป็นนายทหารองครักษ์ประจำตัว ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ท่านปรีดี พนมยงค์ ทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของขบวนเสรีไทยดำเนินไปด้วยความสะดวกจนประสบความสำเร็จในที่สุด

ต่อมาเมื่อท่านปรีดี ๖ ได้รับความขอร้องจากสภาผู้แทนราษฎรให้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๒๘ มีนาคม ๒๔๘๘ ท่านปรีดี ๖ ก็ได้ชักนำเอาเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช มาเป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี ทั้ง ๆ ที่วัชรชัยออกตัวว่าเขาไม่มีความรู้ทางการเมือง แต่ท่านปรีดี ๖ บอกว่า ท่านเชื่อว่าวัชรชัยจะปฏิบัติหน้าที่เลขานุการนายกรัฐมนตรีได้ดี วัชรชัย ๖ จึงเข้ารับตำแหน่งนั้น จนกระทั่งเกิดกรณีสวรรคต และเมื่อท่านปรีดี ๖ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อภายหลังเกิดกรณีสวรรคตอีกครั้งหนึ่ง วัชรชัย ๖ ก็ได้รับตำแหน่งเลขานุการนายกรัฐมนตรีอีกเช่นเดิม จนกระทั่งท่านปรีดี ๖ ได้ลา

ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙ และ พล.ร.ท. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ได้รับความไว้วางใจจากสภาให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากท่านปรีดี ฯ เวือเอกวัชรชัย ฯ ก็ได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรีคนใหม่ให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งเกิดรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๙

ภายหลังรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๙ ท่านปรีดี ฯ และวัชรชัย ได้เดินทางหลบภัยขณะรัฐประหารไปอยู่สิงคโปร์ แล้วได้เดินทางต่อไปยังสาธารณรัฐจีน (สมัยจอมพลเจียงไคเช็คยังครองแผ่นดินใหญ่) และอยู่ในประเทศนั้น จนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เข้าครองแผ่นดินใหญ่ และเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน

ต่อมารัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ซึ่งได้เป็นรัฐบาลเพราะผลของการรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๙ ได้แต่งตั้งพลตำรวจโทพระพิณจินนคติ พี่เขยของ ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายตำรวจนอกราชการ (ที่ถูกให้ออกจากราชการในสมัยรัฐบาลปรีดี) ให้กลับเข้ารับราชการเพื่อควบคุมกบฏสวรรคต

จากนั้นคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนคดีสวรรคตชุดใหม่ ภายใต้การควบคุมของ พล. ต.ท. พระพิณิจชนกดี ก็ได้เบนเข็มการสอบสวนออกจากทิศทางที่คณะกรรมการชุดสมัยรัฐบาลธำรง ฯ ได้ดำเนินการไว้ แล้วดำเนินการจับกุมนายเจเลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ บัณฑกรินว่าร่วมกันวางแผนปลงพระชนม์ กล่าวหาว่าสมคบกับท่านปรีดี ฯ และเรือเอกวัชรชัย ฯ ร่วมกันวางแผนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ และต่อมาอัยการก็ได้ดำเนินคดีกับนายเจเลียว, นายชิต, และนายบุศย์ จนกระทั่งทั้งสามคนถูกประหารชีวิต ถึงที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

ในระหว่างที่บุคคลทั้งสามถูกจับกุมและดำเนินคดีนั้น ทางกรมตำรวจได้ออกหมายประกาศจับท่านปรีดี ฯ และเรือเอกวัชรชัย ฯ และทั้ง ๆ ที่กรมตำรวจและรัฐบาลไทยในขณะนั้นทราบดีว่า ท่านปรีดี ฯ และเรือเอกวัชรชัย ฯ พำนักอยู่ในฮ่องกง และต่อมาไปพำนักอยู่ในสาธารณรัฐจีน (สมัยเจียงไคเช็ค) ซึ่งรัฐบาลไทยได้มีสัญญาต่อกันกับรัฐบาลอังกฤษ (ที่ปกครองฮ่องกง) และรัฐบาลสาธารณรัฐจีนว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แก่รัฐบาลไทยขณะนั้นก็ไม่ได้ขอให้ทางการฮ่องกงและทางการ

จีนส่งตัวท่านปรีดีฯ และเรือเอกวัชรชัย มาดำเนินคดีร่วมกับ
นายเจดีย์, นายชิต, และนายบุศย์ ในกรุงเทพฯ แต่ประการใด

จนกระทั่งภายหลัง ๑๔ ตุลาคม ๑๖ เรือเอกวัชรชัย
จึงได้เดินทางกลับเข้ามาประเทศไทยอย่างเปิดเผยและถูกต้อง
ตามกฎหมาย โดยทางการบ้านเมืองไม่ได้ตั้งข้อหาหรือสอบสวน
ในกรณีหนึ่งกรณีใดทั้งสิ้น

เอกสารประกอบแถลงการณ์

๑. สำเนาจดหมายของนายต๋ ศรีสุวรรณ
๒. บันทึกของพระยาสุรยุทธ์
๓. คำพิพากษาของศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา
เกี่ยวกับประเด็นคำให้การของนายต๋ ศรีสุวรรณ
๔. บันทึกเกี่ยวกับเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชย์ ผู้ถูก
กล่าวหาว่าเป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์

“โดยจดหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอ
ปฏิเสธอย่างเด็ดขาดว่า ข้าพเจ้าไม่ได้
มีส่วนพัวพันด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น
กับกรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ข้าพเจ้า
มีความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการ
สวรรคตของพระองค์ นอกจากนี้
ข้าพเจ้าใคร่ขอประกาศให้ทราบทั่ว
กันว่า ข้าพเจ้าทราบดีและเชื่อมั่นว่า
ไม่มีคนใดที่อยู่กับข้าพเจ้าในขณะนี้
มีส่วนพัวพันกับเหตุการณ์อันน่าสลดใจ
ครั้งนั้น”